

PRZEPISY KATALOGOWANIA KSIĄŻEK

Część 1 Opis bibliograficzny

Opracowała
Maria Lenartowicz

Stowarzyszenie
Bibliotekarzy
Polskich

CIP — Biblioteka Narodowa
Przepisy katalogowania książek / Polska Akademia Nauk. Biblioteka w Warszawie. — Warszawa · Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich, 1987 —

Cz. 1 : Opis bibliograficzny / oprac. Maria Lenartowicz. — [Wyd. 2] — 1987

Polska Akademia Nauk – Biblioteka w Warszawie

PRZEPISY KATALOGOWANIA KSIĄŻEK

Część 1 Opis bibliograficzny

Opracowała
Maria Lenartowicz

Książka otrzymała
Nagrodę Naukową im. Adama Łysakowskiego
za rok 1984
przyznaną przez Zarząd Główny SBP

Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich
Warszawa 1986

KOMITET KONSULTACYJNY:

**Zofia Byczkowska, Jadwiga Czarnecka
Maria Dybaczewska, Elżbieta Górską
Helena Grabowska-Warzecha
Krystyna Grodecka, Halina Ilmurzyńska, Barbara Karamać
Barbara Litwiniukowa, Aleksandra Miś
Jadwiga Olczak, Wanda Sokołowska
Zofia Weisło, Lucyna Żuk**

**Projekt okładki
Maciej Wojciechowski**

**Korekta
Elżbieta Sionkowska, Hanna Gryckiewicz**

ISBN 83-00-00590-0

STOWARZYSZENIE BIBLIOTEKARZY POLSKICH

SPIS TREŚCI

	Str.
Słowo wstępne	IX
Przedmowa	XI

1. ZASADY OGÓLNE

1.1. Jednostka opisu	1
1.2. Zawartość i budowa opisu	1
1.3. Stopnie szczegółowości opisu	3
1.4. Forma graficzna opisu	4
1.4.1. Układ graficzny opisu	4
1.4.2. Znaki umowne	4
1.4.3. Przystankowanie	5
1.5. Źródła danych	6
1.5.1. Kolejność źródeł danych	6
1.5.2. Podstawowe źródła danych	6
1.6. Język i alfabet	7
1.7. Forma gramatyczna i ortografia	8
1.8. Stosowanie skrótów	8
1.9. Prostowanie i wyjaśnianie danych	9

2. OPIS KSIĄŻKI JEDNOTOMOWEJ

2.1. Strefa tytułu i oznaczenia odpowiedzialności	10
2.1.1. Postanowienia ogólne dotyczące strefy tytułu i oznaczenia odpowiedzialności	10
2.1.1.1. Zawartość strefy	10
2.1.1.2. Znaki umowne	10
2.1.1.3. Podstawowe źródło danych	11
2.1.1.4. Język i alfabet	11
2.1.1.5. Kolejność elementów opisu	11
2.1.2. Tytuł właściwy	12
2.1.2.1. Postanowienia wstępne	12
2.1.2.2. Umiejscowienie tytułu właściwego w opisie	12
2.1.2.3. Wybór tytułu właściwego	13
2.1.2.3.1. Dwa lub więcej tytułów w tym samym języku i/lub alfabecie	13
2.1.2.3.2. Dwa lub więcej tytułów w różnych językach i/lub alfabetach	14
2.1.2.3.3. Brak tytułu	15
2.1.2.4. Forma tytułu właściwego	15
2.1.2.4.1. Pisownia tytułu właściwego	15
2.1.2.4.2. Skracanie tytułu właściwego	16
2.1.2.4.3. Uzupełnianie tytułu właściwego	16
2.1.2.4.4. Tytuł właściwy zawierający dane należące do innych elementów opisu	17

	Str.
2.1.3. Określenie typu dokumentu	18
2.1.3.1. Postanowienia wstępne	18
2.1.3.2. Zasady podawania	18
2.1.4. Tytuł równoległy	18
2.1.4.1. Postanowienia wstępne	18
2.1.4.2. Dobór i umiejscowienie tytułów równoległych	18
2.1.4.3. Forma tytułu równoległego	20
2.1.5. Dodatek do tytułu	20
2.1.5.1. Postanowienia wstępne	20
2.1.5.2. Dobór i umiejscowienie dodatków do tytułu	21
2.1.5.3. Forma dodatku do tytułu	23
2.1.6. Równoległy dodatek do tytułu	24
2.1.6.1. Postanowienia wstępne	24
2.1.6.2. Zasady podawania	24
2.1.7. Oznaczenie odpowiedzialności	24
2.1.7.1. Postanowienia wstępne	24
2.1.7.2. Umiejscowienie oznaczenia odpowiedzialności	25
2.1.7.3. Dobór oznaczeń odpowiedzialności	26
2.1.7.3.1. Zasady ogólne	26
2.1.7.3.2. Więcej niż jedna osoba lub ciało zbiorowe	28
2.1.7.3.3. Oznaczenie odpowiedzialności bez nazwy osoby lub ciała zbiorowego	30
2.1.7.4. Forma oznaczenia odpowiedzialności	30
2.1.7.4.1. Nazwa osoby lub ciała zbiorowego	30
2.1.7.4.2. Określenie rodzaju odpowiedzialności	32
2.1.7.4.3. Oznaczenie odpowiedzialności zawierające dane należące do innych elementów opisu	33
2.1.8. Równoległe oznaczenie odpowiedzialności	34
2.1.8.1. Postanowienia wstępne	34
2.1.8.2. Zasady podawania	34
2.1.9. Prace współwydane	34
2.1.9.1. Prace współwydane pod wspólnym tytułem	34
2.1.9.2. Prace współwydane bez wspólnego tytułu	35
2.2. Strefa wydania	37
2.2.1. Postanowienia ogólne dotyczące strefy wydania	37
2.2.1.1. Zawartość strefy	37
2.2.1.2. Znaki umowne	37
2.2.1.3. Podstawowe źródło danych	38
2.2.1.4. Język i alfabet	38
2.2.1.5. Kolejność elementów opisu	38
2.2.2. Oznaczenie wydania	39
2.2.2.1. Postanowienia wstępne	39
2.2.2.2. Zasady podawania	39
2.2.3. Oznaczenie odpowiedzialności dotyczące wydania	41
2.2.3.1. Postanowienia wstępne	41
2.2.3.2. Zasady podawania	41
2.2.4. Dodatkowe oznaczenie wydania	42
2.2.4.1. Postanowienia wstępne	42
2.2.4.2. Zasady podawania	42

	Str
2.2.5. Oznaczenie odpowiedzialności dotyczące dodatkowego ozna- czenia wydania	43
2.2.5.1. Postanowienia wstępne	43
2.2.5.2. Zasady podawania	43
2.2.6. Prace współwydane bez wspólnego tytułu	43
2.3. Strefa specjalna	43
2.4. Strefa adresu wydawniczego	44
2.4.1. Postanowienia ogólne dotyczące strefy adresu wydawniczego	
2.4.1.1. Zawartość strefy	44
2.4.1.2. Znaki umowne	44
2.4.1.3. Podstawowe źródła danych	44
2.4.1.4. Język i alfabet. Forma gramatyczna	45
2.4.1.5. Kolejność elementów opisu	45
2.4.1.6. Prostownanie i wyjaśnianie danych adresu wydawniczego	45
2.4.2. Miejsce wydania	46
2.4.2.1. Postanowienia wstępne	46
2.4.2.2. Forma nazwy miejsca wydania	46
2.4.2.3. Więcej niż jedno miejsce wydania	47
2.4.2.4. Brak w książce nazwy miejsca wydania	48
2.4.3. Nazwa wydawcy	49
2.4.3.1. Postanowienia wstępne	49
2.4.3.2. Forma nazwy wydawcy	49
2.4.3.3. Więcej niż jeden wydawca	51
2.4.3.4. Dystrybutor odmienny od wydawcy	51
2.4.3.5. Drukarnia jako wydawca	52
2.4.3.6. Brak w książce nazwy wydawcy	52
2.4.4. Data wydania	53
2.4.4.1. Postanowienia wstępne	53
2.4.4.2. Forma daty wydania	53
2.4.4.3. Więcej niż jedna data wydania	54
2.4.4.4. Daty dystrybucji i copyrightu odmienne od daty wy- dania	54
2.4.4.5. Brak w książce daty wydania	55
2.4.5. Miejsce druku	55
2.4.5.1. Postanowienia wstępne	55
2.4.5.2. Zasady podawania	55
2.4.6. Nazwa drukarni	56
2.4.6.1. Postanowienia wstępne	56
2.4.6.2. Zasady podawania	56
2.4.7. Data druku	56
2.4.7.1. Postanowienia wstępne	56
2.4.7.2. Zasady podawania	57
2.5. Strefa opisu fizycznego	57
2.5.1. Postanowienia ogólne dotyczące strefy opisu fizycznego	57
2.5.1.1. Zawartość strefy	57
2.5.1.2. Znaki umowne	57
2.5.1.3. Podstawowe źródła danych	58

	Str.
2.5.1.4. Język i alfabet. Stosowanie skrótów	58
2.5.1.5. Kolejność elementów opisu	58
2.5.2. Określenie formy książki i/lub objętość	58
2.5.2.1. Postanowienia wstępne	58
2.5.2.2. Określenie formy książki	58
2.5.2.3. Ogólne zasady podawania objętości	59
2.5.2.4. Jeden, dwa lub trzy ciągi stronic (kart, łamów)	59
2.5.2.5. Więcej niż trzy ciągi stronic (kart, łamów)	60
2.5.2.6. Przeciwnie stronic oznaczone tym samym numerem	
2.5.2.7. Liczbowanie stronic (kart, łamów) w dwóch przeciwnych kierunkach	61
2.5.2.8. Liczbowanie stronic (kart, łamów) stanowiące część obszerniejszego ciągu	61
2.5.2.9. Tablice	61
2.5.2.10. Karty złożone	62
2.5.2.11. Błędy w liczbowaniu stronic (kart, łamów)	62
2.5.2.12. Egzemplarze niekompletne	62
2.5.2.13. Książka bez liczbowanych stronic (kart, łamów)	63
2.5.3. Oznaczenie ilustracji	63
2.5.3.1. Postanowienia wstępne	63
2.5.3.2. Ogólne zasady podawania	63
2.5.3.3. Wyróżnianie poszczególnych rodzajów ilustracji	63
2.5.3.4. Liczba ilustracji	64
2.5.3.5. Ilustracje kolorowe	64
2.5.3.6. Ilustrowane wyklejki	64
2.5.3.7. Książka zawierająca głównie ilustracje	64
2.5.4. Format	64
2.5.4.1. Postanowienia wstępne	64
2.5.4.2. Zasady podawania	64
2.5.5. Oznaczenie dokumentu towarzyszącego	65
2.5.5.1. Postanowienia wstępne	65
2.5.5.2. Zasady podawania	65
2.6. Strefa serii	66
2.6.1. Postanowienia ogólne dotyczące strefy serii	66
2.6.1.1. Zawartość strefy	66
2.6.1.2. Znaki umowne	67
2.6.1.3. Podstawowe źródła danych	68
2.6.1.4. Język i alfabet	68
2.6.1.5. Kolejność elementów opisu	68
2.6.2. Tytuł serii	68
2.6.2.1. Postanowienia wstępne	68
2.6.2.2. Zasady podawania	68
2.6.3. Dodatek do tytułu serii	69
2.6.3.1. Postanowienia wstępne	69
2.6.3.2. Zasady podawania	69
2.6.4. Oznaczenie odpowiedzialności dotyczące serii	70
2.6.4.1. Postanowienia wstępne	70
2.6.4.2. Zasady podawania	70
2.6.5. Międzynarodowy znormalizowany numer wydawnictwa ciągłego — ISSN serii	71

	Str.
2.6.5.1. Postanowienia wstępne	71
2.6.5.2. Zasady podawania	71
2.6.6. Numeracja w obrębie serii	71
2.6.6.1. Postanowienia wstępne	71
2.6.6.2. Zasady podawania	71
2.6.7. Oznaczenie i/lub tytuł podserii	72
2.6.7.1. Postanowienia wstępne	72
2.6.7.2. Zasady podawania	72
2.6.8. Dodatek do tytułu podserii	72
2.6.8.1. Postanowienia wstępne	72
2.6.8.2. Zasady podawania	73
2.6.9. Oznaczenie odpowiedzialności dotyczące podserii	73
2.6.9.1. Postanowienia wstępne	73
2.6.9.2. Zasady podawania	73
2.6.10. Międzynarodowy znormalizowany numer wydawnictwa ciągłego — ISSN podserii	73
2.6.10.1. Postanowienia wstępne	73
2.6.10.2. Zasady podawania	73
2.6.11. Numeracja w obrębie podserii	74
2.6.11.1. Postanowienia wstępne	74
2.6.11.2. Zasady podawania	74
2.6.12. Książka należąca do więcej niż jednej serii	74
2.7. Strefa uwag	74
2.7.1. Postanowienia ogólne dotyczące strefy uwag	74
2.7.1.1. Zawartość strefy	74
2.7.1.2. Znaki umowne	74
2.7.1.3. Podstawowe źródła danych	75
2.7.1.4. Forma uwag	75
2.7.1.5. Kolejność uwag	75
2.7.2. Uwagi dotyczące strefy tytułu i oznaczenia odpowiedzialności	75
2.7.3. Uwagi dotyczące strefy wydania	78
2.7.4. Uwagi dotyczące strefy adresu wydawniczego	79
2.7.5. Uwagi dotyczące strefy opisu fizycznego	79
2.7.6. Uwagi dotyczące strefy serii	80
2.7.7. Uwagi dotyczące strefy ISBN i sposobu uzyskania książki	80
2.7.8. Uwagi dotyczące języka i zawartości książki	80
2.7.9. Inne uwagi nie związane z pozostałymi strefami opisu	81
2.8. Strefa ISBN i sposobu uzyskania książki	81
2.8.1. Postanowienia ogólne dotyczące strefy ISBN i sposobu uzyskania książki	81
2.8.1.1. Zawartość strefy	81
2.8.1.2. Znaki umowne	82
2.8.1.3. Podstawowe źródła danych	82
2.8.1.4. Język i alfabet	82
2.8.1.5. Kolejność elementów opisu	82
2.8.2. Międzynarodowy znormalizowany numer książki — ISBN	82
2.8.2.1. Postanowienia wstępne	82

	Str.
2.8.2.2. Zasady podawania	83
2.8.2.3. Rodzaj oprawy	83
2.8.2.4. Więcej niż jeden ISBN	83
2.8.3. Sposób uzyskania książki i/lub cena	84
2.8.3.1. Postanowienia wstępne	84
2.8.3.2. Zasady podawania	84

3. OPIS KSIĄŻKI WIELOTOMOWEJ

3.1. Postanowienia ogólne dotyczące opisu książki wielotomowej	85
3.1.1. Wybór metody opisu	85
3.1.2. Elementy opisu książki wielotomowej	85
3.1.2.1. Tytuł właściwy	85
3.1.2.2. Oznaczenie tomu	86
3.1.2.3. Liczba tomów	87
3.1.2.4. Inne elementy opisu	87
3.2. Opis książki wielotomowej na dwóch (lub więcej) poziomach	87
3.2.1. Podstawa opisu	87
3.2.2. Budowa opisu na dwóch poziomach	88
3.2.2.1. Zasady doboru i układu elementów na obu poziomach	88
3.2.2.2. Pierwszy poziom opisu	89
3.2.2.3. Drugi poziom opisu	91
3.2.3. Budowa opisu na więcej niż dwóch poziomach	94
3.3. Opis książki wielotomowej na jednym poziomie	95
3.3.1. Podstawa opisu	95
3.3.2. Budowa opisu	95
3.4. Opis jednego tomu książki wielotomowej	98
3.4.1. Opis na jednym poziomie	98
3.4.2. Opis na dwóch poziomach	99
Słownik terminologiczny	100
Indeks rzeczowy	134

SŁOWO WSTĘPNE

Zakończona została część 1 *Przepisów katalogowania książek* pt. *Opis* i oddana do rąk bibliotekarzy. Prace nad dalszymi częściami są w toku.

Biblioteka PAN w Warszawie w wyniku uzgodnień z Ministerstwem Kultury i Sztuki oraz Stowarzyszeniem Bibliotekarzy Polskich przejęła w 1972 r. prowadzenie prac nad tzw. wówczas instrukcją katalogowania alfabetycznego dążąc od tej chwili do stworzenia odpowiednich warunków dla jej opracowania. Zatrudnienie w Bibliotece PAN w Warszawie Autorki obecnych *Przepisów katalogowania książek* było pierwszym z tych warunków. Następnie uzgodniono zasady współpracy w tym zakresie z Biblioteką Narodową i innymi zainteresowanymi instytucjami. Opracowany został również harmonogram prac.

Do współpracy zaproszono grono specjalistów w osobach: Władysława Borkowską, Heleną Hleb-Koszańską, Krystyną Pieńkowską, Henryk Sawniak, Wandą Sokolowską. Z Biblioteki Narodowej delegowana została Wanda Piusińska.

Powołany został komitet redakcyjny Instrukcji Katalogowania, któremu przewodniczyła Maria Dembowska, ówczesny dyrektor Biblioteki PAN w Warszawie. W latach 1972—1973 odbyły się cztery zebrania robocze Komitetu, na których omawiano i dyskutowano poszczególne rozdziały instrukcji.

Mimo pewnego zahamowania prac nad przepisami katalogowania w latach 1974—1977 ukazały się jednak w tym okresie ważne dokumenty mające istotne znaczenie dla samej koncepcji i dalszego toku prac. Opracowana została norma: PN-73/N-01152. *Opis bibliograficzny*, która obecnie została znowelizowana. Ponadto w 1974 r. ukazało się pierwsze wydanie *Międzynarodowego znormalizowanego opisu bibliograficznego wydawnictw zwartych — ISBD(M) International Standard Bibliographic Description for Monographic Publications*, które zostało przetłumaczone na język polski i opublikowane w *Przeglądzie Bibliotecznym* (1975 z. 1).

Upowszechnienie tego dokumentu jako zalecenia normalizacyjnego IFLA przyczyniło się do zapoznania z nim środowiska bibliotekarskiego. Jako pierwszy zasady ISBD(M) zaczął stosować *Przewodnik Bibliograficzny* — od 1 stycznia 1976 r. Umożliwiło to również dostosowanie polskich przepisów katalogowania do międzynarodowych zasad opisywania książek.

Upowszechnieniu nowych zasad opisywania książek dla potrzeb bibliografii oraz katalogów bibliotecznych służyły też seminaria specjalistyczne zorganizowane w latach 1972—1973 przez Sekcję Bibliotek Naukowych SBP i Zarząd Okręgu Stołecznego oraz ponownie w latach 1979—1980 przez Bibliotekę PAN w Warszawie, to ostatnie o zasięgu ogólnokrajowym.

W latach 1979—1980 odbyły się narady robocze pomiędzy Biblioteką

PAN w Warszawie i Biblioteką Narodową — z udziałem przedstawiciela Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich — na temat organizacji i podziału prac odnoszących się do przygotowania dwóch podstawowych w tym zakresie dokumentów: nowelizowanej Polskiej Normy PN-82/N-01152 *Opis bibliograficzny*, której arkusz 01 dotyczy książek oraz *Przepisów katalogowania książek*. Ustalono, że za całość prac nad normą odpowiada Ośrodek Normalizacji Bibliograficznej Biblioteki Narodowej, natomiast za *Przepisy katalogowania książek* — Biblioteka PAN w Warszawie. Spójność wewnętrzną pomiędzy PN-82/N-01152.01 *Opis bibliograficzny. Książki* i *Przepisami katalogowania książek. Część 1* zapewnia to samo autorstwo obu dokumentów.

Biblioteka PAN w Warszawie powołała Komitet Konsultacyjny ds. *Przepisów katalogowania* złożony z wybitnych specjalistów, przeważnie praktyków zagadnień katalogowania alfabetycznego. Nazwiska konsultantów zostały wymienione na karcie tytułowej. Zespół konsultantów zbierał się kilkakrotnie dyskutując 3 kolejne projekty *Przepisów* i akceptując ostateczną ich wersję.

Biblioteka PAN w Warszawie poczuwa się do miłego obowiązku podziękowania wszystkim osobom i instytucjom, które przyczyniły się do zakończenia prac nad tą częścią *Przepisów katalogowania* — opublikowanych staraniem Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich.

Barbara Sordylowa
dyrektor Biblioteki
PAN w Warszawie

Warszawa, 20 września 1982 r.

PRZEDMOWA

Budowa Przepisów katalogowania książek

Nowe polskie przepisy katalogowania książek mają się składać z trzech zasadniczych części:

1. Opis bibliograficzny
2. Hasło
3. Budowa katalogu alfabetycznego

Poszczególne części będą publikowane osobno w miarę ich opracowywania. Obecnie ukazuje się część pierwsza, w przygotowaniu znajduje się część druga. Planuje się następnie wydanie wszystkich trzech części razem, po wprowadzeniu poprawek i uzupełnień, które okażą się potrzebne na podstawie praktycznych doświadczeń przy stosowaniu przepisów w pracach bibliotecznych.

Za wcześniejszym opublikowaniem pierwszej części przepisów, bez czekania na ich całość, przemawiają różne względy. Przede wszystkim należy uzgodnić nasze przepisy z międzynarodowymi zasadami opisywania książek; zasady takie zostały opracowane i opublikowane przez IFLA jako *Międzynarodowy znormalizowany opis bibliograficzny wydawnictw zwartych (ISBD(M) — International Standard Bibliographic Description for Monographic Publications)*. Od 1.1.1984 r. ma obowiązywać uwzględniająca wymagania ISBD(M) znowelizowana norma PN-82/N-01152.01 *Opis bibliograficzny. Książki*, której zakres stosowania obejmuje także katalogi biblioteczne. Stosunek przepisów katalogowania do obu tych dokumentów normalizacyjnych zostanie dalej omówiony dokładniej. Tu należy jeszcze dodać, że *Przewodnik Bibliograficzny* już od 1.1.1976 r. (i odbijane z tego samego składu centralnie drukowane karty katalogowe) zawiera opisy sporządzane zgodnie z ISBD(M). Tak więc nowe przepisy ułatwiają przejmowanie opisów z *Przewodnika Bibliograficznego* do katalogów bibliotecznych.

Dodatkowym argumentem przemawiającym za wcześniejszym opublikowaniem pierwszej części *Przepisów katalogowania książek* jest fakt, że opisy sporządzane zgodnie z nią mogą być włączane do dotychczas istniejących katalogów, bez dokonywania jakichkolwiek zmian w tych katalogach.

Część pierwsza *Przepisów katalogowania książek* obejmuje trzy rozdziały; na jej końcu zamieszczono *Słownik terminologiczny*.

Pierwszy rozdział *Zasady ogólne* zawiera przede wszystkim postanowienia dotyczące zawartości i budowy opisu bibliograficznego. Na początku tego rozdziału umieszczono wykaz wszystkich elementów, które mogą wystąpić w opisie, oraz zasady ich doboru zależnie od przeznaczenia opisu.

Następnie podano wspólne dla wszystkich elementów przepisy dotyczące ich formy.

Najobszerniejszy jest rozdział drugi *Opis książki jednotomowej*, który przedstawia dokładnie poszczególne elementy opisu, zgrupowane w 7 strefach opisu, w kolejności ich występowania w opisie takiej książki. Wszystkie strefy opisu omówione są według tego samego schematu. Charakterystyka każdej strefy zaczyna się od postanowień ogólnych dotyczących całej strefy. Następnie omówione są kolejne elementy danej strefy. Punkty poświęcone poszczególnym elementom opisu zbudowane są także według jednolitego planu.

W obrębie tego rozdziału pewne postanowienia powtarzają się; występują tu również powtórzenia przepisów podanych w rozdziale poprzednim. Takie rozwiązanie zastosowano w intencji ułatwienia korzystania z przepisów. Chodziło o to, by katalogujący znalazł możliwie wszystkie wskazówki dotyczące danego elementu w jednym miejscu, bez konieczności sięgania do innych punktów.

Rozdział trzeci *Opis książki wielotomowej* ogranicza się właściwie do omówienia elementów występujących tylko w opisach takich książek oraz do przedstawienia rozmieszczenia w tych przypadkach elementów omówionych w poprzednim rozdziale.

Słownik terminologiczny obejmuje występujące w przepisach terminy nowe, o znaczeniu zmienionym w stosunku do dotychczasowego oraz o znaczeniu odmiennym od przypisywanego im w powszechnym użyciu. Ponadto zawiera on niewielką liczbę terminów nie spełniających tych warunków, ale wymagających sprecyzowania ich znaczenia dla prawidłowego stosowania odpowiednich przepisów.

Nazwy stref i elementów opisu przejęto z ISBD(M); nieliczne odstępstwa usprawiedliwione są naszą tradycją, np. występująca w ISBD(M) „strefa publikacji, dystrybucji itp.” została nazwana w polskich przepisach „strefą adresu wydawniczego”.

W przypadku innych terminów starano się je uzgodnić z terminologią stosowaną w Polskich Normach, przede wszystkim w PN-78/N-01222 *Kompozycja wydawnicza książki*. Nie oznacza to jednak, że można było przejść z tych norm określenia bez żadnych zmian, bowiem określenia te były formułowane dla potrzeb innych użytkowników, zwłaszcza wydawców, i nie zawsze uwypuklały cechy istotne z punktu widzenia katalogu alfabetycznego.

Nie wszystkie definicje poszczególnych elementów opisu występujące w rozdziale drugim znalazły się w tej samej formie w *Słowniku*. Określenia w *Słowniku* są formułowane ogólniej i mogą dotyczyć łącznie kilku elementów. Na przykład wymienione odrębnie w różnych punktach rozdziału drugiego terminy: „oznaczenie odpowiedzialności”, „oznaczenie odpowiedzialności dotyczące wydania”, „oznaczenie odpowiedzialności dotyczące serii” zostały w *Słowniku* potraktowane razem.

W pierwszej części *Przepisów katalogowania* brak przykładów pełnych opisów bibliograficznych. Przykłady takie zostaną zamieszczone dopiero na końcu drugiej części *Przepisów*, gdzie będzie można jednocześnie opatrzyć je odpowiednim hasłem.

ISBD(M) a Przepisy katalogowania książek. Cz. 1

Zagadnieniami ujednolicenia w zasięgu ogólnoswiatowym zasad opisywania dokumentów zajmuje się od 1954 r. Międzynarodowa Federacja Stowarzyszeń i Instytucji Bibliotekarskich (International Federation of

Library Associations and Institutions — IFLA). Początkowo skupiono uwagę wyłącznie na problemach hasła, wychodząc z założenia, że hasło decyduje o porządku opisów w katalogach i innych spisach i że wobec tego unifikacja zasad wyboru i formy hasła ułatwi użytkownikom posługiwanie się tymi wykazami, niezależnie od kraju, w którym zostały one opracowane. Sprawy te dotąd właściwie nie zostały ostatecznie rozstrzygnięte, natomiast pod koniec lat sześćdziesiątych główny ciężar zainteresowania przeniesiono na międzynarodowe ujednolicenie metod opisu zapewniających indentyfikację dokumentów. Konieczność zajęcia się tą problematyką ujawnił przede wszystkim program Uniwersalnej Rejestracji Bibliograficznej (Universal Bibliographic Control — UBC) oraz inne przedsięwzięcia organizacyjne (program katalogowania kooperatywnego, automatyzacja prac katalogowych i bibliograficznych itp.) mające na celu intensyfikację wymiany informacji bibliograficznych.

Pierwszą pracę poświęconą tej sprawie przygotowano w 1969 r. Praca ta *Présentation des informations bibliographiques dans la rédaction des fiches des bibliographies nationales* zawierała analizę opisów w ośmiu bieżących bibliografiach narodowych i na jej podstawie sformułowane ogólne propozycje międzynarodowego ujednolicenia zasad sporządzania opisów książek. Materiał ten stanowił dla Komitetu (później Sekcji) Katalogowania IFLA punkt wyjściowy do dalszych prac prowadzonych w latach 1969—1974, kiedy to kolejne projekty dokumentu, któremu w toku tych prac nadano obecny tytuł i akronim ISBD(M), były przedmiotem międzynarodowych ankiet i konferencji. Pierwsze wydanie ISBD(M) opublikowano w 1974 r., nowe wydanie poprawione i uzupełnione ukazało się w 1978 r. Jeszcze przed opublikowaniem ostatecznej wersji ISBD(M) rozpoczęto pracę nad analogicznymi przepisami dotyczącymi wydawnictw ciągłych, a w następnych latach — dotyczącymi innych rodzajów dokumentów. Przygotowano także w 1977 r. ISBD(G) (*General Standard Bibliographic Description*) — wspólną podstawę wszystkich specjalistycznych ISBD zapewniającą jednolitość rozwiązań poprzez sformułowanie ogólnych zasad opisu, które uwzględniają łącznie różne rodzaje materiałów bibliotecznych. W ten sposób powstał Program ISBD, zapewniający koordynację prac nad poszczególnymi ISBD i przewidujący aktualizację tych dokumentów co pewien czas.

Użyte w tytule ISBD określenie „bibliographic description” oznacza opis dokumentu zawierający charakterystykę jego cech wydawniczo-formalnych. Opis bibliograficzny stanowi niezbędną część pozycji katalogowej lub bibliograficznej, która może zawierać ponadto inne składniki dodawane w zależności od potrzeb, takie jak hasło decydujące o układzie opisów w obrębie określonego wykazu, elementy informacji rzeczowej itp.; tymi składnikami ISBD nie zajmuje się.

Cel ISBD(M) sformułowano w tym dokumencie następująco: „Głównym celem ISBD(M) jest ułatwienie międzynarodowej wymiany informacji bibliograficznych. ISBD(M) osiąga ten cel 1) sprawiając, że pozycje z różnych źródeł stają się wymienne, tak że opisy sporządzone w jednym kraju mogą być łatwo wprowadzone do katalogów bibliotecznych i spisów bibliograficznych w każdym innym kraju, 2) ułatwiając rozumienie pozycji mimo barier językowych, tak że opisy sporządzone dla użytkowników posługujących się jednym językiem mogą być zrozumiane przez użytkowników posługujących się innymi językami, 3) ułatwiając konwersję pozycji bibliograficznych na formę czytelną dla maszyny”.

ISBD(M) stał się następnie podstawą opracowania narodowych przepisów katalogowania. Opierając się na pierwszym wydaniu ISBD(M) przygotowano np. nowe wydanie przepisów stosowanych w krajach posługujących się językiem angielskim *Anglo-American cataloguing rules* (AACR 2, 1978) oraz *Regeln für die alphabetische Katalogisierung* (RAK, 1976) przyjęte na obszarze niemieckojęzycznym. W niektórych państwach zasady katalogowania zostały ujęte w postaci norm, np. w Związku Radzieckim obowiązuje norma GOST 7.1-76 *Bibliografičeskoe opisanie proizvedenij pečati*, we Francji — norma NF Z 44-050 z 1975 r. *Catalogues alphabetiques d'auteurs et d'anonymes. Rédaction de la notice bibliographique*; obie te normy uwzględniają wymagania ISBD(M) w wydaniu z 1974 r. * Wymienione dokumenty przejmują w zasadzie bez zmian ustalenia ISBD(M) ale nadają im inną formę, biorąc pod uwagę dotychczasowe przyzwyczajenia bibliotekarzy, specyfikę kompozycji wydawniczej książek publikowanych w danym kraju, szczególne cechy języka itp.

Przepisy katalogowania książek opierają się na drugim wydaniu ISBD(M) z 1978 r.

ISBD(M) ustala: 1) elementy opisu bibliograficznego, 2) źródła, z których te elementy należy czerpać, 3) kolejność elementów w opisie, 4) znaki umowne wyróżniające poszczególne elementy opisu, 5) formę, w jakiej elementy powinny być podane.

ISBD(M) uwzględnia maksimum danych potrzebnych w różnych dziedzinach działalności bibliograficznej. Bibliografie narodowe mają obowiązek podawania kompletnych opisów zawierających wszystkie elementy ISBD(M) dla książek opublikowanych na terenie danego kraju. „Inne ośrodki bibliograficzne, biblioteki itp. mogą dokonywać wyboru elementów dla sporządzanych przez siebie opisów pod warunkiem, że te wybrane elementy będą przedstawione z zachowaniem kolejności i przestankowania ustalonych w ISBD(M)” (p.0.1.3.). Niestety ISBD(M) nie zawiera dokładniejszych zaleceń proponowanej selekcji elementów, przede wszystkim nie wskazuje elementów, których nie wolno nigdy pomijać, nawet w najbardziej uproszczonym opisie. Wprawdzie niektóre elementy opisu są oznaczone w ISBD(M) jako fakultatywne, ale pozostałe tworzą i tak opis bardzo szczegółowy, nie mający szerszego zastosowania.

Nowością w *Przepisach katalogowania książek* w stosunku do ISBD(M) jest ustalenie trzech stopni szczegółowości opisu i w związku z tym nałożenie na poszczególne elementy obowiązku występowania w opisach określonego stopnia szczegółowości. Pod tym względem nasze przepisy wzorują się w pewnym stopniu na AACR 2.

Przepisy katalogowania uwzględniają wszystkie elementy występujące w ISBD(M) z jedną różnicą: nie wyróżniono w przepisach jako odrębnego elementu „oznaczenia funkcji wydawcy lub dystrybutora”, co ma miejsce w ISBD(M). Uznano usamodzielnienie tego oznaczenia za nieuzasadnione, ponieważ spełnia ono taką samą rolę, jak określenie funkcji autora lub współtwórcy nie stanowiące według ISBD(M) odrębnego elementu.

Do wymienionych w ISBD(M) źródeł, z których należy czerpać dane do opisu, dodano w przepisach okładkę, jako źródło tej samej kategorii, co strona redakcyjna i metryka książki.

ISBD(M) grupuje elementy w siedmiu strefach opisu a następnie ustala kolejność elementów w obrębie poszczególnych stref. Jednocześnie tworzy system znaków umownych oddzielających poszczególne strefy i wyróżniających elementy. Tę budowę opisu przepisy katalogowania przejmują

wiernie, dopuszczają jednak — wbrew cytowanemu wyżej postanowieniu ISBD(M) — pominięcie znaków umownych w opisach pierwszego i drugiego stopnia szczegółowości.

Przepisy katalogowania książek są bardziej szczegółowe niż ISBD(M). W nielicznych przypadkach dodane uzupełnienia naruszają postanowienia ISBD(M). Najważniejsze z tych uzupełnień są następujące:

— dodano przepisy dotyczące uzupełniania i fingowania tytułu właściwego,

— wprowadzono rozróżnianie wielokropka występującego w tytule w książce od wielokropka dodanego przez katalogującego dla oznaczenia skrócenia tytułu; w tym drugim przypadku ujmuje się wielokropek w nawiasy kwadratowe,

— podano dodatkowe kryteria doboru współtwórców uwzględnianych w oznaczeniach odpowiedzialności,

— dopuszczono szeregowanie oznaczeń odpowiedzialności według wkładu pracy osób lub ciał zbiorowych w nich wymienionych,

— przewidziano możliwość pomijania pierwszego oznaczenia odpowiedzialności, jeżeli pokrywa się ono z hasłem głównym,

— wprowadzono postanowienie, że jeżeli oznaczenie odpowiedzialności dotyczące wydania zawiera nazwę autora, należy takie oznaczenie podawać w pierwszej strefie opisu,

— wprowadzono zasadę podawania nazwy miejsca wydania i nazwy wydawcy w pierwszym przypadku w miejsce przepisu nakazującego przemawianie ich w formie, w jakiej są podane w opisywanej książce.

Opis książek wielotomowych został w ISBD(M) potraktowany bardzo ogólnie. Przepisy katalogowania poświęcają tej sprawie dużo więcej uwagi. Rozbudowano przyjęte z ISBD(M) zasady opisu książki na dwóch lub więcej poziomach, natomiast pominięto zalecaną w ISBD(M) metodę opisu książki na jednym poziomie. W to miejsce przedstawiono inną metodę od dawna stosowaną w polskiej praktyce bibliograficznej.

Przepisy katalogowania książek. Cz. 1 a PN-82/N-01152.01

Opis bibliograficzny. Książki

Polska Norma opisu bibliograficznego jest normą arkusзовą. Zaplanowano następujące arkusze:

Arkusz 00 *Postanowienia ogólne*

Arkusz 01 *Książki*

Arkusz 02 *Wydawnictwa ciągłe*

Arkusz 03 *Dokumenty normatywno-techniczne*

Arkusz 04 *Dokumenty ikonograficzne*

Arkusz 05 *Dokumenty kartograficzne*

Arkusz 06 *Druki muzyczne*

Arkusz 07 *Dokumenty audiowizualne*

Arkusz 08 *Stare druki*

Arkusz 09 *Dokumenty niepublikowane*

Część pierwsza *Przepisów katalogowania książek* odpowiada arkuszowi drugiemu tej normy.

Tytuły obu omawianych dokumentów wymagają pewnych wyjaśnień. Termin „opis bibliograficzny” został w tych tytułach użyty w znaczeniu nadanym mu przez ISBD(M), a więc odmiennym od znaczenia dotychczas mu przypisywanego w polskiej terminologii związanego z przeznaczeniem opisu.

O użyciu w normie i w przepisach terminu „książka” zdecydowało kilka względów. Przede wszystkim nawiązano w ten sposób do tytułów innych norm: PN-78/N-01222 *Kompozycja wydawnicza książki* oraz PN-74/N-01206 *Międzynarodowy, znormalizowany numer książki (ISBN)*. Wzięto także pod uwagę, że termin „książka” jest ogólnie bardziej znany od terminu „wydawnictwo zwarte”, który był stosowany tylko przez bibliotekarzy i bibliografów, ale nie przez innych pracowników książki, np. wydawców. Definicja książki podana w normie i w przepisach może budzić wiele zastrzeżeń, jest ona jednak wystarczająca dla prawidłowego rozumienia tych dokumentów.

Zakres stosowania normy PN-82/N-01152 jest szeroki: „Postanowienia normy należy stosować przy sporządzaniu opisów bibliograficznych przeznaczonych do wszelkich zbiorów informacji o dokumentach, niezależnie od zakresu, funkcji i postaci fizycznej zbioru (kartoteka, spis publikowany, baza danych komputerowych), w szczególności do:

- katalogów bibliotecznych,
- bibliografii,
- opracowań dokumentacyjnych.

Postanowień normy nie należy stosować przy opracowywaniu opisów przeznaczonych do bibliografii załącznikowych i przypisów bibliograficznych oraz informacji bibliograficznych podawanych w tekstach dokumentów; opis stosowany w tych przypadkach jest przedmiotem PN-79/N-01222.07”¹⁾.

Przepisy katalogowania książek, jak wskazuje ich tytuł, są przeznaczone do stosowania przede wszystkim w katalogach bibliotecznych. Co jednak nie znaczy, że nie mogą być wykorzystywane przy sporządzaniu opisów przeznaczonych do innych zbiorów informacji o książkach. Wprost przeciwnie, będzie to konieczne, ponieważ przepisy są dużo bardziej szczegółowe od normy i pokazują sposoby postępowania w różnych rzadziej zdarzających się sytuacjach. Natomiast norma — zgodnie z wymaganiami jej stawianymi — zawiera tylko ogólne zasady opisu bibliograficznego i uwzględnia przypadki typowe. Dlatego też w PN-82/N-01152.01 (p. 1.1) znalazło się postanowienie: „W przypadkach nie omówionych w normie należy stosować zgodnie z obowiązującymi przepisami katalogowania, niezależnie od przeznaczenia opisu”.

Zakres stosowania obu omówionych dokumentów stanowi realizację od dawna wysuwanego postulatu ujednolicenia zasad opisu książek rejestrowanych w wykazach wszelkiego typu. To ujednolicenie ma na celu przede wszystkim dobro użytkownika, któremu powinno ułatwić poszukiwania bibliograficzne. Również istotne jest ono jednak dla bibliotek i ośrodków bibliograficznych, którym usprawni pracę, umożliwiając sporządzenie jednego opisu, który może być wykorzystany i w katalogu bibliotecznym, i w bibliografii, i na karcie dokumentacyjnej lub w innym opracowaniu dokumentacyjnym. Jednocześnie ustalenie jednolitych zasad opisu winno sprzyjać wymianie informacji bibliograficznych, upraszczając wykorzystywanie opisów sporządzanych poza daną placówką, przede wszystkim opisów z bibliografii prymarnych.

Kompozycja normy i przepisów katalogowania wykazuje pewne różnice. Zawartość wstępów w normach jest regulowana odpowiednimi postanowieniami dotyczącymi sposobu ich redagowania. Zgodnie z tymi postanowieniami *Określenia* (będące odpowiednikiem *Słownika termino-*

¹⁾ PN-82/N-01152 p. 1.1.

logicznego umieszczonego na końcu przepisów) występują właśnie we *Wstępie*.

Rozdziały normy i przepisów zatytułowane *Zasady ogólne* właściwie pokrywają się. Rozdział 3 normy *Elementy opisu* odpowiada w przepisach rozdziałowi 2 *Opis książki jednotomowej*. Niewielka różnica (poza większą szczegółowością przepisów) polega na uwzględnieniu w normie w czterech miejscach tego rozdziału spraw opisu książki wielotomowej.

Rozdział 4 normy *Budowa opisu* podaje zasady rozmieszczenia elementów w opisie książki jednotomowej, wielotomowej oraz w opisie odrębnej pracy niesamoistnej wydawniczo. Zagadnienia opisu książki wielotomowej są ujęte dużo obszerniej w 3 rozdziale przepisów, natomiast opis prac niesamoistnych wydawniczo został w ogóle w przepisach pominięty.

Postanowienia normy i przepisów są zredagowane przy użyciu tych samych sformułowań stosowanych w dokumentach normalizacyjnych. „Należy” i „powinien” oznaczają zawsze obowiązek przyjęcia danego rozwiązania, „można” i „dopuszcza się” — możliwość jego stosowania. Stopień pośredni sygnalizowany jest poprzez użycie sformułowania „zaleca się”, które oznacza sposób postępowania pożądany, ale nie obowiązujący. Zależnie od kontekstu wyrażenia te mają niekiedy jedynie znaczenie: „jeżeli w opisie występuje dany element, należy (można, zaleca się) tak go potraktować”. Na przykład postanowienie: „Tytuł równoległy należy podawać po tytule właściwym...” dotyczy nie konieczności podawania tytułu równoległego, lecz tylko obowiązkowego umiejscowienia tego tytułu w przypadkach jego wymieniania w opisie.

Szeroki zakres stosowania normy i przepisów zmusił do uwzględnienia w obu tych dokumentach zróżnicowanych potrzeb wynikających z przeznaczenia opisu. Spowodowało to konieczność podania w wielu przypadkach wariantów rozwiązań pozostawionych do wyboru przez bibliotekę, redakcję bibliografii, ośrodek dokumentacyjny itp.

Przed wszystkim dano swobodę wyboru stopnia kompletności opisu, zależnie od dotychczasowych obyczajów biblioteki w tym zakresie, przyzwyczajen użytkowników, typu opisywanych materiałów itp. Przewidziano wspomniane już wyżej trzy stopnie szczegółowości opisu wyznaczające minimum elementów, które w opisie danego stopnia muszą wystąpić. Jednocześnie istnieje możliwość uwzględniania w opisach pierwszego i drugiego stopnia szczegółowości elementów dodatkowych w zależności od potrzeb. Najczęściej na pewno będzie stosowany opis drugiego stopnia szczegółowości, dlatego też większość przykładów, zwłaszcza podanych w przepisach katalogowania, ilustruje właśnie opis tego stopnia.

Wprowadzenie stopni szczegółowości opisu powinno m.in. uprościć wymianę informacji bibliograficznych. Uzgodnienie przez strony biorące udział w wymianie stopnia szczegółowości opisów (np. dostarczanych do katalogów centralnych) precyzuje wymagania w stosunku do placówki sporządzającej opisy i zapewnia pożądane informacje odbiorcy.

W innych sprawach także pozostawiono bibliotekom możliwość wyboru rozwiązania najbardziej im odpowiadającego. Największą swobodę przewidziano w zakresie doboru elementów. Jak już powiedziano wyżej, w opisach pierwszego i drugiego stopnia szczegółowości można w miarę potrzeby uwzględniać dodatkowe elementy. Na przykład opis pierwszego stopnia można uzupełnić nazwą wydawcy, określeniem objętości lub danymi dotyczącymi serii. Podobnie w opisie drugiego stopnia szczegółowości można dodać np. tytuł równoległy lub cenę.

Nawet przy ścisłym przestrzeganiu zestawu elementów ustalonego jako obowiązkowy w opisach danego stopnia szczegółowości pozostaje pewna swoboda rozwiązań. Na przykład decyzję, ilu autorów (jeżeli jest ich więcej niż trzech) uwzględniać w opisach, można uzależnić od typu biblioteki i rodzaju opisywanych materiałów, niezależnie od stopnia szczegółowości opisów.

Postanowienia dotyczące kolejności elementów w opisie są bardziej sztywne. Tylko dla elementów pierwszej strefy opisu przewidziano umiejscowienia fakultatywne, dając możliwość w określonych przypadkach przeniesienia dodatków do tytułu, dalszych oznaczeń odpowiedzialności oraz równoległych wersji elementów tej strefy do strefy uwag. Inne elementy muszą zajmować w opisie stałe wyznaczone im miejsca.

Jeszcze bardziej rygorystycznie została potraktowana forma poszczególnych elementów. Tylko w niewielu przypadkach wskazano możliwość wyboru rozwiązań w tym zakresie, np. w opisach drugiego stopnia szczegółowości zaleca się wymieniać poszczególne rodzaje materiałów ilustracyjnych, ale dopuszcza się oznaczanie wszelkich ilustracji skrótem „il.”.

Książkę wielotomową można opisać różnymi sposobami. Przede wszystkim można przyjąć różną jednostkę opisu. Na przykład w katalogu alfabetycznym taką jednostką powinna w zasadzie stanowić całość książki wielotomowej, natomiast do katalogu rzeczowego niekiedy konieczne jest sporządzenie tylko odrębnych opisów poszczególnych jej tomów ze względu na odmienne przydziały klasyfikacyjne. Zarówno całość książki wielotomowej, jak i jeden z jej tomów można opisać metodą na jednym lub dwóch poziomach; podano także dwa sposoby opisu tomu na jednym poziomie.

Obowiązek stosowania znaków umownych, jak już powiedziano poprzednio, powiązано ze stopniami szczegółowości opisu: konieczne jest podawanie tych znaków tylko w opisach trzeciego stopnia szczegółowości, w opisach pozostałych stopni jest to jedynie zalecane. Podobnie przewidziano swobodę wyboru układu graficznego opisu, przyznając pierwszeństwo w katalogu dotychczasowemu układowi; ilustrację różnych rozwiązań stanowią przykłady podane w normie i w przepisach.

Przewidziana w tych dokumentach rozmaitość rozwiązań może być krytykowana jako sprzeczna z dążeniem do ujednolicenia zasad opisu książki. Nie można jednak całkiem ignorować zróżnicowanych potrzeb podyktowanych przeznaczeniem opisu. Zaproponowane w normie i w przepisach wyjście kompromisowe można w dużym uproszczeniu scharakteryzować następująco: elementy obowiązkowe muszą być zawsze uwzględnione w opisie, dobór pozostałych elementów jest fakultatywny, jeżeli dany element występuje w opisie, powinien pochodzić z wyznaczonego źródła, być podany w ustalonym dla niego miejscu opisu i w określonej formie.

Projekty normy i przepisów przygotowywałam równolegle. *Przepisy katalogowania książek* zostały opracowane w Bibliotece Polskiej Akademii Nauk w Warszawie, w której w 1979 r. stworzono w tym celu Samodzielne Stanowisko ds. Przepisów Katalogowania. W 1980 r. dyrekcja Biblioteki powołała Komitet Konsultacyjny ds. Przepisów Katalogowania, w skład którego weszli przedstawiciele Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich (2 osoby), Biblioteki Narodowej (3 osoby), Centrum INTE i Instytutu INTE (po 1 osobie) oraz 7 zaproszonych specjalistów z bibliotek naukowych i publicznych. Komitet przedyskutował na 6 posiedzeniach 3 kolejne pro-

jekty przepisów, akceptując na ostatnim posiedzeniu w czerwcu 1982 r. wersję przygotowaną do druku.

Projekt PN-82/N-01152.01 został opracowany na zlecenie Biblioteki Narodowej. Dyskusja nad nim odbywała się w Komisji Normalizacji Bibliograficznej BN, która poświęciła mu 6 posiedzeń (w okresie od listopada 1980 r. do października 1981 r.). W kwietniu 1981 r. projekt został rozesłany do 173 instytucji (bibliotek różnych typów, ośrodków bibliograficznych, ośrodków inte, zakładów kształcenia bibliotekarzy itp.) w celu zebrania opinii. Otrzymano 78 odpowiedzi. Wyniki tej ankiety zostały uwzględnione przy przygotowywaniu ostatecznej wersji projektu normy.

Wszystkie postanowienia wprowadzane w czasie dyskusji nad przepisami automatycznie były przenoszone do projektu normy i odwrotnie, ustalenia Komisji Normalizacji Bibliograficznej znajdowały odbicie w przepisach. Niektóre uwagi zgłoszone podczas ankietowania projektu normy, dotyczące przede wszystkim katalogów bibliotecznych, zostały uwzględnione jedynie w przepisach katalogowania. Dwutorowość dyskusji nad tymi dokumentami w praktyce była korzystna ze względu na odmienne punkty widzenia zespołów oceniających.

Zmiany w stosunku do *Skróconych przepisów katalogowania alfabetycznego* Józefa Grycza i Władysławy Borkowskiej ²⁾

Część 1 Przepisów katalogowania książek odpowiada w zasadzie tylko § 16—33 i 86—109 *Skróconych przepisów katalogowania alfabetycznego*, ponieważ pomija zasady dotyczące wyboru i formy hasła w opisach książek oraz zagadnienia budowy katalogu alfabetycznego (obie te sprawy zostaną ujęte, jak wspomniano wyżej, w dwóch następnych częściach), jak również zasady katalogowania wydawnictw ciągłych i druków ulotnych, które powinny być potraktowane odrębnie — przygotowanie przepisów dla nich będzie możliwe po zakończeniu prac nad odpowiednimi arkuszami normy PN-82/N-01152 *Opis bibliograficzny*.

Dokładne porównanie pozwala stwierdzić, że poszczególne postanowienia zawarte w wymienionych wyżej paragrafach *Skróconych przepisów* uległy stosunkowo małym zmianom. Natomiast podstawowe różnice polegają na uwzględnieniu obecnie wielu całkiem nowych postanowień i na odmienności terminologii. To właśnie różnice w zakresie terminologii a także odmienne ujęcie redakcyjne przepisów, m.in. ich sformalizowanie, mogą stwarzać pozory wprowadzenia do dotychczasowych obyczajów katalogowania większych zmian niż zaistniałe faktycznie.

Skrócone przepisy katalogowania alfabetycznego nie zawierały słownika użytych w nich terminów. Także w tekście brak przeważnie ich definicji. Taka sytuacja uniemożliwia praktycznie sporządzenie pełnego i precyzyjnego wykazu odpowiedników terminologicznych występujących w *Skróconych przepisach* i w *Przepisach katalogowania książek*. Zmiany w zakresie słownictwa uwidoczniłoby niżej przy okazji przedstawiania różnic, które zachodzą w poszczególnych postanowieniach.

Koncepcja stopni szczególności nie jest nowa. *Skrócone przepisy* także przewidywały zróżnicowanie opisów w zależności od ich przeznaczenia. Przede wszystkim uznano wówczas, że inne są w tym zakresie potrzeby bibliotek mniejszych, zwłaszcza publicznych, z myślą o których zostały opracowane *Skrócone przepisy*, od potrzeb bibliotek dużych, naukowych,

²⁾ Podstawę porównania stanowiło 6 wydanie z 1975 r.

które powinny posiadać własną obszerniejszą instrukcję katalogowania³⁾. Ponadto powinien decydować typ katalogu: „Niniejsze przepisy mają obowiązywać przy sporządzaniu katalogu alfabetycznego głównego, natomiast różne katalogi pomocnicze, np. czytelní, lub oddzielny katalog dla korzystających, mogą być opracowywane sposobem uproszczonym, uwzględniając tylko pewne najpotrzebniejsze dane o poszczególnych drukach”. Wymagano tylko, by zawsze były przestrzegane „zasadnicze wytyczne, z których wypływają poszczególne postanowienia i przepisy alfabetycznego katalogowania”⁴⁾. *Skrócone przepisy* nie zawierały jednak dokładnych wskazówek dokonywania uproszczeń opisów ani nie wyjaśniały, co należy rozumieć przez „zasadnicze wytyczne”. W praktyce *Skrócone przepisy* były stosowane w bibliotekach wszelkich typów.

Obecnie koncepcja różnicowania opisów w zależności od ich przeznaczenia została rozbudowana poprzez wyróżnienie omówionych wyżej trzech stopni szczegółowości z ustaleniem dla każdego z nich minimum elementów obowiązujących. Opisowi przewidzianemu w *Skróconych przepisach* odpowiada w zasadzie opis drugiego stopnia szczegółowości, przeznaczony do powszechnego stosowania w katalogach bibliotecznych.

Skrócone przepisy wskazywały ogólnie trzy źródła, z których należało czerpać wiadomości potrzebne do opisu: kartę tytułową, inne części książki, źródła spoza książki. Jednocześnie ustalono, że informacje pochodzące z drugiego źródła należy ujmować w nawiasy okrągłe, z trzeciego źródła — w nawiasy kwadratowe.

Przepisy katalogowania książek różnicują zgodnie z ISBD(M) cztery źródła danych, rozbijając dotychczasowe drugie źródło na dwa odrębne: te części książki poza stroną tytułową, które są przeznaczone zwyczajowo na informacje o książce (np. strona przedtytułowa, strona redakcyjna, okładka, metryka książki) oraz pozostałe jej części. Nowością jest przypisanie poszczególnym strefom opisu różnicowanych podstawowych źródeł danych oraz postanowienie, że dane przejęte z innego źródła niż podstawowe dla danej strefy ujmują się w nawiasy kwadratowe. W ten sposób dane pochodzące zarówno z książki, ale nie z ustalonego dla nich miejsca, jak i spoza książki będą ujęte w takie same nawiasy kwadratowe. Jest to sprzeczne z zakorzenionym przyzwyczajeniem bibliotekarzy polskich do wyraźnego różnicowania informacji zaczerpniętych z książki i spoza niej i może być, zwłaszcza w pierwszym okresie, oceniane negatywnie.

Obecna budowa opisu nie może być traktowana jako zupełna nowość. *Skrócone przepisy* także wyróżniały określone części opisu oraz składające się na nie elementy. Zachowano także dotychczasowy układ graficzny opisu. Natomiast nowością jest wprowadzenie znaków umownych wyróżniających poszczególne strefy i elementy opisu. Należy jednak zwrócić uwagę, że w opisach pierwszego i drugiego stopnia szczegółowości, które będą najpowszechniej stosowane w bibliotekach, używanie tych znaków jest zalecane, ale nie obowiązujące, co pozostawia swobodę decyzji.

Skrócone przepisy wyróżniały — poza hasłem — cztery części opisu. W dwóch przypadkach jednej części opisu odpowiada obecnie jedna strefa opisu. W dwóch pozostałych przypadkach dawnej jednej części odpowiadają dwie strefy opisu. Tak więc tylko jedna strefa opisu jest całkiem nowa, nie ma swojej poprzedniczki w *Skróconych przepisach*. Kolejność stref jest całkowicie zgodna z kolejnością części, którym strefy te odpowiadają.

³⁾ Przedmowa do wydania pierwszego, ustęp pierwszy.

⁴⁾ Tamże, ustęp ostatni.

**Skrócone przepisy katalogowania
alfabetycznego****B. Odpis tytułu****C. Szczegóły wydawnicze**

1. Oznaczenie wydania

2. Adres wydawniczy

D. Opis zewnętrzny**E. Uwagi bibliograficzne i biblioteczne****Przepisy katalogowania książek****2.1. Strefa tytułu i oznaczenia odpowiedzialności****2.2. Strefa wydania****2.4. Strefa adresu wydawniczego****2.5. Strefa opisu fizycznego****2.6. Strefa serii****2.7. Strefa uwag****2.8. Strefa ISBN i sposobu użycia książki**

Wszystkie elementy, które były zawarte w poszczególnych częściach opisu według *Skróconych przepisów* występują obecnie w odpowiednich strefach; żaden z tych elementów nie został pominięty. Różnice polegają na innych nazwach niektórych elementów oraz niekiedy odmiennie ich kolejności. Ponadto nowe przepisy uwzględniają dodatkowe elementy nie wymienione w *Skróconych przepisach*. Jeżeli jednak za podstawę porównań przyjmie się opis drugiego stopnia szczegółowości jako odpowiadający opisowi sporządzonemu według *Skróconych przepisów*, to okaże się, że tylko w niewielu przypadkach dodano rzeczywiście nowe elementy. W większości są to elementy, które i w przeszłości były w opisie uwzględniane, mimo że *Skrócone przepisy* ich nie wyszczególniały (np. nazwy współtwórców związane z określonym wydaniem książki, oznaczenie lub tytuł podserii i numer książki w jej obrębie).

W zakresie spraw ogólnych należy jeszcze zwrócić uwagę na zmiany w traktowaniu alfabetów nielacińskich. *Skrócone przepisy* nakazywały przy katalogowaniu książek w innych alfabetach niż łaciński stosować transliterację, obecnie można także sporządzać opis w języku oryginalnym. Ten dodany przepis sankcjonuje praktykę niektórych bibliotek w ten właśnie sposób postępujących już uprzednio.

Przechodząc do omówienia spraw szczegółowych zwrócono uwagę na te paragrafy *Skróconych przepisów*, które ulegają obecnie zmianie. Natomiast tylko w wyjątkowych przypadkach i w sposób bardzo skrótowny wymieniono zagadnienia po raz pierwszy uwzględnione w nowych przepisach. Porównując postanowienia dotyczące poszczególnych elementów przestrzega się na ogół ich kolejności występowania w opisie.

Na specjalną uwagę zasługują początkowe elementy opisu składające się na odpis tytułu według *Skróconych przepisów*, a według nowych przepisów objęte strefą tytułu i oznaczenia odpowiedzialności.

§ 86-90. Odpis tytułu**2.1. Strefa tytułu i oznaczenia odpowiedzialności****§ 87-89. Tytuł właściwy****2.1.1. Tytuł właściwy****2.1.2. Oznaczenie typu dokumentu****§ 88. Dodatki do tytułu****2.1.4. Dodatki do tytułu****§ 87, 89-90. Autorstwo****2.1.6. Oznaczenie odpowiedzialności**

oraz ich
wersje
równoległe

Jak z tego zestawienia wynika, dodano obecnie oznaczenie typu dokumentu (uwzględniane w opisie w zależności od potrzeb) oraz wersje rów-

noległe pozostałych elementów (stanowiące elementy obowiązkowe jedynie w opisach trzeciego stopnia szczegółowości). Ze względu na ograniczony zakres stosowania tych nowych elementów można powiedzieć, że w praktyce katalogowej zespół elementów w tej części opisu nie ulega zmianie.

Kryteria wyboru tytułu właściwego są teraz ujęte bardziej formalistycznie. Spośród kilku tytułów w tym samym języku *Skrócone przepisy* (§ 24) nakazywały wybrać „tytuł najpełniejszy, gdy tytuły są równoważne — tytuł pierwszy”. Obecnie podstawową zasadą jest wybór tytułu pierwszego, chyba że dalszy tytuł jest wyróżniony typograficznie jako najważniejszy. W razie wątpliwości powinny decydować względy logiczne. Głównie kryterium wyboru tytułu właściwego spośród kilku tytułów w różnych językach pozostaje takie samo: jest nim zgodność z językiem tekstu książki. Jeżeli jednak tego kryterium nie da się zastosować, dalsze zasady wyboru są odmienne. Według *Skróconych przepisów* (§ 25) trzeba było wybierać kolejno: tytuł w języku polskim, tytuł w języku bardziej znanym, tytuł najpełniejszy. Obecnie w takich przypadkach należy przejmować tytuł z tej strony tytułowej, która została uznana za główną, a jeżeli jest tylko jedna strona tytułowa — tytuł pierwszy, chyba że dalszy jest wyróżniony typograficznie jako najważniejszy.

Postanowienia dotyczące uzupełniania i skracania tytułu właściwego rozszerzono i uściślono, m.in. wymagając zawsze pozostawiania co najmniej trzech pierwszych jego wyrazów w miejsce pewnej dowolności przewidzianej przez *Skrócone przepisy* (§ 88), które nakazywały: „Zachowuje się zawsze początek oraz te wyrazy tytułu właściwego, które są decydujące przy szeregowaniu kart w katalogu”. Wielokropek, którym i dotychczas zaznaczało się opuszczenia, należy odtąd ujmować w nawiasy kwadratowe.

Dla lepszego wyjaśnienia wprowadzonych obecnie zmian w umiejscowieniu nazw autorów warto przytoczyć ze *Skróconych przepisów* cały § 89 *Nazwy autorów w odpisie tytułu*.

„Nazwę autora zachowuje się w odpisie tytułu, a to w formie lub pisowni użytej w tytule druku, tylko w tym przypadku, jeżeli w hasle podano ją w innej formie (np. rozwiązany pseudonim) lub pisowni (np. Herzen zamiast Gerzen).

Nazwa autora, którą umieszcza się w odpisie tytułu, zachowuje swoje miejsce zajmowane na karcie tytułowej; gdy nazwa w formie nie uwzględnionej w hasle stoi przed tytułem właściwym, nie będąc z nim powiązana składniowo, wówczas podaje się ją w uwagach zachowując części nazwy autorskiej w kolejności karty tytułowej z objaśnieniem: [Na k. tyt. aut.:]”.

Postanowienia zawarte w ustępie pierwszym i drugiej części ustępu drugiego dotyczące umiejscowienia nazwy autora tracą całkowicie ważność, ponieważ obecnie nazwę tę należy w zasadzie zawsze podawać w pierwszej strefie opisu; tylko wyjątkowo dopuszcza się pomijanie tej nazwy, jeżeli pokrywa się ona z hasłem głównym. Natomiast ujęte w tych zdaniach wymagania dotyczące formy nazwy autora podawanej w opisie pozostają w dalszym ciągu aktualne.

Jednocześnie w nowych przepisach sprecyzowano konsekwencje wypływające z początkowego tekstu drugiego ustępu. Jak z niego wynika, *Skrócone przepisy* przewidywały cytowanie w odpisie tytułu m.in. nazwy autora podanej na karcie tytułowej przed tytułem i połączonej z nim składniowo (np. *Stanisława Witkiewicza wiersze i rysunki*). Pod tym wzglę-

dem nie wprowadza się więc obecnie zmian; wrażenie takiej zmiany w odczuciu bibliotekarzy jest tylko wywołane faktem, że w praktyce katalogowej ostatnich lat odchodzono od stosowania tego przepisu.

Wymagania dotyczące nazw współpracowników w odpisie tytułu zawarte w *Skróconych przepisach* (§ 90) zachowały w pełni ważność; zostały one jednak uściślone i znacznie rozbudowane. Jedynie nazwy instytucji sprawczej (wydawniczej według *Skróconych przepisów*, § 28) podawanej w pierwszej strefie opisu nie trzeba odąd poprzedzać skrótem „[wyd.]”.

Na podkreślenie zasługuje zmiana postępowania w opisach prac współwydanych. Jeżeli strona tytułowa zawiera zarówno wspólny tytuł takich prac, jak i ich tytuły indywidualne, do strefy pierwszej należy przejmować jedynie tytuł wspólny, ale nie tytuły indywidualne, czego wymagały *Skrócone przepisy* (przykłady 22 i 47); obecnie tytuły indywidualne można wymieniać tylko w strefie uwag. Podobnie w braku wspólnej strony tytułowej prac współwydanych obecnie w strefie pierwszej przytacza się tylko dane dotyczące pierwszej pracy, wymieniając pozostałe prace w strefie uwag, a więc także inaczej niż w *Skróconych przepisach* (§ 32). Żadne zmiany nie dotyczą przypadków, gdy brak tytułu wspólnego a tytuły indywidualne poszczególnych prac podane są na stronie tytułowej, tzn. i obecnie tytuły te wymienia się w pierwszej strefie opisu w kolejności występowania ich w książce.

Postanowienia odnoszące się do oznaczenia wydania zawarte w *Skróconych przepisach* (§ 93) są w dalszym ciągu aktualne z wyjątkiem ostatniego zdania: „Liczby nakładów (np. 5.-10. Tausend) nie uwzględnia się”. Obecnie można przejmować oznaczenie dodruku jako dodatkowe oznaczenie wydania.

W związku z tym należy zauważyć, że obecnie oznaczenie wydania stanowi tylko jeden z elementów strefy wydania (2.2). Strefa ta może ponadto zawierać przede wszystkim oznaczenie odpowiedzialności dotyczące wydania; oznaczenie to i w dotychczasowej praktyce uwzględniano, mimo że w *Skróconych przepisach* nie było wymienione. Dwa następne elementy przewidziane dla opisów trzeciego stopnia szczegółowości to dodatkowe oznaczenie wydania (które także i w przeszłości było podawane w katalogach bibliotek otrzymujących egzemplarz obowiązkowy, ponieważ oznaczenie dodruku umożliwia stwierdzenie, czy nie ma się do czynienia z dubletem) oraz oznaczenie odpowiedzialności dotyczące dodatkowego oznaczenia wydania, występujące niekiedy w publikacjach zagranicznych. Strefa ta może ponadto zawierać wersje równoległe wszystkich czterech wymienionych elementów.

Podstawowe zmiany w adresie wydawniczym dotyczą kolejności jego elementów ustalonej w § 95 *Skróconych przepisów*, który w całości traci aktualność.

§ 95—100. Adres wydawniczy

§ 97—98. Miejsce wydania lub druku

§ 99. Rok wydania lub druku

§ 100. Nazwa nakładcy lub drukarza

2.4. Strefa adresu wydawniczego

2.4.2. Miejsce wydania i/lub dystrybucji

2.4.3. Nazwa wydawcy i/lub dystrybutora

2.4.4. Data wydania i/lub dystrybucji

2.4.5. Miejsce druku

2.4.6. Nazwa drukarni

2.4.7. Data druku

Pewne zastrzeżenia może budzić przesunięcie daty wydania na dalsze miejsce, zwłaszcza że stanowi ona obowiązkowy element opisu. Trzeba tu jednak wziąć pod uwagę, że takie umiejscowienie daty umożliwia zachowanie stałej kolejności elementów adresu niezależnie od liczby miejsc wydania i wydawców uwzględnianych w opisie. Ponadto wypada zauważyć, że obecna kolejność elementów adresu przejęta z ISBD(M) zgodna jest z tradycją międzynarodową; polskie przepisy stanowiły pod tym względem wyjątek.

Drugą sprawą godną podkreślenia jest obecne umiejscowienie elementów dotyczących druku. Miejsce druku, drukarnię oraz datę druku wymienia się teraz po dacie wydania, nawet jeżeli brak w książce nazwy miejsca wydania, nazwy wydawcy lub daty wydania. Wyodrębnienie elementów dotyczących druku poprzez wyznaczenie im własnego miejsca w opisie oraz dodatkowo poprzez ujęcie ich w nawiasy okrągłe informuje na ogół w sposób wystarczający o charakterze tych elementów, tak że tylko w wyjątkowych przypadkach potrzebne jest dodanie skrótu „[druk.]” lub „[dr.]”, co było regułą według *Skróconych przepisów* (§ 95). Natomiast obecne umiejscowienie danych dotyczących dystrybucji wprowadziło nie jest zgodne ze *Skróconymi przepisami* (§ 100), ale odpowiada zwyczajom stosowanym w praktyce.

W innych zasadach dotyczących adresu wydawniczego także nastąpiły zmiany:

- w określonych przypadkach podaje się dwa miejsca wydania odpowiadające jednemu wydawcy; istnieje też możliwość uwzględniania większej liczby miejsc wydania;
- nazwę miejsca wydania w językach słowiańskich i nowogreckim podaje się w pierwszym przypadku, tak jak nazwy w innych językach współczesnych;
- jeżeli jest dwóch wydawców, wymienia się ich obu; istnieje też możliwość uwzględniania większej liczby wydawców;
- nie można pomijać nazwy wydawcy w przypadkach, gdy jest nim instytucja sprawcza wymieniona w innym miejscu opisu; nazwę tę można tylko skracać w adresie wydawniczym;
- jeżeli wydawcą jest autor, rodzina, tłumacz itp., traktuje się ich tak samo, jak wszystkich innych wydawców, umieszczając odpowiednią informację w strefie adresu wydawniczego; nie trzeba wówczas podawać nazwy drukarni;
- można w razie potrzeby podawać adres wydawcy nieprofesjonalnego;
- przestają mieć zastosowanie skróty „[b.m.r.n.d.]” oraz „[b.n.d.]”; wprowadza się skróty „[b.m.]” lub „[s.l.]” oraz „[b.w.]” lub „[s.n.]”; data wydania powinna zawsze być podana, wobec czego skrót „[b.r.]” nie ma prawa wystąpić w opisie.

W następnej części opisu zmiany dotyczą przede wszystkim jej nazwy i kolejności elementów w jej obrębie a ponadto wyodrębnienia trzech dalszych elementów.

§ 101—108. Opis zewnętrzny

§ 101. Format

§ 104—106, 108. Objętość

2.5. Strefa opisu fizycznego

2.5.2. Określenie formy książki i/lub objętość

2.5.3. Oznaczenie ilustracji

2.5.4. Format

2.5.5. Oznaczenie dokumentu towarzyszącego

Przesunięcie formatu z pierwszego miejsca na trzecie wynika z potrzeby dostosowania się do tradycji katalogowej większości państw, ponieważ ta tradycja została przyjęta jako podstawa odpowiedniego postanowienia ISBD(M). Zamiast dawnego oznaczenia symbolami obecnie format wyraża się w centymetrach (w razie potrzeby z zaokrągleniem w górę do pełnego centymetra), co zapewnia pożądaną jednoznaczność na terenie międzynarodowym.

W przepisach dotyczących objętości zachodzi kilka zmian:

— w opisach drugiego stopnia szczegółowości przewiduje się uwzględnianie w zasadzie tylko stronic (kart, łamów) objętych liczbowaniem; jedynie w wyjątkowych przypadkach można uwzględniać stronicę (karty, łamy) nie objętą liczbowaniem, co było obowiązującą regułą według *Skróconych przepisów*;

— liczbę stronic (kart, łamów) nie objętych liczbowaniem ujmuje się w nawiasy kwadratowe zamiast stosować skrót „nlb.”;

— jeżeli książka ma liczbowanie ciągłe, ale wyrażone w pierwszej części cyframi rzymskimi, zaś w dalszych częściach arabskimi, podaje się tylko końcową liczbę arabską zamiast wymieniania kolejnych ciągów (np. 216 s. a nie s. VIII, 9-216), jak to nakazywały *Skrócone przepisy*;

— umiejscowienie skrótu „s.” lub „k.” jest obecnie różnicowane w zależności od tego, czy podaje się liczbę stronic lub kart (wtedy skrót po liczbie, np. 430 s.), czy numer stronicy lub karty (wtedy skrót przed numerem, np. s. 415-430), podczas gdy *Skrócone przepisy* przewidywały umieszczanie tych skrótów zawsze przed liczbą;

— dla książek bez numeracji stronic lub kart można podawać zarówno liczbę stronic jak kart, zależnie od sposobu ich zadrukowania;

— wyrażenie „[kilka liczbowań]” zostaje zastąpione przez „wiele liczb.”.

Skrócone przepisy stosowały wspólną nazwę „dodatki graficzne”, tak dla materiałów ilustracyjnych znajdujących się na stronicach nie objętych ogólnym liczbowaniem stronic, jak i dla umieszczonych na stronicach wliczonych w paginację książki. Obecnie wprowadza się wyraźny podział: liczba zajętych przez ilustracje stronic (kart) nie objętych ogólnym liczbowaniem stronic (kart) stanowi składnik objętości książki, natomiast ilustracje umieszczone na stronicach (kartach) objętych takim liczbowaniem wymienia się jako oznaczenie ilustracji.

W *Skróconych przepisach* przewidziano podawanie liczby tablic, tabel, planów i map. Obecnie istnieją dwa sposoby informowania o wszelkich materiałach ilustracyjnych (w tym także planach i mapach) zawartych na stronicach (kartach) nie objętych ogólnym liczbowaniem stronic (kart): 1) podanie liczby stronic lub kart z zastosowaniem odpowiednich skrótów „s. tabl.” lub „k. tabl.” niezależnie od typu ilustracji, bądź 2) wyszczególnienie rodzajów ilustracji przy użyciu ustalonych określeń (np. 20 k. map, 10 s. portr.). Natomiast tabele nie są traktowane jako materiały ilustracyjne, ponieważ zawierają tekst, tyle że podany w specjalnym układzie; w konsekwencji informacje o tabelach można w razie potrzeby podawać tylko w strefie uwag.

Oznaczenie ilustracji może stanowić skrót „il.” użyty dla określenia wszelkich typów materiałów ilustracyjnych zgodnie ze *Skróconymi przepisami*, ale można też wymieniać w oznaczeniu poszczególne rodzaje ilustracji przy zastosowaniu ustalonych skrótów, co było i dotąd praktykowane, mimo braku w *Skróconych przepisach* takiego dopuszczenia. Całkowitą nowością jest jedynie możliwość podawania liczby ilustracji oraz oznaczania ilustracji kolorowych.

Dla dokumentu towarzyszącego nowa jest przede wszystkim nazwa tego elementu, natomiast sposób jego podawania jest w zasadzie zgodny z dotychczasowymi obyczajami.

Ostatnią część opisu według *Skróconych przepisów* stanowiły uwagi bibliograficzne i biblioteczne (§ 109). Obecnie tej części, jak już wskazano wyżej, odpowiadają dwie strefy: strefa serii (2.6) oraz strefa uwag (2.7).

Skrócone przepisy nakazywały podawać „tytuł serii wydawniczej lub wydawnictwa zbiorowego, do którego dany druk należy”. Nowe przepisy wymieniają dziesięć elementów występujących w strefie serii (oraz wersje równoległe niektórych z nich), z czego sześć obowiązkowych w opisach drugiego stopnia szczegółowości. Konieczne jest tu jednak wyjaśnienie, że naprawdę nowymi elementami są tylko ISSN serii i podserii, pozostałe elementy były zawsze uwzględniane w opisach chociaż *Skrócone przepisy* ich nie wymieniały.

Inne uwagi przewidywane przez *Skrócone przepisy* i obecnie powinny być podawane. Ponadto w *Przepisach katalogowania książek* dodano przykładowo jeszcze dalsze rodzaje uwag.

Występująca obecnie w opisie jako ostatnia strefa ISBN i sposobu uzyskania książki (2.8) obejmuje elementy (ISBN, rodzaj oprawy, cenę), których podawania nie przewidywały *Skrócone przepisy* ani które nie były dotąd w praktyce katalogowej uwzględniane. Z elementów tych na specjalną uwagę zasługuje międzynarodowy znormalizowany numer książki (ISBN), którego podawanie obowiązuje odąd w opisach drugiego stopnia szczegółowości. Obowiązek ten wynika ze znaczenia ISBN jako istotnego elementu identyfikacji książki.

Dla wielotomowych wydawnictw *Skrócone przepisy* przewidywały opis obecnie nazwany opisem na dwóch poziomach. Podstawowa różnica w stosunku do *Skróconych przepisów* polega na wprowadzeniu warunku, że odąd tylko w przypadku istnienia wspólnego tytułu wszystkich tomów można je opisać razem jako książkę wielotomową. Inne mniej znaczące zmiany w dotychczasowych zwyczajach katalogowania książek wielotomowych są następujące:

- jeżeli tomy książki wielotomowej nie są numerowane, katalogujący sam nadaje im numery i ewentualnie określenia: tom lub wolumin;
- w opisach poszczególnych tomów nie wysuwa się nazwy autora przed tytuł, ale podaje się tę nazwę w miejscu na nią przewidzianym w pierwszej strefie opisu;
- informacje o zmianach zaszłych w toku wydawania książki wielotomowej można umieszczać nie tylko w opisach poszczególnych tomów (na drugim poziomie), ale także w strefie uwag na pierwszym poziomie, jeżeli opisuje się od razu całość książki.

Maria Lenartowicz

* Obecnie obowiązują normy znowelizowane na podstawie ISBD(M) z 1978 r.: GOST 7.1—84 *Bibliografičeskoe opisanie dokumenta*, Z44-050-1980 *Catalogage des monographies*. *Rédaction de la description bibliographique*.

1. ZASADY OGÓLNE

1.1. JEDNOSTKA OPISU

Jednostkę opisu może stanowić:

a) książka jednotomowa,

b) książka wielotomowa:

- całość: skompletowana lub w toku kompletowania,
- określona liczba tomów, np. w przypadkach, gdy biblioteka gromadzi tylko wybrane tomy odpowiadające profilowi jej zbiorów,
- jeden z tomów, np. w przypadkach, gdy potrzebne jest indywidualne jego potraktowanie.

Książkę wchodzącą w skład serii należy opisywać odpowiednio jako jednotomową lub wielotomową. Jako książkę można także opisać tom (to-my) innego niż seria wydawnictwa ciągłego, mający własny indywidualny tytuł, niezależny od tytułu tego wydawnictwa.

W przypadkach książek współoprawnych (klocków) dla poszczególnych książek należy sporządzać odrębne opisy.

1.2. ZAWARTOŚĆ I BUDOWA OPISU

W opisach książek mogą być uwzględniane następujące elementy zgrupowane w siedmiu strefach:

w strefie 1 — tytułu i oznaczenia odpowiedzialności		
tytuł właściwy		
określenie typu dokumentu		
tytuł równoległy		
dodatek do tytułu		} mogą się
powtarzać
równoległy dodatek do tytułu		
oznaczenia odpowiedzialności		
pierwsze oznaczenie odpowiedzialności		
następne oznaczenie odpowiedzialności		— może się
powtarzać
równoległe oznaczenia odpowiedzialności		
pierwsze równoległe oznaczenie odpowiedzialności		
następne równoległe oznaczenie odpowiedzialności		— może się
powtarzać

w strefie 2 — wydania

oznaczenie wydania			
oznaczenia odpowiedzialności			
dotyczące wydania			
pierwsze oznaczenie od-			
powiedzialności			
następne oznaczenie od-	} mogą się	} mogą występować w wersjach	
powiedzialności			powtarzać
dodatkowe oznaczenie wydania	}		
oznaczenia odpowiedzialności			
dotyczące dodatkowego			równoległych
oznaczenia wydania			
pierwsze oznaczenie od-			
powiedzialności			
następne oznaczenie od-			
powiedzialności	— może się		
	powtarzać		

w strefie 4 ¹⁾ — adresu wydawniczego

miejsce wydania i/lub dystrybucji	} mogą się powtarzać oraz	} występować w wersjach równoległych
nazwa wydawcy i/lub dystrybutora		
data wydania i/lub dystrybucji		
miejsce druku	} mogą się powtarzać oraz	} występować w wersjach równoległych
nazwa drukarni		
data druku		

w strefie 5 — opisu fizycznego

określenie formy książki i/lub objętość
 oznaczenie ilustracji
 format
 oznaczenie dokumentu towarzyszącego — może się powtarzać

w strefie 6 — serii

tytuł serii	— może się	} mogą występować w wersjach równoległych
dodatek do tytułu serii		
oznaczenia odpowiedzialności		
dotyczące serii		
pierwsze oznaczenie odpo-		
owiedzialności		
następne oznaczenie odpo-		
owiedzialności	— może się	
	powta-	
	rzać	

¹⁾ Występująca w ISBD na trzecim miejscu strefa specjalna nie ma zastosowania w opisach książek.

międzynarodowy znormalizowany numer wydawnictwa		
ciągłego ISSN serii		
numeracja w obrębie serii		
oznaczenie i/lub tytuł podserii	— może się	mogą występować w wersjach równoległych
dodatek do tytułu podserii	powtarzać	
oznaczenia odpowiedzialności		
dotyczące podserii		
pierwsze oznaczenie odpowiedzialności		
następne oznaczenie odpowiedzialności	— może się	
	powtarzać	
międzynarodowy znormalizowany numer wydawnictwa		
ciągłego ISSN podserii		
numeracja w obrębie podserii —		może występować w wersjach równoległych

Jeżeli książka wchodzi w skład więcej niż jednej serii, wymienione elementy powtarzają się w obrębie tej samej strefy zgrupowane łącznie. Jeżeli książka wchodzi w skład więcej niż jednej podserii, elementy dotyczące podserii powtarzają się zgrupowane łącznie.

w strefie 7 — uwag

w strefie 8 — ISBN i sposobu uzyskania książki

międzynarodowy znormalizowany numer książki — ISBN
sposób uzyskania książki i/lub cena — może się powtarzać

Jeżeli książka ma więcej niż jeden ISBN, strefa się powtarza.

Dobór elementów opisu bibliograficznego i ich kolejność w obrębie stref ustalają dalsze przepisy.

1.3. STOPNIE SZCZEGÓŁOWOŚCI OPISU

Zależnie od przeznaczenia należy stosować jeden z następujących stopni szczegółowości opisu:

a) pierwszy stopień — obejmujący tylko elementy obowiązkowe niezbędne dla identyfikacji książki (zwłaszcza w katalogach nabytków, kartotekach zagadnieniowych itp.);

Tytuł właściwy / pierwsze oznaczenie odpowiedzialności. —
Oznaczenie wydania. — Miejsce wydania, data wydania

b) drugi stopień — obejmujący elementy obowiązkowe i zalecane, bliżej charakteryzujące książkę (zwłaszcza w katalogach bibliotecznych);

Tytuł właściwy : dodatek do tytułu / pierwsze oznaczenie odpowiedzialności ; każde następne oznaczenie odpowiedzialności. — Oznaczenie wydania / pierwsze oznaczenie odpowiedzialności dotyczące wydania.

Miejsce wydania : nazwa wydawcy, data wydania. — Określenie formy książki i/lub objętość : oznaczenie ilustracji ; format + oznaczenie dokumentu towarzyszącego.

(Tytuł serii, ISSN serii ; numeracja w obrębie serii. Oznaczenie i/lub tytuł podserii, ISSN podserii ; numeracja w obrębie podserii).

Uwagi.

ISBN

c) trzeci stopień — obejmujący wszystkie elementy wymienione w punkcie 1.2 (w przypadkach, gdy potrzebny jest opis bardziej szczegółowy, np. przy prymarnej rejestracji książek).

W opisach pierwszego i drugiego stopnia szczegółowości można uwzględniać dodatkowe elementy — poza przewidzianymi dla danego stopnia — dobrane z elementów wymienionych w punkcie 1.2 w zależności od potrzeb.

Niezależnie od stopnia szczegółowości opisu nie należy nigdy pomijać elementów obowiązkowych składających się na opis pierwszego stopnia szczegółowości.

1.4. FORMA GRAFICZNA OPISU

1.4.1. Układ graficzny opisu

W opisach drugiego i trzeciego stopnia szczegółowości należy następujące strefy opisu zaczynać od nowego wiersza z wcięciem:

- a) strefę 1 — tytułu i oznaczenia odpowiedzialności,
- b) strefę 4 — adresu wydawniczego,
- c) strefę 6 — serii,
- d) strefę 7 — uwag,
- e) strefę 8 — ISBN i sposobu uzyskania książki.

Dopuszcza się pisanie kolejnych stref opisu w ciągłości wiersza.

1.4.2. Znaki umowne

W opisach pierwszego i drugiego stopnia szczegółowości zaleca się, a w opisach trzeciego stopnia należy stosować znaki umowne w celu oddzielenia kolejnych stref opisu oraz wyróżnienia poszczególnych elementów w obrębie stref. W przypadku przyjęcia systemu znaków umownych należy go stosować w całości; nie dopuszcza się możliwości stosowania tylko niektórych wybranych znaków.

Kolejne strefy pisane w ciągłości wiersza należy oddzielać kropką, odstępem, kreską poziomą, odstępem (. —). Jeżeli daną strefę zaczyna się od nowego wiersza z wcięciem, należy pominąć znak umowny poprzedza-

jący strefę lub zastąpić go kropką umieszczoną na końcu poprzedniej strefy.

W obrębie stref należy poszczególne elementy opisu oznaczać ustalonymi znakami umownymi zgodnie z postanowieniami zawartymi w punktach *Znaki umowne*, umieszczonych na początku rozdziałów dotyczących danej strefy i elementu.

Przed i po znaku umownym należy stosować odstęp w celu zaznaczenia jego funkcji symbolu. Wyjątek stanowią kropka i przecinek, których nie należy poprzedzać odstępem; odstęp powinien występować tylko po tych znakach. Nawiasy okrągłe i kwadratowe należy traktować jako jeden znak i z tego względu stosować odstęp przed pierwszym i po drugim nawiasie.

Każdą wersję równoległą danego elementu (tj. wyrażoną w innym języku i/lub alfabecie) należy poprzedzać odstępem, znakiem równości, odstępem (=). Jeżeli w obrębie jednej strefy dwa lub więcej kolejnych elementów ma swoje wersje równoległe, należy wersje w tym samym języku i/lub alfabecie grupować razem, całą grupę poprzedzając odstępem, znakiem równości, odstępem i stosując wewnątrz grupy znaki umowne odpowiadające poszczególnym elementom.

Poza znakami umownymi spełniającymi funkcje symboli oznaczających poszczególne strefy i elementy, należy stosować w opisie nawiasy kwadratowe, w które należy ujmować dane pochodzące spoza wyznaczonego dla danej strefy podstawowego źródła danych (tzn. pochodzące zarówno z opisywanej książki, jak i spoza niej; zob. 1.5). Jeżeli dane te nie są pewne, a tylko przypuszczalne, należy podać po nich znak zapytania. Kolejne elementy tej samej strefy należy ujmować we wspólne nawiasy kwadratowe; wyjątek stanowi określenie typu dokumentu, które powinno być zawsze ujmowane w odrębne nawiasy kwadratowe (zob. 2.1.3).

[Warszawa : „Unia”, 1943?]

alc: / [red. Bolesław Wasylewski]. — [Wyd. 2]

1.4.3. Przystankowanie

Jeżeli w opisie występują także znaki przestankowe (np. przejęte z opisywanej książki), należy podawać je z tradycyjnie właściwymi im odstępami. Nie należy przy tym pomijać znaków umownych, nawet jeżeli wystąpią dwa lub więcej znaków koło siebie.

Quo vadis? : [powieść]

Wyjątek stanowi kropka, której nie należy powtarzać.

. — 4 wyd. —

a nie: . — 4 wyd. . —

Występujące w książce nawiasy kwadratowe (z wyjątkiem użytych w formułach matematycznych, chemicznych itp.) należy zamieniać w opisie na okrągłe; inne rodzaje nawiasów należy przejmować bez zmian.

1.5. ŹRÓDŁA DANYCH

1.5.1. Kolejność źródeł danych

Dane do opisu należy czerpać z następujących źródeł przestrzegając podanej niżej kolejności (tzn. jeżeli brak informacji w pierwszym źródle, należy ją przejąć z następnych źródeł w porządku: z drugiego, trzeciego lub czwartego):

a) z głównej strony tytułowej, a jeżeli jej brak, z tej części książki, która pełni rolę substytutu strony tytułowej, ponieważ zawiera tytuł właściwy (okładka, nagłówek itp.); w strefie uwag należy określić część książki uznaną za substytut strony tytułowej.

Jeżeli informacje tradycyjnie występujące na stronie tytułowej są podane bez powtórzeń na dwóch stronicach na rozwarciu, obie te stronicę łącznie należy traktować jako główną stronę tytułową.

Jeżeli książka ma dwie lub więcej stron tytułowych w tym samym języku i/lub alfabecie, jako główną stronę tytułową należy traktować:

- stronę tytułową z najpóźniejszą datą wydania,
- stronę tytułową przedstawiającą książkę w takim aspekcie jakiego dotyczy opis (całość książki wielotomowej, pojedynczy tom).

Jeżeli książka ma dwie lub więcej stron tytułowych w różnych językach i/lub alfabetach, jako główną stronę tytułową należy traktować:

- stronę tytułową w języku i/lub alfabecie głównej części książki, bądź, jeżeli tego kryterium nie da się zastosować,

- prawą z dwóch lub więcej stron tytułowych na rozwarciu lub pierwszą prawą z dwóch lub więcej stron tytułowych;

b) z innych preliminarów (strony redakcyjnej, karty przedtytułowej), okładki (obwoluty) oraz z metryki książki;

c) z innych części książki: grzbietu, wstępu, tekstu, dodatków itp.;

d) spoza książki, np. z bibliografii, drukowanych katalogów bibliotecznych i innych wydawnictw informacyjnych.

1.5.2. Podstawowe źródła danych

Poszczególne strefy opisu mają wyznaczone podstawowe źródła, z których przede wszystkim należy przejmować dane:

a) strefa 1 — tytułu i oznaczenia odpowiedzialności	} z głównej strony tytułowej lub jej substytutu ^{*)} wg 1.5.1a)
b) strefa 2 — wydania	
c) strefa 4 — adresu wydawniczego	— z głównej strony tytułowej lub jej substytutu, innych preliminarów, okładki oraz metryki książki wg 1.5.1a)-b)
d) strefa 5 — opisu fizycznego	} z całej książki wg 1.5.1a)-c)
e) strefa 6 — serii	
f) strefa 7 — uwag	} z jakiegokolwiek źródła wg 1.5.1a)-d)
g) strefa 8 — ISBN i sposobu uzyskania książki	

^{*)} W dalszym tekście przepisów przez termin „strona tytułowa” należy rozumieć także substytut strony tytułowej.

Dane pochodzące z innych źródeł niż podstawowe dla danej strefy należy ujmować w opisie w nawiasy kwadratowe (zob. 1.4.2), chyba że postanowienia odpowiednich punktów nakazują przeniesienie tych danych do strefy uwag.

1.6. JEZYK I ALFABET

Należy stosować dwie różne zasady w zależności od strefy opisu.

a) Do następujących stref opisu należy przejmować dane z opisywanej książki w języku, w jakim w niej występuje:

- do strefy 1 — tytułu i oznaczenia odpowiedzialności,
- do strefy 2 — wydania,
- do strefy 4 — adresu wydawniczego,
- do strefy 6 — serii.

Uzupełnienia dodawane przez katalogującego należy podawać w języku, w jakim występuje dany element, z wyjątkiem określenia typu dokumentu (zob. 2.1.3) i oznaczenia funkcji dystrybutora (zob. 2.4.3.4), które należy podawać w języku polskim, oraz skrótów umownych (zob. 1.8), które w zasadzie należy podawać w języku polskim lub łacińskim.

W przypadku, gdy uzupełnień nie można sformułować w języku, w jakim występuje w opisie dany element, należy je sformułować w języku polskim i podać w strefie uwag, jeżeli dalsze przepisy nie dopuszczają innych rozwiązań.

Elementy pisane alfabetami nielacińskimi należy przejmować w tych alfabetach bądź transliterować zgodnie z Polskimi Normami; w ten sam sposób należy postępować z uzupełnieniami dodawanymi przez katalogującego. Wybór jednej z tych metod traktowania alfabetów nielacińskich należy uzależnić od potrzeb biblioteki (np. od wymagań użytkowników katalogu czy zaopatrzenia biblioteki w odpowiednie maszyny do pisania).

Jeżeli tytuł książki jest wyrażony na stronie tytułowej w więcej niż jednym języku i/lub alfabecie, należy stosować kryteria wyboru tytułu właściwego podane w 2.1.2.3.2. Jeżeli poszczególne inne elementy opisu są wyrażone w książce w więcej niż jednym języku i/lub alfabecie, do opisu należy przejmować przede wszystkim wersję w języku i/lub alfabecie, w jakim jest podany tytuł właściwy, a w jej braku — wersję występującą na pierwszym miejscu. Wersje w innych językach i/lub alfabetach należy traktować jako równoległe.

Jeżeli według tych kryteriów należałoby podać w opisie dane wyrażone w książce w alfabecie (np. orientальnym), którego biblioteka nie ma możliwości przejąć ani transliterować, można do opisu przejąć występujące w książce dane wyrażone w alfabecie bardziej znanym.

b) W pozostałych następujących strefach opisu dane należy podawać w języku polskim, chyba że dalsze przepisy dotyczące poszczególnych elementów postanawiają inaczej:

- w strefie 5 — opisu fizycznego,
- w strefie 7 — uwag,
- w strefie 8 — ISBN i sposobu uzyskania książki.

1.7. FORMA GRAMATYCZNA I ORTOGRAFIA

Poszczególne elementy opisu należy podawać w przypadku gramatycznym, w jakim występują w książce, chyba że dotyczące ich postanowienia nakazują zmianę przypadku.

Należy przejmować pisownię elementów stosowaną w książce. Dopuszcza się uwspółcześnianie pisowni w opisach pierwszego i drugiego stopnia szczegółowości.

Lwowskie studia biblioteczne

lub: Lwowskie studia biblioteczne

Wielkie litery należy stosować według wymagań ortografii języka, w jakim występuje dany element; jeżeli ortografia tego języka nie jest znana katalogującemu, dopuszcza się postępowanie zgodne z ortografią języka polskiego.

Ponadto wielkimi literami należy zaczynać:

a) pierwsze wyrazy poszczególnych stref (np. tytułu właściwego, tytułu serii, uwag),

b) określenie typu dokumentu (zob. 2.1.3).

W wydrukach komputerowych dopuszcza się odstępstwa od powyższych zasad stosowania wielkich liter.

1.8. STOSOWANIE SKRÓTÓW

Należy skracać występujące w opisie wyrazy typowe stosując skróty według PN-70/N-01158; nie należy jednak nigdy skracać wyrazów występujących w tytułach.

Ponadto należy w opisie stosować następujące skróty umowne, które powinny być dodawane przez katalogującego zgodnie z dalszymi przepisami dotyczącymi poszczególnych elementów opisu:

i.e.	= id est	lub: właśc.	= właściwie
et al.	= et alii	i in.	= i inne(i)
etc.	= et cetera	i in.	= i inne(i)
s.l.	= sine loco	b.m.	= bez miejsca
s.n.	= sine nomine	b.w.	= bez wydawcy
ca	= circa	ok.	= około
pag. varia	= pagina varia	wiele liczb.	= wiele liczbowań

W katalogach obejmujących przede wszystkim opisy książek opublikowanych w Polsce zaleca się używać skrótów w języku polskim. W opisach sporządzonych w alfabetach nielacińskich zaleca się stosować odpowiedniki podanych wyżej skrótów w tych alfabetach.

Występujące w książce skróty należy przejmować w formie, w jakiej są podane (małe lub wielkie litery, z kropkami lub bez itp.). W miarę potrzeby można skrót uzupełnić lub dodać po nim pełne rozwinięcie słowne ujmując je w nawiasy kwadratowe.

Sprawa św[iętego] Stanisława

ONZ [Organizacja Narodów Zjednoczonych] a problemy współczesnego świata

ale nie: O[rganizacja] N[arodów] Z[jednoczonych] a problemy współczesnego świata

Ustalanie norm czasu metodą UNC [uproszczonego normowania czasu] dla obróbki skrawaniem

Wstęp do ekonometrii: praca przygotowana na podstawie wykładów na UW [Uniwersytecie Warszawskim]

Fractures au P.C.F. [Parti communiste français]

Kalisz : TWP [Towarzystwo Wiedzy Powszechnej]

1.9. PROSTOWANIE I WYJAŚNIANIE DANYCH

Występujące w książce dane mylne, fikcyjne itp. należy przejmować do opisu podając zależnie od dalszych przepisów:

a) bezpośrednio po tych danych prawidłowe dane w nawiasach kwadratowych poprzedzone skrótem „i.e.” lub „właśc.” bądź ich odpowiednikiem w alfabecie nielacińskim,

b) w strefie uwag odpowiednie sprostowanie.

Wyrazy błędnie napisane w książce należy przejmować w tej formie do opisu, dodając bezpośrednio po nich w nawiasach kwadratowych wykrzyknik lub sprostowanie poprzedzone skrótem „i.e.” lub „właśc.” bądź ich odpowiednikiem w alfabecie nielacińskim. Literę(y), opuszczoną(e) można dopisać w nawiasach kwadratowych (w tych przypadkach bez odstępów przed i po nawiasie). Pominięte w książce znaki diakrytyczne należy dodawać w opisie nie zaznaczając poprawki w żaden sposób.

W imię wszechsprawiedliwości [!]

Dynamika typologiczna [i.e. topologiczna]

Kursokonferencja na temat Przygotowanie g[e]odezyjne terenów pod budownictwo jednorodzinne

2. OPIS KSIĄŻKI JEDNOTOMOWEJ

2.1. STREFA TYTUŁU I OZNACZENIA ODPOWIEDZIALNOŚCI

2.1.1. Postanowienia ogólne dotyczące strefy tytułu i oznaczenia odpowiedzialności

2.1.1.1. Zawartość strefy

Tytuł właściwy

określenie typu dokumentu ³⁾

tytuł równoległy

dodatek do tytułu

równoległy dodatek do tytułu

oznaczenie odpowiedzialności

pierwsze oznaczenie odpowiedzialności

następne oznaczenie odpowiedzialności

równoległe oznaczenia odpowiedzialności

pierwsze równoległe oznaczenie odpowiedzialności

następne równoległe oznaczenie odpowiedzialności — może się powtarzać

} mogą się powtarzać

— może się powtarzać

— może się powtarzać

2.1.1.2. Znaki umowne

Określenie typu dokumentu należy ujmować w nawiasy kwadratowe z odstępami przed pierwszym i po drugim nawiasie ([]).

Każdy dodatek do tytułu należy poprzedzać odstępem, dwukropkiem, odstępem (:).

Pierwsze oznaczenie odpowiedzialności należy poprzedzać odstępem, kreską ukośną, odstępem (/).

Każde następne oznaczenie odpowiedzialności należy poprzedzać odstępem, średnikiem, odstępem (;).

Znaki umowne w przypadkach uwzględniania równoległych wersji poszczególnych elementów zob. 1.4.2 i 2.1.1.5.

Znaki umowne w opisach prac współwydanych zob. 2.1.9.

³⁾ Ze względu na rzadkość występowania tego elementu w opisach książek (zob. 2.1.3) uwzględniony jest on tylko we wzorach opisów (ale nie w przykładach) w postaci akronimu OTD.

Wzory

Tytuł właściwy [OTD] / pierwsze oznaczenie odpowiedzialności

Tytuł właściwy [OTD] : dodatek do tytułu : dodatek do tytułu / pierwsze oznaczenie odpowiedzialności

Tytuł właściwy [OTD] : dodatek do tytułu / pierwsze oznaczenie odpowiedzialności ; drugie oznaczenie odpowiedzialności ; trzecie oznaczenie odpowiedzialności

2.1.1.3. Podstawowe źródło danych. Dane do tej strefy opisu należy przejmować przede wszystkim ze strony tytułowej (zob. 1.5). Dane przejmowane z innych miejsc w książce oraz pochodzące spoza niej należy ujmować w nawiasy kwadratowe (zob. 1.4.2) lub podawać w strefie uwag zależnie od dalszych przepisów.

2.1.1.4. Język i alfabet. Elementy tej strefy należy przejmować z opisywanej książki w języku i/lub alfabecie, w jakim są w niej podane na stronie tytułowej. Jeżeli tytuł książki jest wyrażony na stronie tytułowej w więcej niż jednym języku i/lub alfabecie, należy stosować kryteria wyboru tytułu właściwego podane w 2.1.2.3.2. Jeżeli poszczególne inne elementy tej strefy są wyrażone na stronie tytułowej w więcej niż jednym języku i/lub alfabecie, należy przejmować przede wszystkim ich wersję w języku i/lub alfabecie, w jakim jest podany tytuł właściwy, a w jej braku — wersję występującą na pierwszym miejscu. Pozostałe wersje należy traktować jako równoległe (zob. 2.1.4, 2.1.6 i 2.1.8).

2.1.1.5. Kolejność elementów opisu. Elementy opisu należy wymieniać w zasadzie w kolejności:

- tytuł właściwy,
- określenie typu dokumentu,
- dodatek do tytułu,
- oznaczenie odpowiedzialności.

Od kolejności tej należy odstąpić:

- a) jeżeli elementy opisu są ze sobą powiązane składniowo; należy je wtedy przejmować do opisu w kolejności występowania ich w książce;
- b) w opisach prac współwydanych bez tytułu wspólnego; należy wtedy stosować kolejność elementów według 2.1.9;
- c) jeżeli uwzględnia się wersje równoległe poszczególnych elementów; należy postępować wtedy według 1.4.2 (zob. też 2.1.4, 2.1.6 i 2.1.8).

Wzory

Tytuł właściwy [OTD] = tytuł równoległy = tytuł równoległy / pierwsze oznaczenie odpowiedzialności

Tytuł właściwy [OTD] : dodatek do tytułu = tytuł równoległy : równoległy dodatek do tytułu / pierwsze oznaczenie odpowiedzialności

Tytuł właściwy [OTD] / pierwsze oznaczenie odpowiedzialności = tytuł równoległy / pierwsze równoległe oznaczenie odpowiedzialności

Tytuł właściwy [OTD] : dodatek do tytułu / pierwsze oznaczenie odpowiedzialności = tytuł równoległy : równoległy dodatek do tytułu / pierwsze równoległe oznaczenie odpowiedzialności

2.1.2. Tytuł właściwy

2.1.2.1. Postanowienia wstępne

O k r e ś l e n i e : tytuł uznany za główny tytuł książki.

W skład tytułu właściwego wchodzi tytuły oboczne, ale nie obejmuje on tytułów równoległych ani dodatków do tytułu.

Dla książki zawierającej dwie lub więcej odrębnych prac tytułem właściwym jest ich tytuł wspólny; jeżeli go brak, uznaje się książkę za nie mającą tytułu właściwego (zob. 2.1.9).

Z n a k i u m o w n e : brak znaku, ponieważ jest to pierwszy element pierwszej strefy opisu.

P o d s t a w o w e Ź r ó d ł o d a n y c h : strona tytułowa (zob. 1.5).

Z a k r e s o b o w i ą z y w a n i a : w opisach wszystkich stopni szczególności.

2.1.2.2. Umiejscowienie tytułu właściwego w opisie. Tytuł właściwy należy podawać zawsze jako pierwszy element opisu, nawet jeżeli na stronie tytułowej jest poprzedzony oznaczeniem odpowiedzialności, nadtytułem, tytułem serii lub innymi napisami.

Program wychowawczy Plutarcha
z Cheronei / Kazimierz Korus

na stronie

tytułowej:

Polska Akademia Nauk — Oddział w Krakowie
Prace Komisji Filologii Klasycznej
Nr 16

Kazimierz Korus
Program wychowawczy
Plutarcha z Cheronei

Laboratorium obróbki erozyjnej / Kazimierz Albiński [i in.]

na stronie

tytułowej:

Kazimierz Albiński, Adam Miernikiewicz
Adam Ruszaj, Jacek Zimny
techniki wytwarzania
Laboratorium
obróbki erozyjnej

wyjaśnienie: na stronie tytułowej tytuł właściwy
poprzedzony jest tytułem serii

Szymona Starowolskiego wojownicy sarmaccy / przeł., wstępem poprzedził i przypisami opatrzył Jerzy Starnawski

na stronie

tytułowej:

Szymona Starowolskiego
Wojownicy sarmaccy
Przełożył, wstępem poprzedził i przypisami
opatrzył
Jerzy Starnawski

wyjaśnienie: nazwa autora stanowi składniowo integralną
część tytułu właściwego

Vademecum des Reiseleiters : Fremdsprachentexte
na stronie
tytułowej:

Instytut Turystyki
Branżowa znajomość języków obcych
Vademecum des Reiseleiters
Fremdsprachentexte

Wśród autorów i książek / Władysław Grzelak
na dwóch
stronicach na
rozwarciu: Władysław Grzelak

Wśród autorów i książek

Książka i Wiedza 1975

2.1.2.3. Wybór tytułu właściwego

2.1.2.3.1. Dwa lub więcej tytułów w tym samym języku i/lub alfabecie.

W przypadkach występowania na jednej stronie tytułowej dwóch lub więcej tytułów jednej pracy wyrażonych w tym samym języku i/lub alfabecie, jako tytuł właściwy należy przejmować tytuł pierwszy. Jeżeli jednak dalszy tytuł jest wyróżniony typograficznie jako główny, należy przejąć tytuł wyróżniony z wyjątkiem przypadków, gdy tytuł wyróżniony ma wyraźnie charakter dodatku do tytułu. Pozostałe tytuły należy traktować jako dodatki do tytułu i podawać w dalszej części strefy tytułu i oznaczenia odpowiedzialności lub w strefie uwag (zob. też 2.1.5).

Epidemiczne rozprzestrzenianie się wytworów naukowych :
(próba empirycznego ujęcia niektórych problemów socjologii nauki)

Termodynamika warstwy fluidalnej : II Ogólnopolski Sympozjon Termofluid '79, Częstochowa, czerwiec 1979 r.

The reason of states : a study in international political theory

20 lat działalności zespołu szkół rolniczych w Warszawie : praca zbiorowa

w strefie uwag: U góry s. tyt. nadtyt.: Szkoła rolnicza
w służbie regionu

Efektywne wykorzystanie walorów morskich wybrzeża środkowego dla potrzeb gospodarki morskiej : sprawozdanie z przebiegu konferencji naukowej zorganizowanej w oddziale Instytutu Morskiego w Słupsku w dniu 23 czerwca 1977 r.

wyjaśnienie: tytułem właściwym jest tytuł pierwszy, mimo że na stronie tytułowej wyróżniono typograficznie wyraz „Sprawozdanie”

Odmienne tytuły książki występujące poza jej stroną tytułową (np. na okładce) można wymieniać tylko w strefie uwag.

Propozycje programowe działalności oświatowej na rok 1977/78 / Towarzystwo Wiedzy Powszechnej. Zarząd Wojewódzki w Szczecinie

w strefie uwag: Tyt. okł.: TWP w działaniu

Tytuł oboczny należy przejmować jako drugą część tytułu właściwego, zaczynając pierwszy wyraz wielką literą.

Pan Tadeusz czyli Ostatni zajazd na Litwie
Markigo albo Komiczne przygody Marka Piekielnika

Mała Dorrit

na stronie

tytułowej: Charles Dickens

Little Dorrit

(Mała Dorrit)

wyjaśnienie: tytułem właściwym jest tytuł polski zgodny z językiem książki

Występujący w tytule wielokropki należy zachowywać w opisie.

... Gdy inni dziećmi są

Choroba, która zaczyna się od ... toastu na zdrowie

Był w Polsce czas ...

Uwspółcześnianie pisowni tytułu zob. 1.7.

Przejmowanie skrótów występujących w tytule zob. 1.8.

2.1.2.4.2. Skracanie tytułu właściwego. Tytuł zbyt rozwlekły można skracać pod warunkami: zachowania co najmniej trzech pierwszych jego wyrazów (także trzech pierwszych wyrazów tytułu obocznego), niezmiennia jego sensu i utrzymania poprawności gramatycznej. Pominięcia należy zaznaczać wielokropkiem ujętym w nawiasy kwadratowe.

Pamiętniki Łosia towarzysza chorągwi pancерnej Władysława margrabi Myszkowskiego [...] obejmujące wydarzenia od 1646 do 1667 [...]

na stronie

tytułowej:

Pamiętniki Łosia

towarzysza chorągwi pancерnej

Władysława margrabi Myszkowskiego

wojewody krakowskiego,

obejmujące wydarzenia od 1646 do 1667,

z rękopismu współczesnego, dochowanego

w zamku podhoreckim, wydane

Katalogujący nie powinien nigdy z własnej inicjatywy skracać poszczególnych wyrazów w tytule właściwym.

2.1.2.4.3. Uzupełnianie tytułu właściwego. Jeżeli tytuł właściwy zawiera liczbę wyrażoną cyframi, można w opisie bezpośrednio po niej dodać w nawiasach kwadratowych rozwiązanie słowne w języku, w jakim jest podany tytuł ⁴⁾.

16 [szesnaście] opowiadań afrykańskich

1 [Pierwszy] Maj[a]

6-języczny [sześćojęzyczny] wykaz wyrażen branżowych stosowanych w przemyśle izolacji budowlanej

La IV [Quatrième] République

1 Kongres Związków Zawodowych w Polsce

XXXVI Posiedzenie Naukowe Polskiego Towarzystwa Kardiologicznego, Katowice, 16—17 XI 1980 r.

Rozwiązywanie skrótów występujących w tytule zob. 1.8.

⁴⁾ Jeżeli inna część pozycji katalogowej nie zawiera odpowiedniego rozwiązania skrótu lub wyjaśnienia.

Jeżeli tytuł jest niezrozumiały lub niejednoznaczny, można go uzupełnić odpowiednim wyjaśnieniem zaczerpniętym z opisywanej książki lub dodanym przez katalogującego na podstawie analizy jej zawartości⁴⁾. Wyjaśnienie powinno zawierać określenie rodzaju, tematu, formy piśmiennej lub przeznaczenia książki. Krótkie wyjaśnienie w języku, w jakim jest podany tytuł można dodać w nawiasach kwadratowych jako część tytułu właściwego lub dodatek do tytułu (zob. też 2.1.5). Wyjaśnienie obszerniejsze lub sformułowane w odmiennym języku niż tytuł właściwy można umieścić w strefie uwag.

Instrukcje do demonstracji [z zakresu produkcji zwierzęcej]

Exercices [de calcul]

Niewinni w Norymberdze : [powieść]

Longfellow : [selections]

Ostatni portret pięknej kobiety

w strefie uwag: Reportaże dotyczące zagadnień społecznych w PRL

2.1.2.4.4. Tytuł właściwy zawierający dane należące do innych elementów opisu. Jeżeli oznaczenie odpowiedzialności, nazwa wydawcy lub dane należące do innych elementów opisu stanowią składniowo integralną część tytułu właściwego, należy przejąć je do opisu w tym charakterze bez żadnych zmian. W takich przypadkach o formie tytułu właściwego decydują powiązania składniowe, niezależnie od wyróżnień typograficznych poszczególnych części tytułu.

Joachima Lelewela bibliograficznych ksiąg dwoje [...]

wyjaśnienie: na stronie tytułowej wyróżniono typograficznie wyraz „bibliograficznych”

Listy Józefa Maksymiliana Ossolińskiego do Ambrożego Grabowskiego

Michała Arcta słownik wyrazów obcych

wyjaśnienie: na stronie tytułowej wyróżniono typograficznie wyraz „słownik”

The sermons of John Donne

Marlowe's plays

Leksykon PWN

Bibliografia publikacji pracowników Politechniki Warszawskiej

Pamiętnik XIV zjazdu naukowego Sekcji Torakochirurgicznej i Chirurgów Naczyniowych Towarzystwa Chirurgów Polskich, Warszawa, 27—28 maj 1971 r.

Report of the Expert Group on Special Care for Babies

Druga księga zamachów

Jeżeli książka nie ma innego tytułu poza nazwą osoby lub ciała zbiorowego odpowiedzialnego za zawartość książki, należy podać tę nazwę jako tytuł właściwy.

Julian Tuwim : [wybór poezji]

Mickiewicz

Instytut Bibliograficzny : informator

The British Museum

Zjazd naukowy Polskiego Towarzystwa Chemicznego oraz Stowarzyszenia Inżynierów Techników Przemysłu Chemicznego, Gliwice, 7—9 IX 1972

2.1.3. Określenie typu dokumentu

2.1.3.1. Postanowienia wstępne

Określenie: termin wskazujący ogólnie kategorię dokumentów, do której należy opisywany dokument.

Znaki umowne: obejmujące nawiasy kwadratowe z odstępami przed pierwszym i po drugim nawiasie ([]).

Podstawowe źródło danych: katalogujący dodaje od siebie w języku polskim.

Zakres obowiązywania: w opisach wszystkich stopni szczegółowości zależnie od potrzeby.

2.1.3.2. Zasady podawania. W katalogu uwzględniającym łącznie różne rodzaje dokumentów (np. książki, czasopisma, mapy, płyty) można podawać w opisach książek określenie „Książka” lub odpowiednie inne podyktowane potrzebą, np. „Tekst”. Określenie takie należy wówczas zaczynać wielką literą, ujmować w nawiasy kwadratowe i umieszczać bezpośrednio po tytule właściwym (w opisach prac współwydanych opublikowanych bez tytułu wspólnego zob. 2.1.9).

Królewna Śnieżka [Książka]

Hrabina [Tekst] : opera w trzech aktach

Dokumenty towarzyszące należące do innej kategorii dokumentów (np. płyty, przezrocza) zob. 2.5.5.

2.1.4. Tytuł równoległy

2.1.4.1. Postanowienia wstępne

Określenie: tytuł właściwy wyrażony w innym języku i/lub alfabecie.

Znaki umowne: odstęp, znak równości, odstęp (=) przed każdym tytułem równoległym.

Podstawowe źródło danych: strona tytułowa (zob. 1.5).

Zakres obowiązywania: w opisach trzeciego stopnia szczegółowości.

2.1.4.2. Dobór i umiejscowienie tytułów równoległych. Jeżeli strona tytułowa zawiera ten sam tytuł wyrażony w dwóch lub więcej językach i/lub alfabetach, w opisie należy obowiązkowo podać tytuł uznany za właściwy (zob. 2.1.2.3.2). Pozostałe tytuły należy traktować jako tytuły równoległe.

W opisach trzeciego stopnia szczegółowości należy przejmować do strefy tytułu i oznaczenia odpowiedzialności pierwszy tytuł równoległy i/lub tytuł w języku polskim, niezależnie od tego, na którym miejscu tytuł ten występuje. Dopuszcza się przejmowanie do pierwszej strefy opisu wszystkich tytułów równoległych występujących na stronie tytułowej lub

podawanie w strefie uwag tytułów równoległych, nie uwzględnionych w pierwszej strefie opisu, bądź tylko informacji o ich występowaniu w książce.

Tytuł równoległy należy podawać po tytule właściwym (lub po dodatkach do tytułu bądź po oznaczeniach odpowiedzialności, jeżeli w opisie występują również wersje równoległe tych elementów, zob. 2.1.1.5). Przy dwóch lub więcej cytowanych tytułach równoległych należy zachowywać kolejność ich występowania na stronie tytułowej.

Slovar' sokrašćenij po informatike = Rečnik na s'krašćenijata po informatika = Słownik skrótów w dziedzinie informacji naukowej

wyjaśnienie: tytułem właściwym jest tytuł rosyjski, występujący na stronie tytułowej jako siódmy, ze względu na zgodność z językiem głównego tekstu książki; ponadto przejęto tytuły równoległe: pierwszy oraz w języku polskim

lub: **Slovar' sokrašćenij po informatike** = Rečnik na s'krašćenijata po informatika = Informatikai rövidítések szótára = Diccionario de abreviaturas sobre informática = Abkürzungsbuch der Informatik = Słownik skrótów w dziedzinie informacji naukowej = Dictionar de prescurtări în informatica documentară = Slovník zkratk z informatiky = Slovník zkratk z informatiky = Dictionary of abbreviations in informatics = Dictionnaire des abréviations des sciences de l'informatique [!]

lub: **Slovar' sokrašćenij po informatike** = Rečnik na s'krašćenijata po informatika = Słownik skrótów w dziedzinie informacji naukowej

w strefie uwag: Na s. tyt. także tyt. równol. : Informatikai rövidítések szótára = Diccionario de abreviaturas sobre informática = Abkürzungsbuch der Informatik = Dictionar de prescurtări în informatica documentară = Slovník zkratk z informatiky = Slovník zkratk z informatiky = Dictionary of abbreviations in informatics = Dictionnaire des abréviations des sciences de l'informatique [!]

lub: **Slovar' sokrašćenij po informatike** = Rečnik na s'krašćenijata po informatika = Słownik skrótów w dziedzinie informacji naukowej

w strefie uwag: Na s. tyt. także tyt. równol. : węg., hiszp., niem., rum., czes., słow., ang., fr.

Tytuły równoległe występujące poza stroną tytułową można podawać jedynie w strefie uwag.

Międzynarodowy słownik akronimów z zakresu informacji naukowej, bibliotekoznawstwa i dziedzin pokrewnych

w strefie uwag: Tyt. równol. na s. przytyt.: An international dictionary of acronyms in library and information science and related fields

Tłumaczenie tytułu pochodzące od katalogującego nie może być w opisie potraktowane jako tytuł równoległy. Takie tłumaczenie można w razie potrzeby podawać w strefie uwag.

Pravilnik i priručnik za izradbu abecednih kataloga
w strefie uwag: Tł. tyt.: Przewodnik i podręcznik opracowywania katalogu alfabetycznego

Odmienny językowo od tytułu właściwego tytuł oryginału występujący na stronie tytułowej należy przejmować do pierwszej strefy opisu jako tytuł równoległy.

Życie mrówek = (La vie des fourmis)
w strefie uwag: Tł. z: La vie des fourmis

Le dragon du Wawel et la reine Wanda = O smoku wawelskim i królownie Wandzie
w strefie uwag: Równoległe tekst pol. i przekład fr.

2.1.4.3. Forma tytułu równoległego. Tytuł równoległy należy przejmować w zasadzie w całości, z zachowaniem sformułowań i ortografii, lecz bez konieczności zachowywania wielkich liter i przestankowania. Wielkie litery należy stosować zgodnie z ortografią języka, w jakim jest podany tytuł, a przestankowanie według polskich przepisów ortograficznych.

Materiały do znajomości Dexiinae (Diptera, Larvaevoridae)
Polski = Materiały k poznaniu Dexiinae (Diptera, Larvaevoridae)
Pol'si = Materialien zur Kenntnis von Dexiinae (Diptera, Larvaevoridae) Polens

Dopuszcza się skracanie tytułu równoległego pod warunkami: zachowania co najmniej trzech pierwszych jego wyrazów, niezmienniania jego sensu i utrzymania poprawności gramatycznej. Pomińnięcia należy zaznaczać wielokropkiem ujętym w nawiasy kwadratowe.

Jeżeli oznaczenie odpowiedzialności, nazwa wydawcy lub dane należące do innych elementów opisu stanowią tytuł równoległy lub składniowo integralną część tytułu równoległego, należy przejąć je do opisu w tym charakterze bez żadnych zmian.

Politechnika Krakowska im. Tadeusza Kościuszki. Wydział Architektury. Instytut Historii Architektury i Konserwacji Zabytków = Institute of Historical Architecture and Preservation of Monuments at the Kościuszko Technical University in Cracow : biuletyn informacyjny

2.1.5. Dodatek do tytułu

2.1.5.1. Postanowienia wstępne

Określenie: wyraz lub wyrażenie uzupełniające tytuł właściwy, przede wszystkim podtytuł i nadtytuł.

Nie są dodatkami do tytułu odmiany tytułu występujące poza stroną tytułową książki (np. tytuł okładowy).

Znaki umowne: odstęp, dwukropek, odstęp (:) przed każdym dodatkiem do tytułu.

Podstawowe źródło danych: strona tytułowa (zob. 1.5).

Zakres obowiązywania: w opisach drugiego i trzeciego stopnia szczegółowości.

2.1.5.2. Dobór i umiejscowienie dodatków do tytułu. Dodatek do tytułu należy podawać po tytule właściwym (lub po tytułach równoległych, jeżeli występują w opisie).

Pierwszy front II wojny światowej : konflikt włosko-etiopski 1935—1936

Duet : opowieść o Klarze i Robercie Schumannach

Taki dziwny los : opowiadania

Dzieje ziemi drawskiej : praca zbiorowa

Instalacje sanitarne i ogrzewanie : dla słuchaczy kursów ubiegających się o tytuł mistrza w rzemiośle

Odrodzenie w Polsce : przewodnik po wystawie w Muzeum Narodowym w Warszawie 1953—1954

Dziecko i rodzina : materiały z seminarium nt. Dziecko i problemy rodziny na łamach „Głosu Pomorza”

Kompleksowe zagospodarowanie i wykorzystanie zasobów wodnych Wisły i jej dorzecza : konferencja naukowo-techniczna, Warszawa, 22 października 1979

Choroby wirusowe roślin = Virusnye bolezni rastenij = Virus diseases of plants : materiały z XI Konferencji Wirusologicznej zorganizowanej przez Komitet Ochrony Roślin PAN w Warszawie w dniach 22—23 listopada 1976 r.

Jeżeli strona tytułowa zawiera dwa lub więcej podtytułów, należy je przejąć w kolejności ich występowania, chyba że wyróżnienia typograficzne sugerują inne ich uporządkowanie.

Książka szkolna : opracowanie i edytorstwo : wydanie specjalne z okazji 35-lecia Wydawnictw Szkolnych i Pedagogicznych oraz Międzynarodowej Konferencji Wydawców Książek Szkolnych Krajów Socjalistycznych

Religia a literatura : bibliografia : prace polskie 1966—1969

Filozofia i kultura włoska : zagadnienia współczesne : praca zbiorowa

Występujący na stronie tytułowej nadtytuł należy podawać w opisie po tytule właściwym (ewentualnie po tytułach równoległych i/lub podtytułach), jeżeli pozwalają na to względy logiczne i gramatyczne. W przeciwnym przypadku należy podać nadtytuł w strefie uwag. Należy jednak specjalnie uważać, by nie traktować jako nadtytułu nazw serii, nazw instytucji sprawczych itp., poprzedzających tytuł na stronie tytułowej.

Dorobek wydawniczy w dziedzinie krajoznawstwa : potrzeby i perspektywy : ogólnopolska konferencja, Poznań 25—26 X 1978 : materiały do dyskusji przed kongresem krajoznawczym

na stronie tytułowej: Materiały do dyskusji
przed kongresem krajoznawczym
Dorobek wydawniczy w dziedzinie krajoznaw-
stwa
Potrzeby i perspektywy
Ogólnopolska konferencja Poznań 25—26 XI
1978

La filosofia greca e il diritto romano : colloquio italo-francese
(Roma, 14—17 aprile 1973)

*na stronie
tytułowej:* Colloquio italo-francese
La filosofia greca e il diritto romano
(Roma, 14—17 aprile 1973)

wyjaśnienie: tytuł właściwy wyróżniony pismem większego
stopnia

Vademecum des Reiseleiters : Fremdsprachentexte
w strefie uwag: U góry s. tyt. nadtyt.: Branżowa znajomość
języków obcych

Jeżeli tytuł właściwy jest skrótem literowym lub akronimem, którego
rozwinęta forma również występuje na stronie tytułowej, tę rozwinęta
formę należy traktować jako dodatek do tytułu.

ISBD(M) : International Standard Bibliographic Description
for Monographic Publications

Dodatek do tytułu występujący poza stroną tytułową należy w zasadzie
podawać w strefie uwag. Jeżeli jednak dany dodatek do tytułu jest istotny
dla identyfikacji książki lub jasności opisu, należy go podać w nawiasach
kwadratowych w strefie tytułu i oznaczenia odpowiedzialności.

W kręgu czytelniczym humanistów wrocławskich
w strefie uwag: W dziesięciolecie powstania polskiej Biblioteki
Uniwersyteckiej we Wrocławiu 1945—1955 :
odczyt wygłoszony na akademii dla uczcze-
nia dziesięciolecia Biblioteki Uniwersyteckiej
we Wrocławiu dnia 18 czerwca 1955 r.

Zasady pisowni rosyjskiej i ćwiczenia ortograficzne : [skrypt
dla studentów filologii rosyjskiej]

Jeżeli tytuł właściwy wymaga wyjaśnienia, można je dodać w nawia-
sach kwadratowych jako dodatek do tytułu. Wyjaśnienie takie należy za-
czerpnąć z tekstu opisywanej książki lub sformułować w języku, w jakim
podany jest tytuł właściwy, na podstawie analizy jej zawartości (zob. też
2.1.2.4.3).

Nagrody i odznaczenia : [powieść]

Zbyt rozwlekły dodatek do tytułu można przenieść do strefy uwag
(zob. też 2.1.5.3).

Studia z dziedziny prawa administracyjnego

w strefie uwag: Prace ofiarowane z okazji 80 rocznicy urodzin
profesora Maurycego Jaroszyńskiego, członka
rzeczywistego Polskiej Akademii Nauk, prze-
wodniczącego Rady Naukowej Instytutu Na-
uk Prawnych Polskiej Akademii Nauk

Nie należy przejmować do strefy pierwszej występujących na stronie tytułowej napisów nie stanowiących dodatków do tytułu ani nie związanych z oznaczeniem odpowiedzialności (zob. 2.1.7), np. motta, dedykacji, inwokacji, informacji o nagrodach literackich, o zasiłkach finansowych dla książki, informacji uwzględnianych w strefie opisu fizycznego (np. „z 33 kolorowymi ilustracjami”). W razie potrzeby można takie napisy podawać w strefie uwag.

II Krajowa Konferencja Różdzkarstwa

w strefie uwag: U góry s. tyt.: Ochrona i kształtowanie środowiska obowiązkiem narodowym i zadaniem społecznym

2.1.5.3. Forma dodatku do tytułu. Dodatek do tytułu należy przejmować w zasadzie w całości, z zachowaniem sformułowań i ortografii, lecz bez konieczności zachowywania wielkich liter i przestankowania. Wielkie litery należy stosować zgodnie z ortografią odpowiedniego języka a przestankowanie według polskich przepisów ortograficznych.

Zarys historii literatury angielskiej : (od okresu staroangielskiego do Oświecenia)

National library and information services : a handbook for planners

na stronie

tytułowej: National Library and Information Services : a Handbook for Planners

Die Universität Poznań : Vergangenheit, Gegenwart, Zukunft

Światowy rynek żywności : powstanie, rozwój, przemiany

na stronie

tytułowej: powstanie — rozwój — przemiany

Zaleca się skracanie zbyt rozwlekłego dodatku do tytułu pod warunkami: zachowania co najmniej trzech pierwszych jego wyrazów, niezmienniania jego sensu i utrzymania poprawności gramatycznej. Pominięcia należy zaznaczać wielokropkiem ujętym w nawiasy kwadratowe.

Studia z dziedziny prawa administracyjnego : prace ofiarowane z okazji 80 rocznicy urodzin profesora Maurycego Jaroszyńskiego [...]

Jeżeli oznaczenie odpowiedzialności, dane dotyczące wydawcy lub należące do innych elementów opisu (np. tytuł oryginału lub pierwowzoru) stanowią składniowo integralną część dodatku do tytułu, należy przejąć je do opisu w tym charakterze bez żadnych zmian.

Śmierć miasta : pamiętniki Władysława Szpilmana 1939—1945

W promieniu Lwowa, Żukowa i Medyki : listy Mieczysława Romanowskiego 1835—1863

Pensja pani Latter : obrazy dramatyczne podług powieści Bolesława Prusa „Emancypantki”

Literatura Młodej Polski : opracowanie metodyczne podręcznika J.Z. Jakubowskiego „Literatura polska okresu Młodej Polski” przeznaczone dla uczniów liceum korespondencyjnego

Mikrofalowa elektronika ciała stałego : IV Krajowa Konferencja MECS, Gdańsk 17.10—20.10.1977

2.1.6. Równoległy dodatek do tytułu

2.1.6.1. Postanowienia wstępne

Określenie: dodatek do tytułu wyrażony w innym języku i/lub alfabecie; może występować łącznie z tytułem równoległym.

Znaki umowne:

odstęp, dwukropek, odstęp (:) przed równoległym dodatkiem do tytułu, jeżeli dodatek ten występuje po tytule równoległym,

odstęp, znak równości, odstęp (=) przed równoległym dodatkiem do tytułu, jeżeli dodatek ten występuje po dodatku do tytułu, oraz przed drugim i każdym następnym równoległym dodatkiem do tytułu.

Podstawowe źródło danych: strona tytułowa (zob. 1.5).

Zakres obowiązywania: w opisach trzeciego stopnia szczególności.

2.1.6.2. Zasady podawania. Jeżeli strona tytułowa zawiera równoległe dodatki do tytułu, należy dodatek w języku i/lub alfabecie tytułu właściwego podać po tym tytule, a pozostałe dodatki wymienić po poszczególnych tytułach równoległych odpowiadających im pod względem języka i/lub alfabetu. Jeżeli brak tytułów równoległych, należy wszystkie równoległe dodatki do tytułu podać razem po tytule właściwym i dodatku do tytułu.

Źródła prawa pracy : (zagadnienia hierarchii norm prawnych)
= *Ius laboris, quod dicitur quibus e fontibus maneat* : (questiones ad normarum iuridicarum gradus pertinentes)

La mosaïque de Thésée : études sur les mosaïques avec représentations de labyrinthe, de Thésée et du Minotaure = Mozaika Tezeusza : studia nad mozaikami z przedstawieniami labiryntu oraz mitu o Tezeuszu i Minotaurze

Bioplasma : materiały z I konferencji poświęconej bioplasma, 9 maja 1973 = *proceedings of the conference on bioplasma*, 9 mai [i.e. may] 1973

Ponadto należy stosować przepisy dotyczące doboru tytułów równoległych podane w 2.1.4.2 i doboru dodatków do tytułu podane w 2.1.5.2 oraz przepisy dotyczące formy dodatku do tytułu podane w 2.1.5.3.

2.1.7. Oznaczenie odpowiedzialności

2.1.7.1. Postanowienia wstępne

Określenie: nazwa(y) lub wyrażenie(a) określające osobę(y) i/lub ciało(a) zbiorowe (autora, współtwórcę, instytucję sprawczą) odpowiedzialne za intelektualną i/lub artystyczną zawartość książki i wskazujące jej (ich) funkcje w powstaniu książki.

Znaki umowne:

odstęp, kreska ukośna, odstęp (/) przed pierwszym oznaczeniem odpo-

wiedzialności następującym po jakimkolwiek tytule, np. po tytule właściwym, równoległym, dodatku do tytułu,

odstęp, średnik, odstęp (;) przed każdym następnym oznaczeniem odpowiedzialności,

przecinek, odstęp (,) między kolejnymi nazwami osób i/lub ciał zbiorowych wymienionych w jednym oznaczeniu z wyjątkiem przypadków, gdy nazwy te są ze sobą powiązane składniowo.

Podstawowe źródło danych: strona tytułowa (zob. 1.5).

Zakres obowiązywania:

pierwsze oznaczenie odpowiedzialności — w opisach wszystkich stopni szczegółowości,

następne oznaczenia odpowiedzialności — w opisach drugiego i trzeciego stopnia szczegółowości.

2.1.7.2. Umiejscowienie oznaczenia odpowiedzialności. Oznaczenie odpowiedzialności należy podawać po tytule właściwym i dodatkach do tytułu (w przypadkach występowania równoległych wersji tych elementów zob. 1.4.2 i 2.1.1.5), niezależnie od jego umiejscowienia na stronie tytułowej (nad lub po tytule) lub w innej części książki. Oznaczenie odpowiedzialności przejęte spoza strony tytułowej (np. gdy nazwa autora umieszczona jest na stronie redakcyjnej lub na końcu tekstu) należy ujmować w nawiasy kwadratowe, ewentualnie podając jednocześnie źródło w strefie uwag.

Oznaczenia odpowiedzialności pochodzącego spoza opisywanej książki (np. ustalonej przez katalogującego nazwy autora książki wydanej anonimowo) nie należy włączać do strefy tytułu i oznaczenia odpowiedzialności. Takie dane można wymieniać w razie potrzeby jedynie w strefie uwag, ewentualnie ze wskazaniem źródła, na podstawie którego zostały ustalone.

Dzieje myśli kopernikowskiej / napisał Tadeusz Przytkowski

Informator dydaktyczny wieczorowych studiów inżynierskich / Politechnika Wrocławska. Wydział Chemiczny

Results of the Polish-Mongolian palaeontological expeditions = Wyniki polsko-mongolskich ekspedycji paleontologicznych / ed. by Zofia Kielan-Jaworowska

Wyspiański : studia o dramatach / Jan Nowakowski

Musica moderna w ujęciu Marka Scacchiego : z dziejów teorii muzyki w XVII wieku = Musica moderna as conceived by Marco Scacchi : a study in history of the theory of music in the seventeenth century / Zygmunt M. Szwejkowski

Technologia uprawy jęczmienia jarego na cele pastewne o podwyższonej zawartości białka / [oprac. Marek Ruszkowski, Barbara Ruszkowska]

w strefie uwag: Nazwy aut. na s. red.

Poselstwo z ziemi ucisku do synów jej w rozproszeniu

w strefie uwag: Aut.: Kazimierz Brodziński (Estr. cz. 1 t. 1 s. 152)

wyjaśnienie: w książce brak nazwy autora

Nie należy powtarzać oznaczenia dotyczącego osoby lub ciała zbiorowego, którego nazwa została wymieniona jako tytuł właściwy lub dodatek

do tytułu bądź jako składniowo integralna część tytułu właściwego lub dodatku do tytułu (zob. 2.1.2.4 i 2.1.5.3). Nazwę taką można wyjątkowo powtórzyć, jeżeli jest to konieczne dla jasności opisu lub gdy na stronie tytułowej występuje odrębne oznaczenie odpowiedzialności zawierające nazwę danej osoby lub ciała.

Julian Tuwim : [wybór poezji]

Mickiewicz, pisarz demokratyczny : wybór prozy publicystycznej Mickiewicza / oprac., wstępem i objaśn. opatrzył Henryk Szyper

Nasi wielcy : wybór poezji Adama Mickiewicza, Juliusza Słowackiego, Zygmunta Krasińskiego

Instytut Bibliograficzny : informator / [red. Krystyna Ramlau-Klekowska]

Wykaz polskich i zagranicznych wydawnictw ciągłych gromadzonych przez Bibliotekę Akademii Rolniczej w Lublinie / [praca wykonana przez zespół w składzie: Aniela Gałązka i in.]

Pedagogika, matematyka, nauki przyrodnicze, humanistyka : bibliografia książek niepodręcznikowych Państwowych Zakładów Wydawnictw Szkolnych / oprac. Tadeusz Chmieliński i Michał Jagła

ale: Publikacje Instytutu Immunologii i Terapii Doświadczalnej Polskiej Akademii Nauk 1954—1978 / Polska Akademia Nauk. Instytut Immunologii i Terapii Doświadczalnej im. Ludwika Hirszfelda ; oprac. Lucyna Karasiewicz-Słopek

Umiejscowienie równoległych oznaczeń odpowiedzialności zob. 2.1.6.

Oznaczenia odpowiedzialności (z wyjątkiem dotyczących autorstwa) związane z opisywanym wydaniem książki, ale nie ze wszystkimi jej wydaniem zob. 2.2.3 i 2.2.5.

2.1.7.3. Dobór oznaczeń odpowiedzialności

2.1.7.3.1. Zasady ogólne. Należy przejmować oznaczenia odpowiedzialności występujące na stronie tytułowej, w preliminariach, na okładce oraz w metryce książki.

Technika i technologia cementowań w wiertnictwie / Stefan Habrat, Józef Raczkowski, Stanisław Zawada

Psychofizjologia : wybór artykułów z „Scientific American” / wybrał i oprac. Kazimierz Jankowski

Chirurgia plastyczna twarzy / Janusz Bardach ; współaut. Marian Górski, Kazimierz Ostrowski

Oświata zdrowotna : teoria, metodyka : praca zbiorowa / pod red. Hanny Wentlandowej ; [aut. Maciej Demel et al.]

Wspomnienia i konfrontacje typografika / Konstancy Maria Sopoćko ; z drzeworytami autora

Statut / Związek Kompozytorów Polskich

Samorządność, sprawy socjalne i praca społeczno-wychowawcza : informator / „Społem” ; [red. zespół pod kier. Barbary Musil]

Oznaczenie nie uwidocznione na stronie tytułowej, w innych preliniariach, na okładce ani w metryce książki (np. występujące tylko w spisie treści lub w przedmowie) należy przytoczyć w pierwszej strefie opisu tylko wtedy, gdy ma istotne znaczenie, np. nazwę autora, ale nie nazwę opracowującego indeks. Pominięte w tej strefie oznaczenie można umieścić w strefie uwag.

W danym katalogu można przyjąć dodatkowe kryteria selekcji współtwórców, np. uwzględniać tylko tłumaczy z języka polskiego i na język polski, przedmówców i ilustratorów, jeżeli wkład ich pracy jest istotny dla książki.

Nie należy przejmować do opisu oznaczeń odnoszących się do osób i ciał zbiorowych reprezentujących instytucję wydawniczą: redaktorów wydawnictwa, recenzentów, twórców okładki, obwoluty itp.

Nazwę ciała zbiorowego występującego w funkcji autora, tłumacza, organizatora konferencji itp. należy traktować tak samo, jak nazwę osobową. Nazwę instytucji sprawczej należy uwzględniać w zasadzie w pierwszej strefie opisu. Jeżeli jednak ta nazwa wymieniona jest w źródle tylko raz i przejmuję się ją do szóstej strefy opisu jako oznaczenie odpowiedzialności dotyczące serii lub podserii (zob. też 2.6), należy nazwę instytucji sprawczej pominąć w pierwszej strefie opisu. Oznaczenie dotyczące instytucji sprawczej, które występuje jako drugie lub dalsze oznaczenie odpowiedzialności można przenieść do strefy uwag.

Laboratorium teorii liniowych układów regulacji : zbiór instrukcji do ćwiczeń / oprac. Zespół Teorii Sterowania Instytutu Informatyki Czasu Rzeczywistego

Biblia to jest Pismo święte Starego i Nowego Testamentu / nowy przekł. z hebr. i grec. oprac. przez Komisję Przekładu Pisma Świętego

Zur Praxis des Handschriftenbibliothekars : Beiträge und Empfehlungen der Kommission für Handschriftenfragen / hrsg. vom Deutschen Bibliotheksinstitut

Konferencja naukowa na temat Badanie konstrukcji budowlanych i komunikacyjnych, Gdańsk, 5 i 6 czerwca 1973 r. / [organizator] Instytut Budownictwa Lądowego Politechniki Gdańskiej

Informator / Muzeum Poczty i Telekomunikacji

Biomechaniczne parametry kończyn górnych człowieka / Kazimierz Fidelus

w strefie serii: Roczniki Naukowe / Akademia Wychowania Fizycznego im. gen. Karola Świerczewskiego w Warszawie ; t. 15

Główny szlak bursztynowy w czasach cesarstwa rzymskiego / Jerzy Wielowiejski ; Polska Akademia Nauk. Instytut Historii Kultury Materialnej

lub: Główny szlak bursztynowy w czasach cesarstwa rzymskiego / Jerzy Wielowiejski

w strefie uwag: U góry s. tyt. instytucja sprawcza: Polska Akademia Nauk. Instytut Historii Kultury Materialnej

W danym katalogu (kartotece, katalogu nabytków itp.) dopuszcza się przyjęcie zasady pomijania pierwszego oznaczenia odpowiedzialności w przypadkach, gdy oznaczenie to pokrywa się pod względem zawartości i formy z hasłem głównym, tzn. jeżeli spełnione są łącznie następujące warunki:

a) oznaczenie zawiera nazwę tylko jednej osoby lub ciała zbiorowego stanowiącą w tej samej formie hasło główne; dopuszcza się różnice w kolejności części nazwy,

b) funkcja osoby lub ciała zbiorowego wymienionego w tym oznaczeniu nie wymaga odpowiedniego wyjaśnienia.

Zabłocki Franciszek

Fircyk w zalotach : [komedia] / Franciszek Zabłocki ; oprac. Janina Pawłowiczowa

lub: Zabłocki Franciszek

Fircyk w zalotach : [komedia] / oprac. Janina Pawłowiczowa

Biblioteka Śląska^{4a}

Informator dla czytelników / Biblioteka Śląska ; oprac. Danuta Musiołowa i Teresa Służalek

lub: Biblioteka Śląska

Informator dla czytelników / oprac. Danuta Musiołowa i Teresa Służalek

ale: Adamczyk Erwin

Teoria mechanizmów i maszyn : analiza układów mechanicznych / Erwin Adamczyk, Józef Jucha, Stefan Miller

wyjaśnienie: oznaczenie zawiera nazwy trzech autorów

Marx Karl

Kapitał : krytyka ekonomii politycznej / Karol Marks

wyjaśnienie: forma nazwy w oznaczeniu różni się od formy hasła

Hermanowicz Henryk

W dorzeczu Nidy / Henryk Hermanowicz — zdjęcia ; Zbigniew Nosal — tekst

wyjaśnienie: konieczne jest określenie funkcji wymienionej w oznaczeniu

Politechnika Łódzka. Międzyresortowy Instytut Techniki Radiacyjnej

Institute of Applied Radiation Chemistry : publications 1970—1979 / Technical University of Łódź

wyjaśnienie: forma nazwy w oznaczeniu różni się od formy hasła

2.1.7.3.2. Więcej niż jedna osoba lub ciało zbiorowe. Nazwy osób i/lub ciał zbiorowych spełniających zróżnicowane funkcje należy podawać w odrębnych oznaczeniach odpowiedzialności. Poszczególne oznaczenia należy przejmować w zasadzie w kolejności ich występowania na stronie tytułowej, chyba że wyróżnienia typograficzne sugerują inne ich uporządkowanie. Oznaczenia przejęte spoza strony tytułowej należy podawać według stopnia odpowiedzialności osób i ciał zbiorowych w nich wymienionych (np. autorzy, tłumacze, ilustratorzy). Kolejne oznaczenia należy

^{4a} Przykłady uwzględniają zasady wyboru hasła, które będą wprowadzone w drugiej części *Przepisów katalogowania książek*.

oddzielać odstępem, średnikiem, odstępem (;) z wyjątkiem przypadków, gdy traktuje się je jako jedno wyrażenie.

Rachunek macierzowy i wprowadzenie do analizy funkcjonalnej / Jean-Charles Gille i Marc Chique ; tł. Maria Jastrzębska

Umowy międzynarodowe o ochronie morza przed zanieczyszczeniem / oprac. i wstęp Andrzej Kowalski ; przy współud. red. Przemysław Andersa i Zbigniewa Dudkiewicza

La Pologne en France : essai d'une bibliographie raisonnée / par Jean Lorentowicz ; avec la collaboration de A. M. Chmurski

Katalog 1957—1976 / Wydawnictwo Łódzkie ; oprac. Romuald Trochimowicz

Galeria Malarstwa Polskiego / [Muzeum Górnośląskie w Bytomiu ; tekst Zofia Krzykowska]

Układ gazowy generatora GTHW-360 / [oprac. Jadwiga Brzozowska, Fryderyk Gąsior] ; Zakład Doświadczalny Rozruchu Urządzeń Elektrowni i Elektrociepłowni „Energorozruch”

Profesorowie w roku 1980 / Akademia Rolniczo-Techniczna w Olsztynie ; [oprac. Roman Hryciuk] /

oprac. zespół pod kier. Barbary Krajewskiej-Tartakowskiej w składzie: Barbara Krajewska-Tartakowska [i in.]

Jeżeli jednak kolejność i wyróżnienia graficzne na stronie tytułowej są mylące, należy w opisie uporządkować oznaczenia według stopnia odpowiedzialności, np. w pierwszym oznaczeniu wymienić:

a) autorów, jeżeli jest ich nie więcej niż trzech,

Leki nasercowe i ich praktyczne zastosowanie / aut. Jan Dzieniszewski, Konrad Kosieradzki, Janusz Wasyluk ; pod red. Edwarda Rużyłły

wyjaśnienie: na stronie tytułowej odwrotna kolejność oznaczeń

b) redaktora naukowego, jeżeli autorów jest więcej niż trzech,

Państwowy handel wewnętrzny : 35 lat pracy : praca zbiorowa / pod red. Jacka Mareckiego ; [aut.] Kazimierz Chmielecki [i in.]

wyjaśnienie: na stronie tytułowej odwrotna kolejność oznaczeń

c) ciało zbiorowe, jeżeli książka dotyczy jego działalności i ma charakter informacyjny lub administracyjny.

Biblioteka Główna : informator / Wyższa Szkoła Morska w Gdyni ; [oprac. Bożena Witt]

Nazwy dwóch lub trzech osób lub ciał zbiorowych spełniających taką samą funkcję (np. autorów, ilustratorów, instytucji sprawczych) należy wymieniać w jednym oznaczeniu odpowiedzialności. Należy przy tym za-

chować kolejność nazw występującą w książce. Kolejne nazwy należy oddzielać przecinkami, z wyjątkiem przypadków, gdy są ze sobą powiązane składniowo.

Mechanizacja placów składowych kopalń podziemnych / Adam Klich, Edward Mikuła, Jan Ptak

Polityka społeczna a zdrowie / pod red. Magdaleny Sokołowskiej i Jacka Hołównki

Samotny tłum / David Riesman oraz Nathan Glazer i Reuel Denney

77 wystawa Grupy Twórczej „Zachęta”, 15 maj—15 czerwiec 1980, Warszawa, Aula Politechniki Warszawskiej / Ministerstwo Kultury i Sztuki, Związek Polskich Artystów Plastyków, Centralne Biuro Wystaw Artystycznych

Jeżeli osób lub ciał zbiorowych spełniających taką samą funkcję jest więcej niż trzy, należy w oznaczeniu odpowiedzialności wymienić tylko pierwszą osobę lub ciało zbiorowe. Opuszczenia należy zaznaczyć ujętym w nawiasy kwadratowe skrótem „et al.” (= et alii) lub „i in.” (= i inni) bądź ich odpowiednikiem w innym alfabecie. Dopuszcza się przejmowanie do pierwszej strefy opisu nazw wszystkich osób i ciał zbiorowych.

Warszawa naszej młodości : [wspomnienia] / Helena Boguszevska [i in.]

lub: Warszawa naszej młodości : [wspomnienia] / Helena Boguszevska, Maria Dąbrowska, Jerzy Leszczyński, Henryk Małkowski, Zofia Nałkowska, Tadeusz Radwański, Antoni Słonimski, Jerzy Szaniawski, Jerzy Zaruba

Perspektywiczne zagospodarowanie Zatoki Pomorskiej dla zwiększenia bezpieczeństwa żeglugi : materiały na sympozjum naukowe, 6 marzec 1979 r. / [organizatorzy] Wyższa Szkoła Morska. Instytut Nawigacji Morskiej [et al.]

lub: Perspektywiczne zagospodarowanie Zatoki Pomorskiej dla zwiększenia bezpieczeństwa żeglugi : materiały na sympozjum naukowe, 6 marzec 1979 r. / [organizatorzy] Wyższa Szkoła Morska. Instytut Nawigacji Morskiej, Polska Żegluga Morska, Urząd Morski, Instytut Morski w Szczecinie

2.1.7.3.3. Oznaczenie odpowiedzialności bez nazwy osoby lub ciała zbiorowego. Wyrażenie związane z autorstwem lub współtwórstwem należy przejmować do opisu jako oznaczenie odpowiedzialności, nawet jeżeli brak w tym wyrażeniu nazwy osoby lub ciała zbiorowego.

Quo vadis ? : [powieść] / Henryk Sienkiewicz ; przeróbka dla młodzieży

O polityce w dziełach klasyków marksizmu-leninizmu : zagadnienia wybrane / [oprac.] Stanisław Styk ; [tł. z niem. i ros.]

2.1.7.4. Forma oznaczenia odpowiedzialności

2.1.7.4.1. Nazwa osoby lub ciała zbiorowego. Oznaczenie odpowiedzialności należy przejmować w formie występującej w opisywanej książce. Doty-

czy to przede wszystkim nazwy osoby lub ciała zbiorowego, którą należy przejmować z zachowaniem kolejności części nazwy, przypadku gramatycznego i pisowni.

Walka dyplomatyczna o miejsce Polski w Europie (1939—1945)
/ Włodzimierz Kowalski

Teksty i ćwiczenia do praktycznej nauki języka rosyjskiego dla studentów II roku filologii rosyjskiej / oprac. Tadeusz i Zofia Kurczyccy

Historia Bolesława III króla polskiego / przez Polaka bezimiennego rytmem łacińskim napisana około roku 1115

Świat kobiety / przez autora dzieła „Jak być szczęśliwym w małżeństwie” ; przeł. z ang. Walerya Marrené

Do T.A. Olizarowskiego list napisany z powodu wierszy jego odczytanych przy obchodzie 16-tej rocznicy 29 listopada w Towarzystwie 3-go Maja 1846 r. / [Alexander Rudzki]

w strefie uwag: Nazwa aut. na ostatniej stronie pod tekstem

Tablice do mnożenia / ułożył K. S. ; objaśn. i podziałem skrótownym zaopatrzył Z. Klimek

Materiały pomocnicze do nauczania matematyki w szkole podstawowej : wykłady telewizyjne : praca zbiorowa / pod red. Bogdana Noweskiego

Varšava 1945, segodnja, zavtra / Stanislav Jankovskij, Adol'f Ciborovskij ; [per. s pol'. Iriny Dudovskoj]

Informator dla kandydatów na studia / Filia Politechniki Warszawskiej w Płocku

Należy pominąć występujące przy nazwach osobowych wyrażenia (lub ich skróty) dotyczące stopni oraz tytułów naukowych, zawodowych i rodowych, godności, członkostwa w towarzystwach naukowych, miejsca pracy itp. nie zaznaczając tych pominięć. Można jednak zachować takie wyrażenie, jeżeli jest ono niezbędne, np. ze względów gramatycznych lub dla identyfikacji danej osoby.

Nowe drogi nauki : kwanty i materia / napisał Leopold Infeld

na stronie

tytułowej: napisał Dr Leopold Infeld

Docent Uniw. Jana Kazimierza we Lwowie

The world of humanism 1453—1517 / by Myron P. Gilmore

na stronie

tytułowej: by Myron P. Gilmore

Harvard University

ale: Poznajcie Chrystusa ... / autoryzowane przemówienie Ojca Świętego Jana Pawła II wygłoszone w Polsce podczas pielgrzymki 2—10 VI 1979 r.

Dwie Diany : [powieść] / Aleksander Dumas (ojciec) ; przekł. z fr. Maria Ziębina

Jeżeli w oznaczeniu odpowiedzialności występuje kryptonim, pseudonim, appellativum, nazwa niepełna, błędna itp., można dodać odpowiednie uzupełnienie, objaśnienie lub sprostowanie w pierwszej strefie opisu w nawiasach kwadratowych lub w strefie uwag. W razie potrzeby można w oznaczeniu odpowiedzialności dodać w nawiasach kwadratowych skrót „pseud.” w przypadku pseudonimu lub skrót odpowiednich innych określeń, np. jeżeli w książce występują jednocześnie różne nazwy jednej osoby i konieczne jest ich objaśnienie.

Cwiczenia laboratoryjne z fizyki i biofizyki / pod red. S[tani-
sława] Marciniaka

Poezje / przez F. Ł.
w strefie uwag: Nazwa aut.: Franciszek Łubieński

Sylwetki literackie z niedawnej przeszłości / przez autora
„Wspomnień trybunalskich”
w strefie uwag: Nazwa aut.: Aleksander Kraushar

Róża : dramat niesceniczny / Józef Katerla [pseud.]
w strefie uwag: Nazwa aut.: Stefan Żeromski

Ciernista droga : wspomnienia / Stanisław Sikoń [nazw.] Sól
[pseud.] ; przedm. Józef Chałasiński

Ustaloną przez katalogującego nazwę autora książki wydanej anonimowo można podawać jedynie w strefie uwag (zob. 2.1.7.2).

2.1.7.4.2. Określenie rodzaju odpowiedzialności. Wyrazy lub wyrażenia określające udział danej osoby lub ciała zbiorowego w powstaniu zawartości książki należy przejmować jako integralną część oznaczenia odpowiedzialności stosując skróty według PN-70/N-01158.

Uprawa owsa na kiszonce w warunkach województw białostockiego i łomżyńskiego / aut. Stanisław Dudziuk

Jak Wojtek został strażakiem / napisał Czesław Janczarski

Leçons sur l'histoire de la logique / par Tadeusz Kotarbiński

Cztery wieki fraszki polskiej / wybór i wstęp Juliana Tuwima

Mądrość Państwa Środka / z tekstów chińskich wybrał i przeł.
Witold Jabłoński

Polska Klasyfikacja Tematyczna : wersja eksploatacyjna / na podstawie propozycji zainteresowanych instytucji oprac. Zespół Języków Informacyjnych Instytutu Informacji Naukowej, Technicznej i Ekonomicznej ; pod kier. E. Scibora ; Naczelna Organizacja Techniczna

The map librarian in the modern world : essays in honour of
Walter W. Ristow / ed. by Helen Wallis and Lothar Zögner ; presented by the IFLA Section of Geography and Map Libraries

Jeżeli jednak wyrazy lub wyrażenia występujące łącznie z oznaczeniem odpowiedzialności dotyczą zawartości książki (charakteru, przeznaczenia itp.) a nie funkcji osób lub ciał zbiorowych wymienionych w oznaczeniu, należy te wyrazy lub wyrażenia podawać jako dodatki do tytułu (zob.

2.1.5). W razie wątpliwości należy takie wyrazy lub wyrażenia traktować jako oznaczenia odpowiedzialności.

Propedeutyka stomatologii : podręcznik dla studentów / pod red. Zbigniewa Jańczuka

Podstawowe konstrukcje stylistyczne języka literatury naukowej i technicznej : wybór tekstów i ćwiczeń do nauczania języka rosyjskiego / oprac. Jan Jackiewicz

Produkcja nasion roślin ozdobnych : praca zbiorowa / pod red. Jerzego Korohody

Jak pracowaliśmy w 1978 r.? : informator / „Społem”

Nazw autorów nie należy poprzedzać określeniem funkcji, jeżeli takiego określenia brak w książce a nazwy te są wymienione w pierwszym oznaczeniu po kresce ukośnej. We wszystkich innych przypadkach nazwę osobową (nazwę autora wymienioną w dalszym oznaczeniu oraz nazwę współtwórcy, niezależnie od tego, w którym oznaczeniu występuje) należy uzupełnić odpowiednim określeniem, jeżeli go brak w książce. Określenie lub jego skrót zgodny z PN-70/N-01158 należy formułować w języku, w jakim występuje oznaczenie odpowiedzialności oraz ujmować w nawiasy kwadratowe.

Szkody w transporcie towarów : poradnik dla spółdzielni / Rozalia Trzęsowska

Wazy greckie : [katalog] / Muzeum Narodowe. Galeria Szuki Starożytnej ; [aut.] Witold Dobrowolski

Niektóre zagadnienia chemii związków zespolonych / [red. nauk.] Zygfryd Jabłoński

Challenges of humanistic psychology / [ed. by] James F.T. Bugental

Nazwy instytucji sprawczej nie należy uzupełniać określeniem funkcji, jeżeli takiego określenia brak w książce. Nazwę ciała zbiorowego pełniącego inną funkcję należy uzupełniać odpowiednim określeniem.

Statut / Macierz Ziemi Cieszyńskiej

Słownictwo kociewskie na tle kultury ludowej / Bernard Sychta ; Polska Akademia Nauk. Komitet Językoznawstwa

Mikrofalowa elektronika ciała stałego : IV Krajowa Konferencja MECS, Gdańsk 17.10—20.10.1977 / [organizatorzy] Polska Akademia Nauk oraz Stowarzyszenie Elektryków Polskich

2.1.7.4.3. Oznaczenie odpowiedzialności zawierające dane należące do innych elementów opisu. Jeżeli dane należące do innych elementów opisu (np. dotyczące oryginału lub pierwowzoru) stanowią składniowo integralną część oznaczenia odpowiedzialności, należy przejąć je do opisu w tym charakterze bez żadnych zmian.

Wychowanie młodzieży / na podstawie dzieła F.W. Förstera
oprac. Wiktor Doleżan

2.1.8. Równoległe oznaczenie odpowiedzialności

2.1.8.1. Postanowienia wstępne

O k r e ś l e n i e : oznaczenie odpowiedzialności wyrażone w innym języku i/lub alfabecie.

Z n a k i u m o w n e :

odstęp, kreska ukośna, odstęp (/) przed równoległym oznaczeniem odpowiedzialności, jeżeli oznaczenie to występuje po tytule równoległym lub równoległym dodatku do tytułu,

odstęp, znak równości, odstęp (=) przed równoległym oznaczeniem odpowiedzialności, jeżeli oznaczenie to występuje po oznaczeniu odpowiedzialności, oraz przed drugim i każdym następnym równoległym oznaczeniem odpowiedzialności,

przecinek, odstęp (.) między kolejnymi nazwami osób i/lub ciał zbiorowych wymienionych w jednym oznaczeniu z wyjątkiem przypadków, gdy nazwy te są ze sobą powiązane składniowo.

P o d s t a w o w e ź r ó d ł o d a n y c h : strona tytułowa (zob. 1.5).

Z a k r e s o b o w i ą z y w a n i a : w opisach trzeciego stopnia szczególności.

2.1.8.2. Zasady podawania. Jeżeli strona tytułowa zawiera równoległe oznaczenia odpowiedzialności, oznaczenie w języku i/lub alfabecie tytułu właściwego należy podawać po tym tytule (dodatkach do tytułu), a poszczególne równoległe oznaczenia odpowiedzialności wymieniać po tytułach (dodatkach do tytułu) równoległych odpowiadających im pod względem języka i/lub alfabetu. Jeżeli rozwiązanie to jest niewygodne, wszystkie oznaczenia odpowiedzialności można podać razem po ostatnim tytule (ostatnim dodatku do tytułu) równoległym.

Liste des paléontologistes du monde / Union paléontologique internationale = Directory of the paleontologists / International paleontological union

Jeżeli brak tytułów równoległych i równoległych dodatków do tytułu, wszystkie oznaczenia odpowiedzialności należy podać razem po tytule właściwym (dodatkach do tytułu).

Tin statistics / International Tin Council = Conseil international de l'étain

Ponadto należy stosować przepisy dotyczące doboru tytułów równoległych podane w 2.1.4.2 i doboru oznaczeń odpowiedzialności podane w 2.1.7.3 oraz przepisy dotyczące formy oznaczenia odpowiedzialności podane w 2.1.7.4.

2.1.9. Prace współwydane

2.1.9.1. Prace współwydane pod wspólnym tytułem. Jeżeli na stronie tytułowej występują jednocześnie tytuł wspólny dla wszystkich prac oraz tytuły poszczególnych prac zawartych w książce, jako tytuł właściwy należy przejąć tytuł wspólny a tytuły prac podać w strefie uwag.

Jawa i mrzonka / Antoni Słonimski

w strefie uwag: Zawiera szkice : Spowiedź emigranta ;
Jak to było naprawdę

Socjologiczne problemy pracy w hutnictwie

w strefie uwag: Zawiera: Innowacja w zakresie czasu pracy w hutnictwie : społeczne konsekwencje czterobrygadowego systemu pracy / Franciszek Adamski, Mistrz hutniczy : studium z zakresu socjologii organizacji pracy / Jerzy Sikorski

2.1.9.2. Prace współwydane bez wspólnego tytułu. Jeżeli na stronie tytułowej występują tytuły dwóch lub więcej zawartych w książce odrębnych prac i brak ich tytułu wspólnego, należy podać tytuły poszczególnych prac zachowując kolejność występowania tytułów w książce, chyba że wyróżnienia typograficzne sugerują inne ich uporządkowanie.

Tytuł drugiej i każdej następnej pracy tego samego autorstwa należy poprzedzać odstępem, średnikiem, odstępem (;). Tytuł drugiej i każdej następnej pracy innego autorstwa należy poprzedzać kropką, odstępem (.) z wyjątkiem przypadków, gdy tytuł ten jest połączony spójnikiem lub innym wyrażeniem z danymi dotyczącymi poprzedniej pracy.

Wzory

Tytuł pracy : dodatek do tytułu pracy ; tytuł pracy : dodatek do tytułu pracy [OTD] / pierwsze oznaczenie odpowiedzialności dotyczące prac

Tytuł pracy = tytuł równoległy pracy ; tytuł pracy = tytuł równoległy pracy [OTD] / pierwsze oznaczenie odpowiedzialności dotyczące prac

Tytuł pracy / pierwsze oznaczenie odpowiedzialności dotyczącej pracy. Tytuł pracy / pierwsze oznaczenie odpowiedzialności dotyczące pracy [OTD]

Przez stepy ; W krainie złota : [opowiadania] / Henryk Sienkiewicz

Powrót posła : komedia w trzech aktach ; oraz Wybór bajek politycznych z epoki Sejmu Wielkiego / Julian Niemcewicz

Flash and filigree ; and The magic Christian / by Terry Southern

Wstęp do cybernetyki ekonomicznej / Brunon Górecki. Badania operacyjne / Andrzej Ehrlich. Elektroniczne maszyny cyfrowe w przedsiębiorstwie / Jerzy Lipiński. Organizacja procesów informacji w sferze produkcji / Stefan Bartnikowski

Psalmy przyszłości / Zygmunt Krasiński oraz Juliusza Słowackiego Odpowiedź na Psalmy przyszłości / [całość] oprac. Manfred Kridl

Określenie typu dokumentu (zob. 2.1.3) należy umieścić w przypadku prac tego samego autorstwa po tytule (tytułach równoległych, dodatkach do tytułu, równoległych dodatkach do tytułu) ostatniej pracy, a w przypadku prac różnego autorstwa — po oznaczeniach odpowiedzialności dotyczących ostatniej pracy.

Po tytułach poszczególnych prac należy umieszczać odpowiadające im tytuły równoległe (stosując przepisy podane w 2.1.4) i dodatki do tytułu (stosując przepisy podane w 2.1.5).

Henry Esmond : a novel / by Thackeray. Bleak House : a novel / by Dickens

Zapach chleba = The smell of bread ; Nekrasivaja = The plain girl ; O mużestvie pisatelija = The courage of a writer

Jeżeli związek dodatków do tytułu z tytułami poszczególnych prac nie jest zrozumiały, należy dodać zwięzłe wyjaśnienie w języku, w jakim jest podany dodatek, lub przenieść go do strefy uwag.

Jeżeli dodatek do tytułu odnosi się do wszystkich prac tego samego autorstwa, należy podać ten dodatek po tytule (tytułach równoległych) ostatniej pracy. Dodatek do tytułu wspólny dla prac różnego autorstwa można umieszczać jedynie w strefie uwag.

Trudny życiorys ; Powódź i śmierć : poematy / Marian Czuchnowski

Kamizelka / Bolesław Prus. Dym / Maria Konopnicka
w strefie uwag: Na s. tyt. wspólny podtyt.: opowiadania

W przypadku prac tego samego autorstwa oznaczenia odpowiedzialności należy umieszczać po tytule (tytułach równoległych, dodatkach do tytułu) ostatniej pracy.

Dzień na plaży ; Ryba : [powieści] / Heere Heeresma ; przeł. z niem. Maria Kurecka

Die Mutter der Könige : Roman ; Die Verteidigung Granadas : Erzählung / Kazimierz Brandys ; aus dem Poln. von Wanda Brońska-Pampuch

W przypadku prac różnego autorstwa oznaczenia odpowiedzialności należy umieszczać po tytułach (tytułach równoległych, dodatkach do tytułu) poszczególnych prac, do których się odnoszą.

Wybrane zagadnienia z materiałoznawstwa / Piotr J. Bukowski. Elementy podstaw jakości i niezawodności maszyn i mechanizmów / Włodzimierz Wieremiejczyk

Jeżeli poszczególne oznaczenia odpowiedzialności odnoszą się tylko do niektórych prac zawartych w książce, związek między odpowiadającymi sobie oznaczeniami i tytułami prac powinien być wyraźnie ukazany. Jeżeli ze względów językowych lub innych nie można tego związku wyjaśnić w strefie tytułu i oznaczenia odpowiedzialności, należy to zrobić w strefie uwag.

Czego można oczekiwać od ekonomii ; Systemy ekonomiczne, gospodarka rynkowa, gospodarka planowa / Wiesław Samecki. Przed kolejną reformą / Antoni Gorazd

Łowcy wilków ; Łowcy złota / James Oliver Curwood ; przeł. Jerzy Marlicz. Łowcy przygód / Jerzy Marlicz

Utopia jest w nas ; Portret inkwizytora / Stefan Andres ; po słowie napisał Edmund Misiółek

w strefie uwag: Pierwszy utwór przeł. z niem. Edmund Misiółek, drugi — Irena Zaleska

Nauka Ambrozjastra o stanie pierwotnym człowieka : studium z zakresu antropologii teologicznej / Emil Stanula. Gnostycyzm w tekstach z Nag-Hammadi / Wincenty Myszor

w strefie uwag: U góry s. tyt. instytucja sprawcza: Akademia Teologii Katolickiej

Jeżeli poszczególne prace zawarte w książce mają własne strony tytułowe, do strefy tytułu i oznaczenia odpowiedzialności należy przejąć dane z pierwszej strony tytułowej a pozostałe prace wymienić w strefie uwag.

L'architettura protocristiana preromanica e romanica / Giulio Carlo Argan

w strefie uwag: Współwyd.: L'architettura italiana del duocento e trecento / Giulio Carlo Argan. L'architettura italiana del quattrocento / Mary Pittaluga

2.2. STREFA WYDANIA

2.2.1. Postanowienia ogólne dotyczące strefy wydania

2.2.1.1. Zawartość strefy

Oznaczenie wydania

oznaczenia odpowiedzialności dotyczące wydania

pierwsze oznaczenie odpowiedzialności

następne oznaczenie odpowiedzialności

dodatkowe oznaczenie wydania

oznaczenia odpowiedzialności dotyczące dodatkowego oznaczenia wydania

pierwsze oznaczenie odpowiedzialności

następne oznaczenie odpowiedzialności

} mogą się
powtarzać

} mogą występować w
wersjach
równoległych

— może się
powtarzać

2.2.1.2. Znaki umowne

Strefę wydania należy poprzedzać kropką, odstępem, kreską poziomą, odstępem (. —).

Dodatkowe oznaczenie wydania należy poprzedzać przecinkiem, odstępem (,).

Pierwsze oznaczenie odpowiedzialności dotyczące wydania lub dodatkowego oznaczenia wydania należy poprzedzać odstępem, kreską ukośną, odstępem (/).

Każde następne oznaczenie odpowiedzialności dotyczące wydania lub dodatkowego oznaczenia wydania należy poprzedzać odstępem, średnikiem, odstępem (;).

Znaki umowne w przypadkach uwzględniania równoległych wersji poszczególnych elementów zob. 1.4.2 i 2.2.1.5.

Znaki umowne w opisach prac współwydanych zob. 2.2.6.

Wzory

. — Oznaczenie wydania / pierwsze oznaczenie odpowiedzialności dotyczące wydania ; drugie oznaczenie odpowiedzialności dotyczące wydania

. — Oznaczenie wydania, dodatkowe oznaczenie wydania

. — Oznaczenie wydania / pierwsze oznaczenie odpowiedzialności dotyczące wydania, dodatkowe oznaczenie wydania / pierwsze oznaczenie odpowiedzialności dotyczące dodatkowego oznaczenia wydania

2.2.1.3. Podstawowe źródło danych. Dane do tej strefy opisu należy przejmować przede wszystkim ze strony tytułowej (zob. 1.5). Dane przejmowane z innych miejsc w książce oraz pochodzące spoza niej należy ujmować w nawiasy kwadratowe (zob. 1.4.2) lub podawać w strefie uwag zależnie od dalszych przepisów.

2.2.1.4. Język i alfabet. Elementy tej strefy należy przejmować z opisywanej książki w języku i/lub alfabecie, w jakim są w niej podane na stronie tytułowej. Jeżeli strona tytułowa zawiera te elementy wyrażone w więcej niż jednym języku i/lub alfabecie, należy postępować według 1.6.

2.2.1.5. Kolejność elementów opisu. Elementy opisu należy wymieniać w zasadzie w kolejności według 2.2.1.1. Od kolejności tej należy odstąpić:

a) jeżeli elementy opisu są ze sobą powiązane składniowo, należy je wtedy przejmować do opisu w kolejności występowania ich w książce;

b) w opisach prac współwydanych bez tytułu wspólnego; należy wtedy stosować kolejność elementów według 2.2.6;

c) jeżeli uwzględnia się wersje równoległe poszczególnych elementów; należy wtedy postępować według 1.4.2.

Wzory

. — Oznaczenie wydania = równoległe oznaczenie wydania / pierwsze oznaczenie odpowiedzialności dotyczące wydania

. — Oznaczenie wydania / pierwsze oznaczenie odpowiedzialności dotyczące wydania = równoległe oznaczenie wydania / pierwsze równoległe oznaczenie odpowiedzialności dotyczące wydania

. — Oznaczenie wydania / pierwsze oznaczenie odpowiedzialności dotyczące wydania, dodatkowe oznaczenie wydania = równoległe oznaczenie wydania / pierwsze równoległe oznaczenie odpowiedzialności dotyczące wydania, równoległe dodatkowe oznaczenie wydania

. — Oznaczenie wydania, dodatkowe oznaczenie wydania = równoległe oznaczenie wydania, równoległe dodatkowe oznaczenie wydania

. — Oznaczenie wydania / pierwsze oznaczenie odpowiedzialności dotyczące wydania, dodatkowe oznaczenie wydania / pierwsze oznaczenie odpowiedzialności dotyczące dodatkowego oznaczenia wydania = równoległe oznaczenie wydania / pierwsze równole-

głe oznaczenie odpowiedzialności dotyczące wydania, równoległe dodatkowe oznaczenie wydania / pierwsze równoległe oznaczenie odpowiedzialności dotyczące dodatkowego oznaczenia wydania

. — Wyd. 2 = 2nd ed.

. — Canadian ed. = Ed. canadienne

2.2.2. Oznaczenie wydania

2.2.2.1. Postanowienia wstępne

Określenie: wyrażenie wskazujące przynależność książki do określonego wydania.

Znaki umowne: kropka, odstęp, kreska pozioma, odstęp (. —) przed oznaczeniem wydania, ponieważ jest to pierwszy element strefy.

Podstawowe źródło danych: strona tytułowa (zob. 1.5).

Zakres obowiązywania: w opisach wszystkich stopni szczególności.

2.2.2.2. Zasady podawania. Należy przejmować oznaczenie wydania występujące w książce podając numery cyframi arabskimi a określenia w skrótach według PN-70/N-01158.

. — Wyd. 2 uzup.

na stronie tytułowej: Wydanie II uzupełnione

. — [3 wyd.]

wyjaśnienie: oznaczenie wydania przejęto ze strony redakcyjnej

. — Aktualizacja 15 obejmuje przepisy prawne ogłoszone do 31 VIII 1974 r.

na stronie tytułowej: Aktualizacja piętnasta ...

. — Wyd. [2] nowe popr. i rozsz.

wyjaśnienie: numer wydania przejęto z metryki książki

. — Pol. copyright ed.

. — 2 ed.

na stronie tytułowej: Second Edition

. — 4th ed.

. — Rev. version

. — New ed. rev. and enl.

. — 2 éd. rev. et augm.

. — 3 erw. Aufl.

. — Nuova ed.

. — Ny udg.

. — Izd. 3 pererab.

Oznaczenie dotyczące pierwszego wydania należy przejmować tylko wtedy, gdy oznaczenie to charakteryzuje bliżej dane wydanie wskazując na różnice w stosunku do innych wydań publikowanego materiału.

- . — 1 wyd. skróc.
- . — [Wyd. krajowe 1]
- . — 1 American ed.
- . — Stan prawny na dzień 1 lipca 1977 r.

ale nie: — 1 wyd.

Jeżeli w książce brak oznaczenia wydania a wiadomo, że opisuje się wznowienie lub wydanie zawierające istotne zmiany w stosunku do innych wydań publikowanego materiału, w opisie można dodać w nawiasach kwadratowych odpowiednie oznaczenie sformułowane w języku i/lub alfabecie strony tytułowej.

- [Wyd. 3]
- . — [Nowe wyd.]
- [Wyd. faksymilowane]
- . — [New ed.]

Jeżeli oznaczenie wydania zostało wymienione jako składniowo integralna część tytułu właściwego lub dodatku do tytułu, nie należy powtarzać tego oznaczenia.

The compact edition of the Oxford English dictionary

a nie: The Oxford English dictionary. — Compact ed.

ani: The compact edition of the Oxford English dictionary. — Compact ed.

Jeżeli dane należące do innych elementów opisu (np. dotyczące oryginału lub pierwowzoru) stanowią składniowo integralną część oznaczenia wydania, należy przejąć te dane w tym charakterze bez żadnych zmian.

- . — Wyd. 2 wg całkowicie przerobionego wyd. oryginalnego
- . — Wyd. 12 oprac. na podstawie wyd. 11 wg Uchwały Komitetu Językoznawczego Polskiej Akademii Nauk z 20 stycznia 1956

Regeln für die alphabetische Katalogisierung in wissenschaftlichen Bibliotheken. — Unveränderter Nachdruck der Instructionen für die alphabetischen Kataloge der preussischen Bibliotheken

Jeżeli wiadomo, że występujące w książce oznaczenie wydania jest mylne, należy je przejąć do opisu dodając odpowiednie sprostowanie w nawiasach kwadratowych po skrócie „i.e.” (= id est) lub „właśc.” (= właściwie) bądź ich odpowiedniku w alfabecie nielacińskim. Można także sprostowanie przenieść do strefy uwag, zwłaszcza gdy wymaga dodatkowego wyjaśnienia.

- . — Wyd. 2 [i.e. 3] uzup.
- . — Wyd. 2 zm.
w strefie uwag: W metryce książki mylnie: Wyd. 1

Informacje o innych wydaniach danej pracy zob. 2.7.3.

2.2.3. Oznaczenie odpowiedzialności dotyczące wydania

2.2.3.1. Postanowienia wstępne

O k r e ś l e n i e : oznaczenie odpowiedzialności według 2.1.7.1 dotyczące opisywanego wydania książki, ale nie wszystkich jej wydań, np. odnoszące się do opracowującego dane wydanie, redaktora czy ilustratora danego wydania.

Z n a k i u m o w n e :

odstęp, kreska ukośna, odstęp (/) przed pierwszym oznaczeniem odpowiedzialności,

odstęp, średnik, odstęp (;) przed każdym następnym oznaczeniem odpowiedzialności,

przecinek, odstęp (,) między kolejnymi nazwami osób i/lub ciał zbiorowych wymienionych w jednym oznaczeniu z wyjątkiem przypadków, gdy nazwy te są ze sobą powiązane składniowo.

P o d s t a w o w e Ź r ó d ł o d a n y c h : strona tytułowa (zob. 1.5).

Z a k r e s o b o w i ą z y w a n i a : w opisach drugiego i trzeciego stopnia szczegółowości.

2.2.3.2. Zasady podawania. Należy przejmować z książki oznaczenia odnoszące się do osób i ciał zbiorowych pełniących funkcje współtwórców, w różny sposób uczestniczących w powstaniu intelektualnej i/lub artystycznej zawartości opisywanego wydania książki, oraz do instytucji sprawczej.

Treny / Jan Kochanowski. — Wyd. 12 zm. / oprac. Janusz Pelc

wyjaśnienie: wydania poprzednie opracował Tadeusz Sinko

Anglo-American cataloguing rules — 2 ed. / prep. by the American Library Association [et al.] ; ed. by Michael Gorman and Paul W. Winkler

. — Wyd. 3 / adaptowane przez Tomasza Wodzickiego i Leokadię Witkowską-Żuk

Oznaczenie pochodzące spoza strony tytułowej opisywanej książki (tzn. przejęte z innej części książki lub dodane przez opisyującego) należy ujmować w nawiasy kwadratowe.

Oznaczenia odpowiedzialności odnoszące się do autorów należy zawsze podawać w pierwszej strefie opisu (zob. 2.1.7).

W stronę Pysznej : Tatry, narty i ludzie / Wanda Gentil-Tippenhauer, Stanisław Zieliński

W stronę Pysznej / Stanisław Zieliński. — Wyd. 3 popr. i uzup.

Oznaczenia odpowiedzialności dotyczące pierwszego wydania należy podawać w pierwszej strefie opisu (zob. 2.1.7) z wyjątkiem przypadków, gdy stanowią składniowo integralną część oznaczenia wydania.

Kukuryku na ręczniku / Maria Kownacka ; [il. Franciszka Themerson]

Kukuryku na ręczniku / Maria Kownacka. — [Wyd. 7] / il. Monika Morysińska

ale: Dzieła poetyckie / Jan Kasprówicz. — Wyd. zbiorowe Ludwika Bernackiego

Informacje o materiale uzupełniającym tekst główny (wstępie, posłowie, bibliografii załącznikowej itp.) należy traktować jako oznaczenie odpowiedzialności dotyczące wydania, jeżeli zawierają dane o twórcy tego materiału. Jeżeli takich danych brak, należy informacje te przejmować do oznaczenia wydania.

Fanfary i werble / Irena Bednarek, Stanisław Sokołowski ;
posłowie: Włodzimierz Janiurek

Fanfary i werble / Irena Bednarek, Stanisław Sokołowski. —
Wyd. 3 popr. i uzup. / posłowie: Wilhelm Szewczyk

. — Wyd. 3 popr. i uzup. / z dodatkiem olimpijskim pióra Tadeusza Olszańskiego

. — 3 ed. / with a new epilogue by the author

alc: . — Wyd. 11 z dod. źródłowym

. — Wyd. 4 uzup. aneksem

W przypadku wątpliwości, czy dane oznaczenie odpowiedzialności dotyczy tylko opisywanego wydania, czy wszystkich (lub opisywanego i wcześniejszych) wydań książki, oznaczenie takie należy podawać w pierwszej strefie opisu (zob. 2.1.7); nie obowiązuje przeprowadzanie poszukiwań w celu ustalenia, czy oznaczenie odpowiedzialności dotyczy tylko opisywanego wydania.

Ponadto należy stosować przepisy dotyczące doboru oznaczeń odpowiedzialności podane w 2.1.7.3.1—2.1.7.3.2, dotyczące ich formy — podane w 2.1.7.4.

2.2.4. Dodatkowe oznaczenie wydania

2.2.4.1. Postanowienia wstępne

Określenie: 1) oznaczenie dodruku w obrębie danego wydania, 2) następne oznaczenie wydania podane po pierwszym jego oznaczeniu.

Znaki umowne: przecinek, odstęp (,) przed dodatkowym oznaczeniem wydania.

Podstawowe źródło danych: strona tytułowa (zob. 1.5).

Zakres obowiązywania: w opisach trzeciego stopnia szczególności.

2.2.4.2. Zasady podawania. Należy przejmować z książki następne oznaczenie wydania oraz oznaczenie dodruku, zwłaszcza jeżeli dodruk zawiera zmiany w stosunku do nakładu pierwotnego (np. poprawki) lub ukazał się z inną datą wydania niż nakład pierwotny.

Przy przejmowaniu dodatkowego oznaczenia wydania należy stosować przepisy dotyczące oznaczenia wydania podane w 2.2.2.2.

. — Abridged ed., 2 ed.

. — Wyd. 2 przejrz., popr. i uzup., nakł. 2

. — Wyd. 4, dodr. 2

. — Wyd. 1, seria 2

. — [Dodr.]

w strefie uwag: Dodr. do wyd. 1 z 1977 r.

. — [19—23 Tsd.]

wyjaśnienie: dodruk w obrębie pierwszego wydania

2.2.5. Oznaczenie odpowiedzialności dotyczące dodatkowego oznaczenia wydania

2.2.5.1. Postanowienia wstępne

Określenie: oznaczenie odpowiedzialności według 2.1.7.1 podane po dodatkowym oznaczeniu wydania, np. dotyczące opisywanego dodruku, ale nie całości wydania.

Znaki umowne:

odstęp, kreska ukośna, odstęp (/) przed pierwszym oznaczeniem odpowiedzialności,

odstęp, średnik, odstęp (;) przed każdym następnym oznaczeniem odpowiedzialności,

przecinek, odstęp (,) między kolejnymi nazwami osób i/lub ciał zbiorowych wymienionych w jednym oznaczeniu z wyjątkiem przypadków, gdy nazwy te są ze sobą powiązane składniowo.

Podstawowe źródło danych: strona tytułowa (zob. 1.5).

Zakres obowiązywania: w opisach trzeciego stopnia szczegółowości.

2.2.5.2. Zasady podawania. Przy przejmowaniu oznaczenia odpowiedzialności dotyczącego dodatkowego oznaczenia wydania należy stosować przepisy odnoszące się do oznaczenia odpowiedzialności dotyczącego wydania podane w 2.2.3.2.

. — Rev. ed. / with revisions, an introd. and a chapter on writing by E.C. White, 2 ed. / with the assistance of Eleanor Gould Packard

2.2.6. Prace współwydane bez wspólnego tytułu

Jeżeli na stronie tytułowej występują tytuły dwóch lub więcej zawartych w książce odrębnych prac, które (jedna lub więcej) mają własne oznaczenia wydania, poszczególne oznaczenia należy podawać w pierwszej strefie opisu, bezpośrednio po odpowiednich tytułach lub oznaczeniach odpowiedzialności (zob. 2.1.9.2). Oznaczenie wydania należy oddzielać przecinkiem i odstępem (,) od elementów poprzedzających oznaczenie.

Proces, [wyd. 5] ; Wyrok, [wyd. 3] / Franz Kafka

Le western / textes rassemblés et présentés par Henri Agel, nouvelle éd. Evolution et renouveau du western (1962—1968) / par Jean A. Gili

ale: Przykład indywidualny kształtowania się postawy wolnomyślicielskiej / Tadeusz Kotarbiński. Religia i ja / Leopold Infeld. Dlaczego nie jestem chrześcijaninem? / Bertrand Russell. — Wyd. 2

2.3. STREFA SPECJALNA

W opisach książek strefa ta nie ma zastosowania.

2.4. STREFA ADRESU WYDAWNICZEGO

2.4.1. Postanowienia ogólne dotyczące strefy adresu wydawniczego

2.4.1.1. Zawartość strefy

Miejsce wydania i/lub dystrybucji	} mogą się powtarzać oraz występować w wersjach równole- głych
nazwa wydawcy i/lub dystrybutora	
data wydania i/lub dystrybucji	
miejsce druku	} mogą się powtarzać oraz występować w wersjach równole- głych
nazwa drukarni	
data druku	

2.4.1.2. Znaki umowne

Strefę adresu wydawniczego należy zaczynać od nowego wiersza z wcięciem; dopuszcza się pisanie jej w ciągłości wiersza z poprzedzającą kropką, odstępem, kreską poziomą, odstępem (. —).

Nazwę drugiego i każdego następnego miejsca wydania i/lub dystrybucji należy poprzedzać odstępem, średnikiem, odstępem (;).

Nazwę każdego wydawcy i/lub dystrybutora należy poprzedzać odstępem, dwukropkiem, odstępem (:).

Datę wydania i/lub dystrybucji należy poprzedzać przecinkiem, odstępem (,).

Dane dotyczące druku należy ujmować w nawiasy okrągłe z odstępami przed pierwszym i po drugim nawiasie (()). W obrębie nawiasów należy stosować dla drugiego i następnych miejsc druku, nazw drukarni oraz daty druku takie same znaki, jak dla miejsc wydania, nazw wydawców oraz daty wydania.

Znaki umowne w przypadkach uwzględniania równoległych wersji poszczególne elementów zob. 1.4.2 i 2.4.1.5.

Wzory

Miejsce wydania : nazwa wydawcy, data wydania

Miejsce wydania ; miejsce wydania : nazwa wydawcy, data wydania

Miejsce wydania : nazwa wydawcy : nazwa wydawcy, data wydania

Miejsce wydania : nazwa wydawcy ; miejsce wydania : nazwa wydawcy, data wydania

Miejsce wydania : nazwa wydawcy, data wydania ; miejsce dystrybucji : nazwa dystrybutora, data dystrybucji

Miejsce wydania : nazwa wydawcy, data wydania (miejsce druku : nazwa drukarni, data druku)

2.4.1.3. Podstawowe źródła danych. Dane do tej strefy opisu należy przejmować przede wszystkim ze strony tytułowej, preliminarów, okładki i metryki książki (zob. 1.5). Dane przejmowane z innych miejsc w książce

oraz pochodzące spoza niej należy ujmować w nawiasy kwadratowe (zob. 1.4.2) lub podawać w strefie uwag zależnie od dalszych przepisów.

W opisie wydania faksymilowanego lub innej reprodukcji fotograficznej należy w strefie adresu wydawniczego podać dane dotyczące reprodukcji niezależnie od ich umiejscowienia w opisywanej książce. Dane dotyczące wydania reproduktowanego należy podać w strefie uwag.

Wrocław : Zakł. im. Ossolińskich, 1953

w strefie uwag: Wyd. offsetowe, oryg.: W Krakowie : w Drukarni Łazarzowej, 1584

Jeżeli wydrukowane w książce miejsce wydania, nazwa wydawcy i data wydania zostały w całości lub w części zaklejone lub zakreślone i podano nowe dane (najczęściej w formie pieczętki), należy do strefy adresu wydawniczego przejąć te nowe dane. Jeżeli pierwotne dane da się odczytać, można je podać w strefie uwag; w przeciwnym przypadku należy tylko zamieścić odpowiednią informację w strefie uwag.

Warszawa : M. Arct, 1908

w strefie uwag: Pierwotny adres wydaw. zaklejony: Warszawa : M. Borkowski, 1907

2.4.1.4. Język i alfabet. Forma gramatyczna. Elementy tej strefy należy przejmować z opisywanej książki w języku i/lub alfabecie, w jakim są w niej podane. Jeżeli elementy te są wyrażone w książce w więcej niż jednym języku i/lub alfabecie, należy postępować według 1.6.

Nazwy miejsca wydania i wydawcy należy podawać w zasadzie w mianowniku. Dopuszcza się przejmowanie tych nazw w przypadku gramatycznym (z towarzyszącym przyimkiem), w jakim występują w opisywanej książce (zob. 2.4.2.2 i 2.4.3.2).

2.4.1.5. Kolejność elementów opisu. Elementy opisu należy wymieniać w zasadzie w kolejności według 2.4.1.1. Od kolejności tej należy odstąpić:

- a) jeżeli poszczególne elementy powtarzają się; należy wtedy postępować zgodnie z postanowieniami odpowiednich dalszych punktów;
- b) jeżeli uwzględnią się wersje równoległe poszczególnych elementów; należy wtedy postępować według 1.4.2.

Wzory

Miejsce wydania = równoległe miejsce wydania : nazwa wydawcy, data wydania

Miejsce wydania : nazwa wydawcy = równoległe miejsce wydania : równoległa nazwa wydawcy, data wydania

Brussels = Bruxelles

Bern : Bundeskanzlei = Berne : Chancellerie fédérale

2.4.1.6. Prostowanie i wyjaśnianie danych adresu wydawniczego. Jeżeli wiadomo, że występujące w książce dane adresu wydawniczego są w całości lub w części mylne (błędnie podane, fikcyjne itp.), należy je przejąć do opisu, dodając w miarę możliwości prawdziwe dane w nawiasach kwadratowych po skrócie „i.e.” (= id est) lub „właśc.” (= właściwie) bądź ich odpowiedniku w alfabecie nielacińskim. Można dodać w strefie uwag odpowiednie wyjaśnienie rozbieżności.

Zegrze : Szkoła Podchorążych Łączności, 1935 [i.e. Warszawa : Komenda Główna AK, 1943]

Warszawa : I.K., 1939 [właśc. Ludowy Instytut Oświaty i Kultury, 1944]

Warszawa : „Książka i Wiedza”, 1972 [właśc. 1972]

[Warszawa] : Warszawska Spółka Wydawnicza, 1939 [właśc. po 1941]

w strefie uwag: Druk konspiracyjny z fikcyjną datą wydania

2.4.2. Miejsce wydania

2.4.2.1. Postanowienia wstępne

Określenie: miasto lub inna miejscowość będąca siedzibą wydawcy.

Znaki umowne:

brak znaku przed nazwą pierwszego miejsca wydania, jeżeli strefa zaczyna się od nowego wiersza z wcięciem,

kropka, odstęp, kreska pozioma, odstęp (. —) przed nazwą pierwszego miejsca wydania, jeżeli strefa jest pisana w ciągłości wiersza,

odstęp, średnik odstęp (;) przed nazwą każdego następnego miejsca wydania.

Podstawowe źródła danych: strona tytułowa, inne preliminaria, okładka i metryka książki (zob. 1.5).

Zakres obowiązywania: w opisach wszystkich stopni szczegółowości.

2.4.2.2. Forma nazwy miejsca wydania. Nazwę miejsca wydania należy przejmować w formie występującej w książce z wyjątkiem przypadku gramatycznego, którym w zasadzie powinien być mianownik. W razie trudności ustalenia prawidłowej formy mianownika oraz dla nazw w języku łacińskim należy zachowywać przypadek gramatyczny występujący w książce.

Warszawa

w książce: W Warszawie

Praha

w książce: V Praze

ale: Varsaviae

Pullach/München

Pullach bei München

Do nazwy miejsca wydania można dodawać (ewentualnie w skrócie) nazwę kraju (stanu, prowincji) lub inne określenie, jeżeli jest to niezbędne dla identyfikacji miejscowości (np. mało znanej) lub dla odróżnienia jej od innej miejscowości o takiej samej nazwie. Uzupełnienia pochodzące spoza podstawowych źródeł danych należy podawać wtedy w języku i/lub alfabecie, w jakim występuje nazwa miejsca wydania (w razie trudności w języku polskim) oraz ujmować w nawiasy kwadratowe.

Akureyri [Islandia]

Littleton, Colo.

London [Ontario]

Ustroń [k. Cieszyna]

Można dodawać w nawiasach kwadratowych obecną nazwę miejsca wydania, jeżeli w książce występuje nazwa już nie używana, np. archaiczna, zlatynizowana lub nazwa, która uległa zmianie.

Dantisci [Gdańsk]

Stalinogród [Katowice]

Christiania [Oslo]

Jeżeli w książce występuje skrócona lub niepełna nazwa miejsca wydania, można ją uzupełnić lub dodać pełną nazwę w nawiasach kwadratowych.

N.Y. [New York]

Rio [de Janeiro]

Zwierzyniec [n. Wieprzem]

W przypadku wydawców nieprofesjonalnych można dodawać pełny ich adres. Adres przejęty z podstawowych źródeł danych należy wtedy ujmować w nawiasy okrągłe, pochodzący z innego miejsca w książce lub spoza niej — w nawiasy kwadratowe.

Warszawa (al. Niepodległości 186, 00-950 Warszawa) : Centrum Informacji Naukowej, Technicznej i Ekonomicznej
wyjaśnienie: adres przejęty z metryki książki

Wrocław [ul. J. Dawida 1a, 50-527 Wrocław] : Inst. Kształcenia Nauczycieli i Badań Oświatowych
wyjaśnienie: adres dodany spoza książki

2.4.2.3. Więcej niż jedno miejsce wydania. Jeżeli w książce występują nazwy dwóch siedzib tego samego wydawcy, do opisu należy przejąć obie nazwy.

Warszawa ; Poznań : Państ. Wydaw. Nauk.
na stronie tytułowej: Warszawa — Poznań

Jeżeli w książce wymieniono więcej niż dwie siedziby tego samego wydawcy, należy przejmować nazwę podaną na pierwszym miejscu, chyba że dalsza nazwa jest wyróżniona typograficznie jako najważniejsza; w takim przypadku należy przejąć nazwę wyróżnioną. Spośród następnych miejsc wydania należy dodatkowo przejmować nazwę faktycznego miejsca wydania oraz nazwę miejscowości polskiej, jeżeli miejsce wydania wybrane na podstawie powyższych kryteriów znajduje się za granicą (przyjmując dla okresu do końca II wojny światowej granice Polski z 1939 r.). Pominięcie nazw innych miejsc wydania można zaznaczać ujętym w nawiasy kwadratowe skrótem „etc.” (= et cetera) lub „i in.” (= i inne) bądź ich odpowiednikiem w alfabecie nielacińskim. W razie potrzeby dopuszcza się przejmowanie nazw wszystkich miejsc wydania.

Wrocław : Zakł. Nar. im. Ossolińskich
lub: Wrocław [i in.] : Zakł. Nar. im. Ossolińskich

- lub: Wrocław ; Warszawa ; Kraków ; Gdańsk : Zakł. Nar. im. Ossolińskich
 Wiedeń ; Lwów : „Renaissance”, [ok. 1922]
 lub: Wiedeń ; Lwów [i in.] : „Renaissance”, [ok. 1922]
 lub: Wiedeń ; Berlin ; Lwów ; New York : „Renaissance”, [ok. 1922]
 Cambridge : Cambridge University Press
 lub: Cambridge [etc.] : Cambridge University Press
 lub: Cambridge ; London ; New York ; New Rochelle ; Melbourne ; Sydney : Cambridge University Press
 Москва [и др.]

Nazwę siedziby oddziału instytucji wydawniczej, który wydał książkę, należy traktować jako faktyczne miejsce wydania (zob. też 2.4.3.2).

Warszawa ; Łódź : Państw. Wydaw. Nauk.
na stronie tytułowej: Warszawa
w metryce książki: Państwowe Wydawnictwo Naukowe
 Oddział w Łodzi

- lub: Wrocław ; Gdańsk : Zakł. Nar. im. Ossolińskich
 lub: Wrocław ; Gdańsk [i in.] : Zakł. Nar. im. Ossolińskich
 lub: Wrocław ; Warszawa ; Kraków ; Gdańsk : Zakł. Nar. im. Ossolińskich
na stronie tytułowej: Wrocław, Warszawa, Kraków, Gdańsk
w metryce książki: Oddział w Gdańsku

Należy dodatkowo uwzględniać miejsce dystrybucji odmienne od miejsca wydania, jeżeli podaje się jednocześnie nazwę dystrybutora (zob. 2.4.3.4).

New York : Sterling ; London : distr. by Ward Lock

Nazwy miejsc wydania odnoszące się do różnych wydawców zob. 2.4.3.3.

Opis wydania faksymilowanego lub innej reprodukcji fotograficznej zob. 2.4.1.3.

2.4.2.4. Brak w książce nazwy miejsca wydania. Jeżeli w opisywanej książce brak nazwy miejsca wydania, należy zastosować jedno z następujących rozwiązań przestrzegając podanej niżej kolejności:

a) przejąć z książki nazwę miejsca dystrybucji według zasad obowiązujących przy podawaniu nazwy miejsca wydania zob. (2.4.2.2—2.4.2.3);

Katowice : skł. gł. Spółdz. Wydaw. Meta, 1947

b) zaznaczyć brak nazwy miejsca wydania ujętym w nawiasy kwadratowe skrótem „S.l.” (= Sine loco) lub „B.m.” (= Bez miejsca) bądź ich odpowiednikiem w alfabecie nielacińskim, przejmując jednocześnie z książki nazwę miejsca druku według 2.4.5; nie należy nigdy podawać nazwy miejsca druku w zastępstwie nieznannej nazwy miejsca wydania:

[S.l. : s.n., 1945] (Łódź : „Książka”)

[B.m. : b.w., 1945] (Bydgoszcz : Druk. Wojskowa)

c) podać w nawiasach kwadratowych nazwę miejsca wydania w języku podstawowego źródła danych (w razie trudności w języku polskim) ustalo-

ną na podstawie źródeł spoza książki lub przypuszczalną uzupełnioną znakiem zapytania;

[Warszawa] : Krajowa Agencja Wydawnicza, 1980

[Budapest] : Kossuth Kiadó, 1976

[Łódź?] : „Czytelnik”, 1945

d) podać w nawiasach kwadratowych w formie językowej jak wyżej nazwę kraju lub innego obszaru: ustaloną lub przypuszczalną uzupełnioną znakiem zapytania; takie rozwiązanie należy stosować w opisach książek opublikowanych za granicą;

[England] : Bradford Photopress, 1963

[Palestyna? : s.n.], 1941

e) podać w nawiasach kwadratowych skrót „S.l.” (= Sine loco) lub „B.m.” (= Bez miejsca) bądź ich odpowiednik w alfabecie nielacińskim.

[S.l.]

[B.m.]

[B.m.]

2.4.3. Nazwa wydawcy

2.4.3.1. Postanowienia wstępne

Określenie: nazwa lub wyrażenie identyfikujące ciało zbiorowe lub osobę organizującą proces wydawniczo-produkcyjny książki.

Znaki umowne: odstęp, dwukropek, odstęp (:) przed nazwą każdego wydawcy.

Podstawowe źródła danych: strona tytułowa, inne preliminaria, okładka i metryka książki (zob. 1.5).

Zakres obowiązywania: w opisach drugiego i trzeciego stopnia szczegółowości.

2.4.3.2. Forma nazwy wydawcy. Nazwę wydawcy należy podawać w mianowniku. W razie trudności ustalenia prawidłowej formy mianownika należy zachowywać przypadek gramatyczny występujący w książce.

Nazwę wydawcy należy podawać w najkrótszej formie zapewniającej jego identyfikację. Należy zachowywać tylko istotne części nazwy pomijając np.

a) określenie funkcji wydawcy (nakładem, published by itp.) z wyjątkiem przypadków, gdy jest ono niezbędne dla zrozumienia opisu,

b) takie wyrażenia jak: wydawnictwo, księgarnia itp., jeżeli nie stanowią istotnych składników nazwy,

c) określenie stanu prawnego instytucji wydawniczej (incorporated, limited, spółka akcyjna itp.).

• : Ludowa Spółdzielnia Wydawnicza

w książce: nakładem Ludowej Spółdzielni Wydawniczej

• : „Wiedza Powszechna”

w książce: Państwowe Wydawnictwo „Wiedza Powszechna”

• : Polskie Towarzystwo Ekonomiczne

w książce: Polskie Towarzystwo Ekonomiczne Stowarzyszenie Wyższej Użyteczności

: S. Fischer
w książce: S. Fischer Verlag

: „Chudożestvennaja literatura”
w księżce: Государственное издательство „Художествен-
ная литература”

ule: : Wydawnictwo Ministerstwa Obrony Narodowej
: Aufbau-Verlag
: Zakład Narodowy im. Ossolińskich
: Wydawnictwo Poznańskie na zlec. Państwowego Muzeum Archeologicznego w Warszawie
: nakł. rodziny
: nakł. autora
: ed. par les soins d'un groupe d'amis de Bronisława Monkiewicz

Kraków : Tow. Oświaty Rolniczej w Warszawie

Można skracać poszczególne wyrazy w nazwie wydawcy: zaleca się wtedy stosować normy: PN-70/N-01158 oraz PN-68/N-01178.

: Państwowe Wydawnictwo Naukowe

lub: : Państw. Wydaw. Nauk.

Jeżeli w książce występuje jednocześnie nazwa instytucji wydawniczej i jej oddziału, należy podać nazwę oddziału, gdy jest ona dostatecznie wyróżniająca; w przeciwnym przypadku należy podać tylko nazwę centrali.

Kraków : Studenckie Centrum Kulturalne „Pod Jaszczurami”
w książce: SZSP — Studenckie Centrum Kulturalne „Pod Jaszczurami”

Warszawa : Stowarzyszenie Elektryków Polskich
w książce: Stowarzyszenie Elektryków Polskich
Centralny Ośrodek Szkolenia i Wydawnictw

Warszawa ; Łódź : Państwowe Wydawnictwo Naukowe
w książce: Państwowe Wydawnictwo Naukowe
Oddział w Łodzi

Jeżeli nazwa wydawcy występuje w pełnej formie w innych strefach opisu (np. w strefie tytułu i oznaczenia odpowiedzialności lub w strefie serii), należy ją powtórzyć w strefie adresu wydawniczego. Można przy tym stosować dalej idące skróty poszczególnych wyrazów nazwy, aż do akronimu.

Statut i organizacja Polskiego Towarzystwa Medycyny Pracy.
Łódź : PTMP

Materiały z Wojewódzkiej Konferencji Sprawozdawczo-Wyborczej PZPR / Komitet Wojewódzki Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej w Rzeszowie.

Rzeszów : KW PZPR

Kraków : IOS

w strefie serii: Prace Instytutu Obróbki Skrawaniem

Natomiast w przypadkach, gdy w źródle podano tylko skrót nazwy wydawcy uniemożliwiający jego identyfikację i pełna nazwa wydawcy nie występuje w innym miejscu opisu, należy po skrócie podać rozwiązanie w nawiasach kwadratowych.

: Wydaw. SITPH [Stowarzyszenia Inżynierów i Techników Przemysłu Hutniczego]

2.4.3.3. Więcej niż jeden wydawca. Jeżeli w książce występują nazwy dwóch wydawców, do opisu należy przejść obie nazwy. Nazwy poszczególnych wydawców należy poprzedzać nazwami odpowiadających im miejsc wydania, jeżeli są one różne; nazwę wspólnego miejsca wydania należy wymieniać tylko raz, przed nazwą pierwszego wydawcy.

Katowice : Krajowa Agencja Wydawnicza ; Częstochowa : Wojewódzkie Przedsiębiorstwo Turystyczne „Jura”

Paris ; New York : Saur ; München : Verl. Dokumentation Saur

Łomża : Związek Socjalistycznej Młodzieży Polskiej : Wojewódzki Dom Kultury

Warszawa : Wyd. Propagandy i Szkoleń ZG SZSP : „Universitas”

w książce: Wydaje Wydział Propagandy i Szkoleń ZG SZSP. Realizacja: Zakład Wydawnictw SSP „Universitas”

Jeżeli w książce wymieniono więcej niż dwóch wydawców, należy przejmować nazwę wydawcy (wraz z nazwą jego siedziby) podaną na pierwszym miejscu, chyba że dalsza nazwa jest wyróżniona typograficznie jako najważniejsza; w takim przypadku należy przejść nazwę wyróżnioną. Spośród następnych nazw wydawców należy dodatkowo przejmować nazwę wydawcy polskiego, jeżeli wydawca wybrany na podstawie powyższych kryteriów nie jest wydawcą polskim. Pominiecie nazw innych wydawców można zaznaczać ujętym w nawiasy kwadratowe skrótem „etc.” (= et cetera) lub „i in.” (i inni) bądź ich odpowiednikiem w alfabecie nielacińskim. W razie potrzeby dopuszcza się przejmowanie nazw wszystkich wydawców wraz z nazwami ich siedzib.

Warszawa : „Arkady”, 1980

lub: Warszawa : „Arkady” [etc.], 1980

lub: Warszawa : „Arkady” ; Berlin : Henschelverlag ; Budapest : „Corvina”, 1980

Opis wydania faksymilowanego lub innej reprodukcji fotograficznej zob. 2.4.1.3.

2.4.3.4. Dystrybutor odmienny od wydawcy. Można dodatkowo uwzględnić w opisie nazwę dystrybutora, zwłaszcza w przypadkach, gdy trzeba wskazać sposób nabycia książki niedostępnej w handlu księgarskim. Jeżeli w książce nazwa dystrybutora jest uzupełniona określeniem jego funkcji,

określenie to należy przejąć do opisu. Jeżeli takiego określenia brak, należy w razie potrzeby (np. jeżeli nazwa dystrybutora nic nie mówi o jego roli) dodać je w nawiasach kwadratowych po nazwie dystrybutora.

Lille : Atelier Reproduction des thèses, Université de Lille III
; Paris : diffusion H. Champion, 1980

Toruń : Uniwersytet Mikołaja Kopernika : Księgarnia Naukowa [dystr.]

2.4.3.5. Drukarnia jako wydawca. Jeżeli nie wiadomo, czy podana w książce informacja odnosi się do wydawcy czy do drukarni (co zdarza się zwłaszcza w książkach z pierwszej połowy XIX w.), należy podać ją w opisie tylko raz, w miejscu nazwy wydawcy.

Bruxella : J.N. Młodecki, 1847

w książce: Bruxella.

U Jana Nepomucena Młodeckiego,
Przy ulicy Ruysbroek, 56.
1847

Paris : Demonville, 1806

w książce: A Paris 1806

chez Demonville, Imprimeur-Libraire,
rue Christine, no 2

Podobnie należy postąpić, gdy drukarnia pełni jednocześnie funkcje wydawcy.

Kraków : „Patria”

w książce: Nakładem drukarni „Patria”

Nie należy nigdy podawać nazwy drukarni w zastępstwie nieznanej nazwy wydawcy (zob. 2.4.3.6 i 2.4.6).

[S.l. : s.n.], 1901 (Poznań : W. Mallow)

2.4.3.6. Brak w książce nazwy wydawcy. Jeżeli w opisywanej książce brak nazwy wydawcy, należy zastosować jedno z następujących rozwiązań przestrzegając podanej niżej kolejności:

a) przejąć z książki nazwę dystrybutora według 2.4.3.4 oraz zasad obowiązujących przy podawaniu nazwy wydawcy (zob. 2.4.3.2—2.4.3.3);

Warszawa : skł. gł. „Wiedza”

: in Kommission bei O. Harrassowitz

b) zaznaczyć brak nazwy wydawcy ujętym w nawiasy kwadratowe skrótem „s.n.” (= sine nomine) lub „b.w.” (= bez wydawcy) bądź ich odpowiednikiem w alfabecie nielacińskim, przejmując jednocześnie z książki nazwę drukarni według 2.4.6;

Warszawa : [s.n.], 1977 (Wrocław : Zakł. Graf. Poczty i Telekomunikacji)

[Kraków : b.w., 1980] (Tarnów : Druk. Narodowa 16)

c) podać w nawiasach kwadratowych nazwę wydawcy ustaloną na podstawie źródeł spoza książki;

Warszawa : [Zakł. Wydawniczo-Propagandowy PTTK], 1980

[Warszawa : Związek Harcerstwa Polskiego, 1979]

d) podać w nawiasach kwadratowych skrót „s.n.” (= sine nomine) lub „b.w.” (= bez wydawcy) bądź ich odpowiednik w alfabecie nielacińskim.

[S.l. : s.n.]

[B.m. : b.w.]

Warszawa : [s.n.]

[B.m. : б.м.]

2.4.4. Data wydania

2.4.4.1. Postanowienia wstępne

Określenie: rok zakończenia procesu wydawniczo-produkcyjnego opisywanego wydania książki lub dodruku w jego obrębie.

Znaki umowne: przecinek, odstęp (,) przed datą wydania.

Podstawowe źródła danych: strona tytułowa, inne prelinaria, okładka i metryka książki (zob. 1.5).

Zakres obowiązywania: w opisach wszystkich stopni szczegółowości.

2.4.4.2. Forma daty wydania. Rok wydania według kalendarza gregoriańskiego należy podawać cyframi arabskimi niezależnie od formy występującej w książce (cyfry rzymskie, wyrażenie słowne, chronogram itp.). Datę dzienną i miesięczną należy pomijać.

, 1969

w książce: A.D. MCMLXIX

, 1964

w książce: wydano drukiem we wrześniu tysiąc dziewięćset sześćdziesiątego czwartego roku

, 1928

w strefie uwag: Alf. i cyfry cyryliczne

Rok według innego kalendarza niż gregoriański należy przejmować w zasadzie w formie występującej w książce; w przypadku cyfr innych niż arabskie i rzymskie (np. hebrajskie) można przejąć je w formie oryginalnej (jeżeli cały opis podany jest alfabetem oryginalnym) lub zastosować konwersję na cyfry arabskie, niezależnie od alfabetu opisu. W miarę możliwości należy dodawać w nawiasach kwadratowych odpowiedni rok według kalendarza gregoriańskiego; jeżeli tego roku nie można ustalić ściśle, ponieważ początek roku w obu kalendarzach nie pokrywa się i brak daty dziennej i miesięcznej umożliwiającej przeliczenia, należy użyć formy: [1969 lub 1970].

, 4308 [1975]

, an XIV [1805 lub 1806]

w książce: an XIV

wyjaśnienie: nie można ustalić ściśle odpowiedniego roku w kalendarzu gregoriańskim, ponieważ początek roku francuskiego kalendarza republikańskiego przypada na inny dzień niż początek roku w kalendarzu gregoriańskim

- , an XIV [1806]
 w książce: 24 frimaire an XIV
 wyjaśnienie. data dzienna pozwala ustalić ściśle odpowiedni rok w kalendarzu gregoriańskim

Prostowanie mylnej daty wydania (np. antedatowania i postdatowania)
 zob. 2.4.1.6.

2.4.4.3. Więcej niż jedna data wydania. Jeżeli w podstawowych dla tej strefy źródłach danych występują różniące się daty wydania, należy przejąć rok wydania podany na głównej stronie tytułowej. Jeżeli ta strona nie zawiera roku wydania, należy wybrać datę najpóźniejszą. Informacje o odmiennych datach wydania występujących w książce można podawać z odpowiednim wyjaśnieniem w strefie uwag.

- , 1933
 w strefie uwag: Na okł. r. wyd.: 1935
 , 1923
 w strefie uwag: Poszczególne prace z własnymi k. tyt. z datami wydania: 1921 i 1922

W przypadkach występowania w książce różniących się dat dotyczących całości wydania i opisywanego dodruku w jego obrębie, jako datę wydania należy przejąć datę dodruku (ewentualnie jako sprostowanie daty występującej na stronie tytułowej), jeżeli podaje się jego oznaczenie w strefie wydania (zob. 2.2.4).

- . — [Dodr.]
 Warszawa, 1979
 w strefie uwag: Dodr. do wyd. 1 z 1977 r.
 na stronie tytułowej: Warszawa 1978
 na stronie redakcyjnej: Warszawa 1979
 Wydanie II zmienione — dodruk do wydania z 1978 r.

Opis wydania faksymilowanego lub innej reprodukcji fotograficznej
 zob. 2.4.1.3.

2.4.4.4. Daty dystrybucji i copyrightu odmienne od daty wydania. W razie potrzeby można uwzględniać dodatkowo odmienną od roku wydania datę dystrybucji lub datę copyrightu. Rok dystrybucji należy podawać po roku wydania i poprzedzać ujętym w nawiasy kwadratowe skrótem „dystr.”. Jeżeli wymienia się w opisie dystrybutora, należy podawać rok dystrybucji po nazwie dystrybutora (ewentualnie po oznaczeniu jego funkcji); objaśnienie tej daty jest wówczas zbędne. Rok copyrightu należy podawać po roku wydania i poprzedzać skrótem „cop.”.

- London : Macmillan, 1971, [dystr.] 1973
 Kraków : Krak. Tow. Miłośników Historii Medycyny, 1939, [dystr. 1945]
 New York : Dover, 1970 ; London : Constable [dystr.], 1972
 , 1969, cop. 1937

2.4.4.5. Brak w książce daty wydania. Jeżeli w opisywanej książce brak daty wydania, należy zastosować jedno z następujących rozwiązań przestrzegając podanej niżej kolejności:

a) przejąć z książki rok dystrybucji według 2.4.4.4 oraz zasad obowiązujących przy podawaniu daty wydania (zob. 2.4.4.2—2.4.4.3);

, [dystr.] 1945

b) przejąć z książki rok copyrightu poprzedzony skrótem „cop.”;

, cop. 1980

c) podać w nawiasach kwadratowych rok wydania ustalony na podstawie tekstu książki lub źródeł spoza niej, np. na podstawie bibliografii, katalogu wydawniczego;

, [1980]

d) podać w nawiasach kwadratowych rok przybliżony poprzedzony odpowiednim wyjaśnieniem („ok.”, „przed”, „po” itp.) lub rok przypuszczalny uzupełniony znakiem zapytania; podstawę przypuszczenia może stanowić data druku, data zamówienia, data wpływu egzemplarza obowiązkowego itp.

, [między 1914 i 1918]

, [1963 lub 1964]

, [ca 1950]

, [ok. 1950]

} rok przybliżony

, [1950?]

rok przypuszczalny

, [192-]

ustalone dziesięciolecie

, [192-?]

przypuszczalne dziesięciolecie

, [18-]

ustalone stulecie

, [18-?]

przypuszczalne stulecie

Nie należy nigdy stosować skrótu „b.r.” dla oznaczenia braku daty wydania.

2.4.5. Miejsce druku

2.4.5.1. Postanowienia wstępne

Określenie: miasto, inna miejscowość lub kraj, w którym książkę wydrukowano.

Znaki umowne:

obejmujące nawiasy okrągłe z odstępami przed pierwszym i po drugim nawiasie (()); jeżeli uwzględnia się również nazwę drukarni i/lub rok druku, wszystkie te elementy powinny być ujęte we wspólne nawiasy,

odstęp, średnik, odstęp (;) przed nazwą drugiego i każdego następnego miejsca druku.

Podstawowe źródła danych: strona tytułowa, inne preliminaria, okładka i metryka książki (zob. 1.5).

Zakres obowiązywania: w opisach wszystkich stopni szczegółowości, jeżeli brak miejsca wydania i/lub dystrybucji.

2.4.5.2. Zasady podawania. Jeżeli nie jest znane miejsce wydania ani dystrybucji (zob. 2.4.2), należy przejąć do opisu występującą w książce nazwę

miejsca druku. Przy przejmowaniu tej nazwy należy stosować przepisy dotyczące nazwy miejsca wydania podane w 2.4.2.2—2.4.2.3.

[S.l. : s.n., 1945] (Kraków : „Powściągliwość i Praca”)

[B.m.] : Farmaceutyczny Inst. Wydawniczy Naczelnej Izby Aptekarskiej, 1946 (Lublin : J. Pietrzykowski)

Jeżeli w opisywanej książce podano tylko nazwę kraju, w którym książkę wyprodukowano, należy przejść do opisu nazwy kraju.

W razie potrzeby można podać — zwłaszcza w opisach trzeciego stopnia szczegółowości — nazwę miejsca druku, nawet jeżeli miejsce wydania i/lub dystrybucji jest znane.

Warszawa : „Watra”, 1980 (dr. w NRD)

Warszawa : „Arkady”, 1979 (Martin : Tłaczarne SNP)

2.4.6. Nazwa drukarni

2.4.6.1. Postanowienia wstępne

Określenie: nazwa zakładu poligraficznego, w którym książkę wydrukowano.

Znaki umowne:

obejmujące nawiasy okrągłe z odstępami przed pierwszym i po drugim nawiasie (()); jeżeli uwzględnia się również miejsce druku i/lub rok druku, wszystkie te elementy powinny być ujęte we wspólne nawiasy,

odstęp, dwukropek, odstęp (:) przed nazwą drukarni, jeżeli nazwa ta występuje po nazwie miejsca druku, oraz przed nazwą drugiej i każdej następnej drukarni.

Podstawowe źródła danych: strona tytułowa, inne preliminaria, okładka i metryka książki (zob. 1.5).

Zakres obowiązywania: w opisach drugiego i trzeciego stopnia szczegółowości, jeżeli brak nazwy wydawcy i/lub dystrybutora.

2.4.6.2. Zasady podawania. Jeżeli nie jest znany wydawca ani dystrybutor (zob. 2.4.3), należy przejść do opisu występującą w książce nazwę drukarni. Nazwę drukarni zaleca się poprzedzać nazwą miejsca druku. Przy przejmowaniu nazwy drukarni należy stosować przepisy dotyczące nazwy wydawcy podane w 2.4.3.2—2.4.3.3.

[S.l. : s.n., 1945] (Lublin : 1 Druk. Państw.)

Wrocław : [b.w.], 1980 (Wrocław : Politechnika Wrocławska)

W razie potrzeby można podać — zwłaszcza w opisach trzeciego stopnia szczegółowości — nazwę drukarni, nawet jeżeli wydawca i/lub dystrybutor jest znany.

Warszawa : „Sport i Turystyka”, 1979 (Erfurt : „Fortschritt”)

Bratislava : „Tatran” ; Varšava : „Arkady”, 1980 (Warszawa : Dom Słowa Polskiego)

2.4.7. Data druku

2.4.7.1. Postanowienia wstępne

Określenie: rok zakończenia druku książki.

Znaki umowne:

obejmujące nawiasy okrągłe z odstępami przed pierwszym i po drugim

nawiasie ()); jeżeli uwzględnia się również miejsce druku i/lub nazwę drukarni, wszystkie te elementy powinny być ujęte we wspólne nawiasy, przecinek, odstęp (.) przed datą druku, jeżeli występuje ona po nazwie miejsca druku lub nazwie drukarni.

Podstawowe źródła danych: strona tytułowa, inne preliminaria, okładka i metryka książki (zob. 1.5).

Zakres obowiązywania: w opisach wszystkich stopni szczegółowości, jeżeli data wydania jest nieznana lub niepewna i brak daty dystrybucji lub copyright.

2.4.7.2. Zasady podawania. Jeżeli nie jest znana dokładna data wydania i brak daty dystrybucji lub daty copyright należy przejść do opisu występujący w książce rok druku (zob. 2.4.4.5). Jeżeli nie uwzględnia się w opisie nazwy miejsca druku ani nazwy drukarni, rok druku należy poprzedzić skrótem „dr.”. Przy przejmowaniu roku druku należy stosować przepisy dotyczące daty wydania podane w 2.4.4.2—2.4.4.3.

[B.m. : b.w., 1947?] (Poznań : Druk. Wydawnicza, 1947)

Lublin : Komitet Wystawy Higieny, [1945?] (dr. 1945)

W razie potrzeby można podać — zwłaszcza w opisach trzeciego stopnia szczegółowości — rok druku, nawet jeżeli data wydania bądź dystrybucji lub copyright jest znana, np. w przypadkach różnicy między rokiem wydania i rokiem druku.

[Warszawa] : „Wiedza Powszechna”, 1972 (dr. 1971)

2.5. STREFA OPISU FIZYCZNEGO

2.5.1. Postanowienia ogólne dotyczące strefy opisu fizycznego

2.5.1.1. Zawartość strefy

Określenie formy książki i/lub objętość

oznaczenie ilustracji

format

oznaczenie dokumentu towarzyszącego — może się powtarzać

2.5.1.2. Znaki umowne

Strefę opisu fizycznego należy poprzedzać kropką, odstępem, kreską poziomą, odstępem (. —).

Objętość podaną po określeniu formy książki należy ujmować w nawiasy okrągłe z odstępami przed pierwszym i po drugim nawiasie (()).

Oznaczenie ilustracji należy poprzedzać odstępem, dwukropkiem, odstępem (:).

Format należy poprzedzać odstępem, średnikiem, odstępem (;).

Każde oznaczenie dokumentu towarzyszącego należy poprzedzać odstępem, znakiem dodawania, odstępem (+).

Opis fizyczny dokumentu towarzyszącego należy poprzedzać odstępem, dwukropkiem, odstępem (:).

Wzory

- . — Objętość : oznaczenie ilustracji ; format + oznaczenie dokumentu towarzyszącego : opis fizyczny dokumentu towarzyszącego
- . — Objętość ; format + oznaczenie dokumentu towarzyszącego + oznaczenie dokumentu towarzyszącego
- . — Określenie formy książki (objętość) ; format

2.5.1.3. Podstawowe źródła danych. Dane do tej strefy opisu należy czerpać z całej książki. Dane pochodzące spoza książki należy ujmować w nawiasy kwadratowe tylko w przypadkach wskazanych w dalszych przepisach.

2.5.1.4. Język i alfabet. Stosowanie skrótów. Elementy tej strefy należy podawać w języku polskim z wyjątkiem tytułu dokumentu towarzyszącego; tytuł ten należy przejmować w języku i/lub alfabecie, w jakim występuje w dokumencie towarzyszącym.

Wyrazy typowe należy podawać w skrótach według PN-70/N-01158.

2.5.1.5. Kolejność elementów opisu. Elementy opisu należy wymieniać w kolejności według 2.5.1.1.

2.5.2. Określenie formy książki i/lub objętość

2.5.2.1. Postanowienia wstępne

O k r e ś l e n i a :

określenie formy książki — nazwa fizycznej postaci książki: skoroszyt, teka, luźna karta, harmonijka, zwój itp.,

objętość — liczba stronic, kart lub łamów,

Z n a k i u m o w n e :

kropka, odstęp, kreska, pozioma, odstęp (—) przed określeniem formy książki lub objętością, zależnie od tego, który z tych elementów zaczyna strefę,

nawiasy okrągłe z odstępami przed pierwszym i po drugim nawiasie (()) obejmujące objętość, jeżeli jest ona podana po określeniu formy książki,

przecinek, odstęp (,) między kolejnymi składnikami objętości.

P o d s t a w o w e ź r ó d ł a d a n y c h : cała książka.

Z a k r e s o b o w i ą z y w a n i a : w opisach drugiego i trzeciego stopnia szczegółowości.

2.5.2.2. Określenie formy książki. Dla książek w innej postaci niż kodeks (np. w przypadku skoroszytu, teki, luźnej karty, harmonijki lub zwoju) należy podawać odpowiednie określenie formy; można dodawać w nawiasach okrągłych liczbę stronic, kart itp. według 2.5.2.3—2.5.2.13. Jeżeli luźne składki lub zeszyty umieszczone przez wydawcę we wspólnej obwolutie opisuje się jak książkę jednotomową, należy podać liczbę jednostek bez wymieniania ich objętości. Luźną kartę należy oznaczyć jako „1 k.”.

- . — Skoroszyt
w strefie uwag: Aktualizacja raz na rok
- . — Harmonijka (11 s.)
- .. — Teka (26 k.)

. — Teka (10 z.)

. — 1 k.

2.5.2.3. Ogólne zasady podawania objętości. Należy podawać liczbę numerowanych stron, kart lub łamów zależnie od jednostki liczbowania przyjętej w książce. Jeżeli karty są numerowane z obu stron, należy używać terminu „stronice”; jeżeli karty są numerowane tylko z jednej strony, należy używać terminu „karty”. W strefie uwag można zaznaczyć, czy karty są zadrukowane jednostronnie czy dwustronnie.

w strefie uwag: Verso kart nie zadrukowane

Karty zadrukowane dwustronnie

Jeżeli książka ma więcej niż jeden łam na stronie i numerowane są łamy a nie stronice lub karty, należy używać terminu „łamy”.

Skrót odpowiedniego określenia („s.”, „k.”) lub wyraz „łamy” należy podawać po liczbie.

. — 80 s.

. — 416 k.

. — 2874 łamy

. — 1200 łamów

Należy zachowywać arabskie i rzymskie cyfry użyte w książce. Jeżeli stronice (karty, łamy) są oznaczone literami, należy wymienić pierwszą i ostatnią literę, poprzedzając je odpowiednim skrótem lub wyrazem „łamy”.

. — S. a-k

. — K. A-Ł

. — Łamy a-f

Jeżeli numery stron (kart, łamów) są wyrażone słownie lub znakami odmiennymi od cyfr arabskich lub rzymskich, w opisie należy je oznaczyć cyframi arabskimi. Można dodać odpowiednią informację w strefie uwag.

. — 12 s.

w strefie uwag: Liczbowanie kart za pomocą postaci zwierząt

2.5.2.4. Jeden, dwa lub trzy ciągi stron (kart, łamów). Należy podawać numery ostatnich numerowanych stron (kart, łamów) każdego ciągu oddzielając je przecinkami. Należy zachowywać kolejność ciągów występującą w książce oraz użyte do ich liczbowania cyfry rzymskie i arabskie (inne liczbowanie należy traktować według 2.5.2.3).

. — III, 329 s.

. — 321, III s.

Jeżeli sposób liczbowania zmienia się w obrębie ciągu (np. początkowo wyrażone jest cyframi rzymskimi a następnie arabskimi), należy podawać tylko końcową liczbę.

. — 216 s.

a nie: VIII, 9—216 s.

Jeżeli w książce przyjęto w poszczególnych ciągach różne jednostki liczbowania (stronice, karty, łamy), należy opisywać te ciągi w ten sam sposób.

- . — 329 s., 52 łamy
- . — 15 k., 220 s.

Stronice (karty, łamy) nie ponumerowane, ale wliczone w liczbowanie ciągu, należy traktować jak liczbowane.

- . — 440 s.
- a nie: [6] s., s. 7—440

Nie numerowane i nie objęte ogólnym liczbowaniem ciągi stron (kart, łamów) należy pomijać. Tablice nie objęte liczbowaniem ciągu stron (kart) zob. 2.5.2.9.

- . — 320 s.
- a nie: [8], 320 s.

Jeżeli jednak ciąg nie objęty liczbowaniem stanowi zasadniczą część książki, należy go uwzględnić. Można go również uwzględnić, jeżeli konieczne jest precyzyjne określenie objętości książki. Liczby stron (kart, łamów) numerowanych oraz nie objętych liczbowaniem należy podawać wtedy w kolejności występowania ich w książce. Liczenie zaczyna się od pierwszej zadrukowanej strony i kończy na ostatniej zadrukowanej stronie z pominięciem stron zajętych na reklamy, ogłoszenia itp. Liczby stron (kart, łamów) nie objętych liczbowaniem należy podawać cyframi arabskimi w nawiasach kwadratowych. Można podawać tylko przybliżoną liczbę stron (kart, łamów) poprzedzoną skrótem „ca” (=circa) lub „ok.” (=około); w takim przypadku nie stosuje się nawiasów kwadratowych.

- . — XX, [100] s.
- . — XX, ok. 100 s.
- . — [22], 50 s.
- . — 33, [31] k.
- . — [2], 590, [2] s.

2.5.2.5. Więcej niż trzy ciągi stron (kart, łamów). Jeżeli książka zawiera ponad trzy ciągi liczbowanych stron (kart, łamów) lub ciągi liczbowanych stron wraz z jednym lub więcej znaczącymi ciągami stronieliczbowanych, należy podać sumaryczną liczbę stron (kart, łamów) uzupełnioną określeniem „pag. varia” (=pagina varia) lub „wiele liczb.” (=wiele liczbowań). Nie należy przy tym uwzględniać stron niezadrukowanych, z reklamami itp.

- . — 1000 s. wiele liczb.
- a nie: 48, 53, 99, 300, 410, 90 s.
- . — 230 k. pag. varia

Jeżeli jednak jeden z ciągów stanowi wyraźnie główny ciąg, liczbę jego stron (kart, łamów) należy podać na pierwszym miejscu, a następnie wymienić w nawiasach kwadratowych sumaryczną liczbę stron (kart, łamów) w innych ciągach. Można dodać odpowiednie wyjaśnienie w strefie uwag.

- . — 400, [98] s.
- a nie: 18, 400, 60, 20 s.

Skoroszyt (wydawnictwo luźnokartkowe) zob. 2.5.2.2.

2.5.2.6. Przeciwnie strony oznaczone tym samym numerem. Jeżeli przeciwnie strony mają ten sam numer (co występuje np. w książkach z równoległym tekstem w dwóch językach), należy wymienić obie liczby stron. Można dodać odpowiednie wyjaśnienie w strefie uwag.

- . — XII, 40, 40 s.
- w strefie uwag: Przeciwnie strony oznaczone tym samym numerem

2.5.2.7. Liczbowanie stron (kart, lamów) w dwóch przeciwnych kierunkach. Dla książki z ciągami stron (kart, lamów) liczbowanymi w dwóch przeciwnych kierunkach (co występuje np. w dwujęzycznych słownikach) należy podać liczby stron w kolejnych ciągach przyjmując za punkt wyjścia główną stronę tytułową. Można dodać odpowiednie wyjaśnienie w strefie uwag.

- . — IX, 120, 132, X s.
- w strefie uwag: Liczbowanie stron w przeciwnych kierunkach

2.5.2.8. Liczbowanie stron (kart, lamów) stanowiące część obszerniejszego ciągu. Jeżeli liczbowanie stron (kart, lamów) w danej książce stanowi część ciągłego liczbowania większej całości (np. w nadbitce z czasopisma, w poszczególnych tomach wydawnictwa ciągłego), należy podać numery pierwszej i ostatniej strony (karty, lamu). W takich przypadkach odpowiednie skróty („s.”, „k.”) lub wyraz „lamy” należy umieszczać przed numerami.

- . — S. 713—797
- . — K. 81—93
- . — Łamy 21—40

Jeżeli książka ma jednocześnie własne liczbowanie i liczbowanie w obrębie większej całości, w skład której wchodzi, należy w opisie fizycznym podać liczbę stron. Liczbowanie w obrębie większej całości można uwzględnić w strefie uwag.

- . — 81 s.
- w strefie uwag: Numeracja stron także: 321—401
- . — 15 s.
- w strefie uwag: Odb. z: *Polityka społeczna* / Konstanty Krzeczkowski. Łódź, 1947. S. XIII—XXV

2.5.2.9. Tablice. Liczbę tablic należy podawać na końcu objętości bez względu na:

- a) ich umiejscowienie w książce (razem, rozproszone, luźne),
- b) ich liczbę (nawet jeżeli jest tylko jedna tablica),
- c) rodzaj i liczbę zawartych na nich ilustracji.

Jeżeli tablice są numerowane, należy podać numer ostatniej tablicy uzupełniony odpowiednim skrótem: „s. tabl.” (=stronic tablic) lub „k. tabl.” (=kart tablic).

- . — 246 s., 24 k. tabl.
- . — 410 s., 12 s. tabl.
- . — 200 s., 38 k. tabl., 24 s. tabl.

Jeżeli tablice nie są numerowane, należy podać liczbę zajętych przez nie kart cyframi arabskimi w nawiasach kwadratowych

- . — XIX, 82 s., [4] k. tabl.
- . — X, 32 s., 73, [1] k. tabl.

W opisach drugiego stopnia szczegółowości można, a w opisach trzeciego stopnia szczegółowości należy wyróżniać rodzaje ilustracji umieszczonych na tablicach. Skrót „tabl.” należy wówczas zastąpić odpowiednim określeniem lub jego skrótem: „faks.” (=faksymile), „fot.” (=fotografia), „mapa”, „nuty”, „pl.” (=plan), „portr.” (=portret), „rys.” (=rysunek), „wykr.” (=wykres). Przy innych rodzajach ilustracji zawartych na tablicach należy stosować skrót „tabl.” (zob. też 2.5.3.3).

- . — 14 s., 38 s. map
- . — 221 s., [18] k. portr.

Jeżeli tablice są luźnymi kartami umieszczonymi w kieszonce wewnątrz okładki, należy w strefie uwag dodać informację o ich umiejscowieniu.

- . — 333 s., [10] k. tabl.
w strefie uwag: 4 k. tabl. w kieszonce

Książka zawierająca wyłącznie nie numerowane tablice zob. 2.5.2.13.

2.5.2.10. Karty złożone. Jeżeli w książce występują karty złożone (z tekstem lub tablice), można to zaznaczyć w strefie opisu fizycznego.

- . — 15 k. złoż.
- . — 280 s., [4] k. tabl. złoż.
- . — 240 s., 25 k. tabl. (niektóre złoż.)

2.5.2.11. Błędy w liczbowaniu stronic (kart, łamów). Jeżeli numer na ostatniej stronicy (karcie, łamie) ciągu jest podany błędnie, należy go przytoczyć, a następnie podać prawidłowy numer w nawiasach kwadratowych poprzedzając go skrótem „i.e.” (=id est) lub „właśc.” (=właściwie).

- . — XIV, 923 [i.e. 329] s.

Błędy lub nieprawidłowości stwierdzone w liczbowaniu stronic (kart, łamów) w obrębie ciągu można zasygnalizować w strefie uwag.

- w strefie uwag: Pomyłki w liczbowaniu stronic
Przeciwnie strony w obrębie s. 21—44
oznaczone tym samym numerem
Przerwy w liczbowaniu stronic: brak s.
39—48

2.5.2.12. Egzemplarze niekompletne. Brak stronic (kart) w opisywanym uszkodzonym egzemplarzu należy zasygnalizować w strefie uwag.

- . — XXV, 145 s.
w strefie uwag: Egzemplarz uszkodzony: brak s. 121—136

Jeżeli brak ostatniej części książki i nie można ustalić na podstawie innych źródeł pełnej jej objętości, w opisie fizycznym należy podać liczbę stron (kart, łamów) opisywanego egzemplarza, a w strefie uwag informację o uszkodzeniu.

. — XXV, 121 s.

w strefie uwag: Egzemplarz uszkodzony: brak końca po s. 121

2.5.2.13. Książka bez liczbowanych stron (kart, łamów). Jeżeli w książce brak liczbowania stron (kart, łamów), należy policzyć strony (jeżeli karty są zadrukowane po obu stronach) lub karty (jeżeli są one zadrukowane tylko po jednej stronie) i podać ich liczbę w nawiasach kwadratowych.

. — [60] s.

. — [54] k.

. — [50] k. tabl.

Dla książek obszernych można podawać przybliżoną liczbę stron (kart) poprzedzoną skrótem „Ca” (=Circa) lub „Ok.” (=Okolo); w takim przypadku nie stosuje się nawiasów kwadratowych.

. — Ca 700 s.

. — Ok. 1000 k.

Ciągi nieliczbowanych stron (kart, łamów) zob. 2.5.2.4.

2.5.3. Oznaczenie ilustracji

2.5.3.1. Postanowienia wstępne

Określenie: informacja, że książka ma ilustracje występujące w ciągu stron (kart) zajętych wyłącznie lub głównie przez tekst, i/lub opis ilustracji.

Znaki umowne:

odstęp, dwukropek, odstęp (:) przed oznaczeniem ilustracji, przecinek, odstęp (,) między kolejnymi składnikami oznaczenia ilustracji.

Podstawowe źródła danych: cała książka.

Zakres obowiązywania: w opisach drugiego i trzeciego stopnia szczegółowości.

2.5.3.2. Ogólne zasady podawania. Ilustracje występujące na stronach (kartach) wliczonych w ciąg stron (kart) zajętych wyłącznie lub głównie przez tekst (tzn. ilustracje, które nie są umieszczone na tablicach, zob. 2.5.2.9) należy oznaczać skrótem „il.”; skrót ten oznacza wszelkie rodzaje ilustracji. Nie należy uwzględniać ilustracji na stronach tytułowych ani mniej ważnych, np. winięt. Tabel (słownych, liczbowych, słowno-liczbowych) nie należy traktować jako ilustracji; informacje o tabelach można podawać w strefie uwag.

. — 492 s., [10] k. tabl. : il.

. — 250 s.

w strefie uwag: Głównie tabele

2.5.3.3. Wyróżnianie poszczególnych rodzajów ilustracji. W opisach drugiego stopnia szczegółowości można, a w opisach trzeciego stopnia należy wyróżniać rodzaje ilustracji występujących poza tablicami. Odpowiednie

określenia lub ich skróty należy wówczas podawać w porządku alfabetycznym: „faks.” (=faksymile), „fot.” (=fotografia), „mapa”, „nuty”, „pl.” (=plan), „portr.” (=portret), „rys.” (=rysunek), „wykr.” (=wykres). Dla wszystkich innych rodzajów ilustracji należy stosować skrót „il.” podawany na pierwszym miejscu.

Można wyróżniać tylko niektóre rodzaje ilustracji występujące w książce; pominięte rodzaje należy oznaczać skrótem „il.” podawanym na pierwszym miejscu.

lub: . — 492 s., [10] k. tabl. : mapy, rys., wykr.
 . — 492 s., [10] k. tabl. : il., mapy

lub: . — 410 s., 12 k. tabl. : nuty, portr.
 . — 410 s., 12 k. faks. : il., nuty

2.5.3.4. Liczba ilustracji. Można podawać ogólną liczbę ilustracji lub liczbę ilustracji poszczególnych rodzajów, jeżeli łatwo ją ustalić, np. jeżeli ilustracje są numerowane lub jeżeli w opisywanej książce wymieniono ich liczbę. Liczbę ilustracji należy podawać cyframi arabskimi; nie należy używać nawiasów kwadratowych dla zaznaczenia, że ilustracje nie są numerowane.

: 31 il.
 : il., 17 faks.
 : 12 map

2.5.3.5. Ilustracje kolorowe. Można zaznaczać, że niektóre lub wszystkie ilustracje są kolorowe stosując skrót „kolor.”.

: il. kolor.
 : il. kolor., 31 map kolor.
 : mapy (w tym kolor.), pl.

2.5.3.6. Ilustrowane wyklejki. Jeżeli wszystkie lub niektóre ilustracje są umieszczone na wyklejkach, można je także uwzględnić w strefie opisu fizycznego, dodając w strefie uwag informację o ich umiejscowieniu.

: il., mapy
 w strefie uwag: Mapy na wyklejkach

2.5.3.7. Książka zawierająca głównie ilustracje. Jeżeli książka zawiera przede wszystkim ilustracje, należy to zaznaczyć stosując odpowiednio formułki: „głównie il.”, „głównie mapy” itp.

. — 500 s. : głównie wykr.

2.5.4. Format

2.5.4.1. Postanowienia wstępne

Określenie: oznaczenie wysokości książki, ewentualnie także jej szerokości.

Znaki umowne: odstęp, średnik, odstęp (;) przed formatem.

Podstawowe źródła danych: cała książka.

Zakres obowiązywania: w opisach drugiego i trzeciego stopnia szczegółowości.

2.5.4.2. Zasady podawania. Należy podawać w centymetrach wysokość zewnętrznej okładki (ewentualnie oprawy) mierzoną równolegle do grzbie-

tu z zaokrągleniem w górę do pełnego centymetra. Na przykład dla książki o wysokości 17,2 cm należy podać: 18 cm.

. — 410 s. : il. ; 21 cm

Jeżeli rozmiary książki lub jej kształt są nietypowe, należy podać ponadto po znaku mnożenia jej szerokość. Należy tak postępować np. jeżeli wysokość książki jest większa niż 45 cm lub mniejsza niż 10 cm, jeżeli szerokość przewyższa wysokość, jeżeli szerokość jest mniejsza niż połowa wysokości.

; 8×6 cm

; 21×30 cm

; 21×8 cm

Jeżeli oprawione razem składki mają różne wymiary, należy uwzględnić jedynie wymiary oprawy.

Dla pojedynczej luźnej karty należy podać jej wysokość i szerokość, ewentualnie także złożonej, jeżeli w takiej formie została wydana.

. — 1 k. ; 50×30 cm po złoż. 25×15 cm

Jeżeli jednak taka karta została przeznaczona do użytkowania wyłącznie jako złożona, należy podać uzyskaną po złożeniu liczbę stron, ujmując ją w nawiasy okrągłe, oraz format.

. — 1 k. złoż. (8 s.) ; 18 cm

2.5.5. Oznaczenie dokumentu towarzyszącego

2.5.5.1. Postanowienia wstępne

Określenie: nazwa, ewentualnie także opis fizyczny dokumentu wydanego zwykle w tym samym czasie, co opisywana książka, i przeznaczonego do użytkowania łącznie z nią.

Znaki umowne:

odstęp, znak dodawania, odstęp (+) przed każdym oznaczeniem dokumentu towarzyszącego,

odstęp, dwukropek, odstęp (:) przed opisem fizycznym dokumentu towarzyszącego.

Podstawowe źródła danych: cała książka.

Zakres obowiązywania: w opisach drugiego i trzeciego stopnia szczegółowości.

2.5.5.2. Zasady podawania. Należy podawać wyraz lub wyrażenie charakteryzujące dokument, np. „płyta”, „film”; można użyć w tym celu tytułu dokumentu towarzyszącego. Należy podawać liczbę samoistnych wydawniczo jednostek, jeżeli jest ich więcej niż jedna.

. — 271 s. : il. ; 21 cm + Atlas + mapa ścienna

. — 244 s. ; 24 cm + 2 płyty

W razie potrzeby można dodawać opis fizyczny dokumentu towarzyszącego sporządzony zgodnie z zasadami przyjętymi dla danego rodzaju dokumentów (np. dla książek zgodnie z niniejszymi przepisami p. 2.5) i poprzedzony odstępem, dwukropkiem, odstępem (:).

. — 271 s. : il., mapy ; 21 cm + Atlas : 37 s., 19 k. map : 37 cm

. — 244 s. ; 24 cm + 2 płyty (32 min) : 33 obr/min, mono ; 17,5 cm

. — 73 s. : il. ; 21 cm + Działalność S. Staszica w Kielecczyźnie : wystawa : teka (24 k. : il., mapy, portr.) ; 30 cm

Jeżeli dokument towarzyszący jest umieszczony w kieszonce wewnątrz okładki, informację o jego umiejscowieniu można dodać w strefie uwag.

w strefie uwag: Przezrocza w kieszonce

Dokument towarzyszący można także opisać innymi sposobami:

a) jako odrębną książkę,

b) jako odrębny tom książki wielotomowej (zob. 3.2),

c) w strefie uwag (zob. 2.7.5).

Zastosowanie jednego z tych sposobów jest zalecane, jeżeli dokument

— może być użytkowany samodzielnie,

— nie będzie przechowywany łącznie z książką jako jej część,

— ma własny zindywidualizowany tytuł lub inne własne cechy poza elementami opisu fizycznego, np. oznaczenie odpowiedzialności lub oznaczenie wydania.

2.6. STREFA SERII

2.6.1. Postanowienia ogólne dotyczące strefy serii

2.6.1.1. Zawartość strefy

Tytuł serii

dodatek do tytułu serii

— może się
powtarzać

oznaczenia odpowiedzialności
dotyczące serii

pierwsze oznaczenie odpowiedzialności

następne oznaczenie odpowiedzialności

— może się
powtarzać

} mogą występować w wersjach równoległych

międzynarodowy znormalizowany
numer wydawnictwa ciągłego
— ISSN serii

numeracja w obrębie serii

oznaczenie i/lub tytuł podserii

dodatek do tytułu podserii

— może się
powtarzać

oznaczenia odpowiedzialności
dotyczące podserii

pierwsze oznaczenie odpowiedzialności

następne oznaczenie odpowiedzialności

— może się
powtarzać

} mogą występować w wersjach równoległych

międzynarodowy znormalizowany
numer wydawnictwa ciągłego
— ISSN podserii

numeracja w obrębie podserii

może występować w wersjach równoległych

Jeżeli książka wchodzi w skład więcej niż jednej serii, wymienione wyżej elementy powtarzają się w obrębie tej samej strefy zgrupowane łącznie. Jeżeli książka wchodzi w skład więcej niż jednej podserii, elementy dotyczące podserii powtarzają się zgrupowane łącznie.

W opisie książki wchodzącej w skład innego niż seria wydawnictwa ciągłego (np. czasopisma) dane dotyczące tego wydawnictwa należy traktować tak samo, jak dane dotyczące serii.

2.6.1.2. Znaki umowne

Strefę serii należy zaczynać od nowego wiersza z wcięciem; dopuszcza się pisanie jej w ciągłości wiersza z poprzedzającą kropką, odstępem, kreską poziomą, odstępem (. —).

Zespół elementów dotyczących jednej serii (w tym podserii) należy ujmować w nawiasy okrągłe z odstępami przed pierwszym i po drugim nawiasie (()).

Zespoły elementów dotyczących poszczególnych dwóch lub więcej serii (w tym podserii) należy ujmować w odrębne nawiasy okrągłe i oddzielać odstępem (() ()).

Każdy dodatek do tytułu serii lub podserii należy poprzedzać odstępem, dwukropkiem, odstępem (:).

Pierwsze oznaczenie odpowiedzialności dotyczące serii lub podserii należy poprzedzać odstępem, kreską ukośną, odstępem (/).

Każde następne oznaczenie odpowiedzialności dotyczące serii lub podserii należy poprzedzać odstępem, średnikiem, odstępem (;).

ISSN serii lub podserii należy poprzedzać przecinkiem, odstępem (,).

Numerację w obrębie serii lub podserii należy poprzedzać odstępem, średnikiem, odstępem (;).

Oznaczenie lub tytuł podserii należy poprzedzać kropką, odstępem (.). zależnie od tego, który z tych elementów występuje jako pierwszy.

Tytuł podserii podany po oznaczeniu podserii należy poprzedzać przecinkiem, odstępem (,).

Znaki umowne w przypadkach uwzględniania równoległych wersji poszczególnych elementów zob. 1.4.2 i 2.6.1.5.

Wzory

(Tytuł serii, ISSN serii ; numeracja w obrębie serii)

(Tytuł serii ; numeracja w obrębie serii. Tytuł podserii ; numeracja w obrębie podserii)

(Tytuł serii : dodatek do tytułu serii / pierwsze oznaczenie odpowiedzialności dotyczące serii ; drugie oznaczenie odpowiedzialności dotyczące serii ; numeracja w obrębie serii)

(Tytuł serii : dodatek do tytułu serii / pierwsze oznaczenie odpowiedzialności dotyczące serii, ISSN serii ; numeracja w obrębie serii. Oznaczenie podserii, tytuł podserii : dodatek do tytułu pod-

serii / pierwsze oznaczenie odpowiedzialności dotyczące podserii, ISSN podserii ; numeracja w obrębie podserii)

(Elementy dotyczące pierwszej serii) (Elementy dotyczące drugiej serii)

2.6.1.3. Podstawowe źródła danych. Dane do tej strefy opisu należy przejmować z całej książki, przestrzegając źródeł według 1.5. Dane pochodzące spoza książki należy ujmować w nawiasy kwadratowe (zob. 1.4.2) lub podawać w strefie uwag, zależnie od dalszych przepisów.

2.6.1.4. Język i alfabet. Elementy tej strefy należy przejmować z opisywanej książki w języku i/lub alfabecie, w jakim są w niej podane. Jeżeli elementy te są wyrażone w książce w więcej niż jednym języku i/lub alfabecie, należy postępować według 1.6.

2.6.1.5. Kolejność elementów opisu. Elementy opisu należy wymieniać w zasadzie w kolejności według 2.6.1.1. Od kolejności tej należy odstąpić:

a) jeżeli elementy opisu są ze sobą powiązane składniowo; należy je wtedy przejmować do opisu w kolejności występowania ich w książce;

b) jeżeli uwzględnia się wersje równoległe poszczególnych elementów; należy wtedy postępować według 1.4.2.

Wzory

(Tytuł serii = tytuł równoległy serii ; numeracja w obrębie serii)

(Tytuł serii : dodatek do tytułu serii / pierwsze oznaczenie odpowiedzialności dotyczące serii = tytuł równoległy serii : równoległy dodatek do tytułu serii / pierwsze równoległe oznaczenie odpowiedzialności dotyczące serii, ISSN serii ; numeracja w obrębie serii)

(Prace Geograficzne = Geografičeskie trudy = Geographical studies, ISSN 0373-6547 ; nr 142)

(Zeszyty Naukowe Akademii Górniczo-Hutniczej im. Stanisława Staszica ; nr 755. Metalurgia i Odlewnictwo ; z. 85 = Scientific bulletins of the Stanislaw Staszic University of Mining and Metallurgy ; nr 755. Metallurgy and foundry practice ; bull. 85. Prace Instytutu Technologii i Mechanizacji Odlewnictwa ; nr 10)

2.6.2. Tytuł serii

2.6.2.1. Poślanowienia wstępne

Określenie: tytuł uznany za główny tytuł serii.

Znaki umowne:

nawias okrągły () przed tytułem serii, jeżeli strefa zaczyna się od nowego wiersza z wcięciem,

kropka, odstęp, kreska pozioma, odstęp, nawias okrągły (. — (), jeżeli strefa jest pisana w ciągłości wiersza.

Podstawowe źródła danych: cała książka (zob. 1.5).

Zakres obowiązywania: w opłach drugiego i trzeciego stopnia szczegółowości.

2.6.2.2. Zasady podawania. Tytuł serii należy przejmować w formie występującej w książce; należy przy tym stosować przepisy dotyczące tytułu właściwego podane w 2.1.2.4.

(Zdrowie dla Wszystkich)

(Szcecińska Seria Literacka „Arkusze”)

(Skrypty Uczelniane Politechniki Świętokrzyskiej ; nr 90)

(Outlines of modern librarianship)

(Poètes d'aujourd'hui)

(Ekonomika i organizacija proizvodstva)

Jeżeli w różnych miejscach książki występują odmienne tytuły tej samej serii, należy przejąć tytuł podany na stronie tytułowej, a jeżeli go tam brak, z następnego źródła w kolejności źródeł według 1.5. W razie potrzeby można wymieniać odmienne tytuły serii w strefie uwag.

(Biblioteka Psychologii Wychowawczej)

w strefie uwag: Na okł. tyt. serii: Biblioteka Czasopisma „Psychologia Wychowawcza”

W przypadku książek połączonych jednakową szatą graficzną, wspólnym znakiem graficznym lub tp., lecz nie mających wspólnego tytułu, katalogujący nie powinien sam takiego tytułu formułować. O przynależności książki do takiego wydawnictwa można poinformować tylko w strefie uwag.

w strefie uwag: Tzw. seria „Głowy Wawelskie”
Tzw. „Seria Kieszonkowa PIW”

2.6.3. Dodatek do tytułu serii

2.6.3.1. Postanowienia wstępne

Określenie: dodatek do tytułu według 2.1.5 dotyczący serii.

Znaki umowne: odstęp, dwukropek, odstęp (:) przed każdym dodatkiem do tytułu serii.

Podstawowe źródła danych: cała książka (zob. 1.5).

Zakres obowiązywania: w opisach trzeciego stopnia szczególności.

2.6.3.2. Zasady podawania. Dodatek do tytułu serii należy przejmować w formie występującej w książce; należy przy tym stosować przepisy dotyczące dodatku do tytułu podane w 2.1.5.3. Dopuszcza się pomijanie dodatku do tytułu serii, jeżeli dodatek ten nie jest istotny dla charakterystyki serii.

(Biblioteczka Organizacji i Zarządzania w Organizacjach Gospodarczych : materiały szkoleniowe ; z. 8)

(Omega : biblioteka wiedzy współczesnej ; 41)

(Młode Pokolenie 'Wsi Polski Ludowej : pamiętniki i studia ; 9)

(Words : their origin, use and spelling)

(Recherches africaines de théologie : travaux de la Faculté de théologie de l'Université de Lovanium)

2.6.4. Oznaczenie odpowiedzialności dotyczące serii

2.6.4.1. Postanowienia wstępne

Określenie: oznaczenie odpowiedzialności według 2.1.7.1 dotyczące serii.

Znaki umowne:

odstęp, kreska ukośna, odstęp (/) przed pierwszym oznaczeniem odpowiedzialności następującym po jakimkolwiek tytule, np. po tytule serii, równoległym tytule serii, dodatku do tytułu serii,

odstęp, średnik, odstęp (;) przed każdym następnym oznaczeniem odpowiedzialności,

przecinek, odstęp (,) między kolejnymi nazwami ciał zbiorowych i/lub osób wymienionych w jednym oznaczeniu z wyjątkiem przypadków, gdy nazwy te są ze sobą powiązane składniowo.

Podstawowe źródła danych: cała książka (zob. 1.5).

Zakres obowiązywania: w opisach trzeciego stopnia szczegółowości.

2.6.4.2. Zasady podawania. Jeżeli tytułem serii jest nazwa rodzajowa (np. prace, zeszyty naukowe, skrypty) lub tytuł nie wyróżniający (np. historia), należy w pierwszym oznaczeniu odpowiedzialności podać nazwę instytucji sprawczej. Nazwę tej instytucji można podawać także i w innych przypadkach. Ciała zbiorowe spełniające inne funkcje oraz osoby można uwzględniać w oznaczeniach odpowiedzialności w zależności od wkładu ich pracy (np. redaktora naczelnego, lecz nie wszystkich członków komitetu redakcyjnego). Pozostałe przepisy dotyczące doboru oznaczeń odpowiedzialności dotyczących serii zob. 2.1.7.3.

Jeżeli nazwa instytucji sprawczej występuje w pełnej formie w innych strefach opisu (np. w strefie tytułu i oznaczenia odpowiedzialności), w strefie serii można podać tę nazwę w skrócie. Pozostałe przepisy dotyczące formy oznaczeń odpowiedzialności zob. 2.1.7.4.

(Zeszyty Metodyczne / Główny Urząd Statystyczny)

(Skrypty i Teksty Pomocnicze / Uniwersytet Mikołaja Kopernika)

(Monografie, Rozprawy, Studia / Instytut Kształcenia Nauczycieli)

(Biblioteczka Wiadomości IMUZ / Instytut Melioracji i Użytków Zielonych ; 62)

(Historia / Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, ISSN 0554-8217 ; nr 87)

(Special paper / Geological Society of America)

(Autres temps, autres mondes : histoires fantastiques et de science-fiction / coll. dirigée par Alain Dorémieux)

(Książki o Książce / kol. red. Alodia Kawecka-Gryczowa, Bronisław Kocowski, Jan Trzynadlowski)

(Studia z Teorii Filmu i Telewizji / Polska Akademia Nauk. Instytut Sztuki. Zakład Współczesnej Kultury Artystycznej. Pracownia Teorii Filmu i Telewizji ; Aleksander Jackiewicz, red. nacz.)

2.6.5. Międzynarodowy znormalizowany numer wydawnictwa ciągłego — ISSN serii

2.6.5.1. Postanowienia wstępne

Określenie: nadane przez ośrodek ISDS (International Serials Data System — Międzynarodowego Systemu Informacji o Wydawnictwach Ciągłych) oznaczenie cyfrowe zbudowane według ustalonych zasad międzynarodowych, identyfikujące w sposób jednoznaczny i niezmienny wydawnictwo ciągle o określonym tytule kluczowym.

Znaki umowne: przecinek, odstęp (,) przed ISSN serii.

Podstawowe źródła danych: cała książka (zob. 1.5).

Zakres obowiązywania: w opisach drugiego i trzeciego stopnia szczegółowości.

2.6.5.2. Zasady podawania. Jeżeli w książce występuje międzynarodowy znormalizowany numer wydawnictwa ciągłego odnoszący się do serii lub innego wydawnictwa ciągłego, w skład którego wchodzi książka, należy ten numer przejąć poprzedzając go skrótem ISSN, a jego części oddzielając kreską poziomą.

(Archiwum Dziejow Oświaty, ISSN 0066-6831 ; t. 10)

(Graeco-Roman memoirs, ISSN 0306-9222 ; nr 62)

(Nauka dla Wszystkich / Polska Akademia Nauk. Oddział w Krakowie, ISSN 0077-6181 ; nr 343)

Jeżeli wiadomo, że w książce podano ISSN błędny, w opisie należy go sprostować lub pominąć.

(Dissertationes Mathematicae, ISSN 012-3862 (błędny) ISSN 0012-3862 (popr.) ; 192)

lub: (Dissertationes Mathematicae ; 192)

2.6.6. Numeracja w obrębie serii

2.6.6.1. Postanowienia wstępne

Określenie: numer książki w ramach serii, ewentualnie ze skrótem towarzyszącego mu określenia.

Znaki umowne: odstęp, średnik, odstęp (;) przed numeracją w obrębie serii.

Podstawowe źródła danych: cała książka (zob. 1.5).

Zakres obowiązywania: w opisach drugiego i trzeciego stopnia szczegółowości.

2.6.6.2. Zasady podawania. Należy przejmować z książki jej oznaczenie w ramach serii. Numer należy wyrażać cyframi arabskimi z wyjątkiem przypadków, gdy uzasadnione jest zachowanie jego specyficznej formy użytej w książce (np. gdy oznaczenie jest kombinacją cyfr rzymskich i arabskich). Jeżeli w książce numerowi towarzyszy określenie: numer, tom, zeszyt itp., należy je przejąć stosując skrót według PN-70/N-01158.

(Biblioteka Jakości ; 4)

(Metodologia Nauk, ISSN 0137-5997 ; t. 18)

(Wytyczne Techniczne / Główny Urząd Geodezji i Kartografii ; K-1.3)

(Mémoires du Muséum national d'histoire naturelle ; vol. 2 fasc. 1)

2.6.7. Oznaczenie i/lub tytuł podserii

2.6.7.1. Postanowienia wstępne

Określenia:

oznaczenie podserii — określenie: sekcja, Reihe itp. i/lub numer podserii w ramach serii,

tytuł podserii — tytuł uznany za główny tytuł podserii.

Znaki umowne:

kropka, odstęp (.) przed oznaczeniem lub tytułem podserii, zależnie od tego, który z tych elementów występuje jako pierwszy,

przecinek, odstęp (,) przed tytułem podserii, jeżeli tytuł ten występuje po oznaczeniu podserii.

Podstawowe źródła danych: cała książka (zob. 1.5).

Zakres obowiązywania: w opisach drugiego i trzeciego stopnia szczegółowości.

2.6.7.2. Zasady podawania. Jeżeli seria, do której należy opisywana książka, dzieli się na podserie, należy w opisie po elementach dotyczących serii podać elementy dotyczące podserii. Jeżeli podseria ma zarówno oznaczenie (słowne, cyfrowe, literowe), jak i tytuł, należy tytuł podać po oznaczeniu. Numer podserii należy wyrażać cyframi arabskimi z wyjątkiem przypadków, gdy uzasadnione jest zachowanie jego specyficznej formy użytej w książce (np. gdy oznaczenie jest kombinacją cyfr rzymskich i arabskich). Określenia występujące w oznaczeniu należy podawać w skrótach według PN-70/N-01158. Przy przejmowaniu tytułu podserii należy stosować przepisy dotyczące tytułu serii podane w 2.6.2.2.

(Prace Głównego Instytutu Górnicztwa. Seria Dodatkowa)

(Prace Opolskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk. Wydział Nauk Historyczno-Społecznych)

(Biblioteka Narodowa. Seria 2 ; nr 17)

(Cracoviana. Seria 2, Ludzie i Wydarzenia)

(Prace Wydziału Nauk Technicznych / Bydgoskie Towarzystwo Naukowe. Seria C, ISSN 0138-0079 ; nr 8. Elektronika, Elektronizacja, ISSN 0137-5946 ; nr 8)

(Prace Naukowe Politechniki Szczecińskiej ; nr 119. Prace Naukowe Instytutu Elektrotechniki ; nr 7)

(World history series. Section 3, Europe ; vol. 7)

(Kleine naturwissenschaftliche Bibliothek. Reihe Biologie ; 3)

2.6.8. Dodatek do tytułu podserii

2.6.8.1. Postanowienia wstępne

Określenie: dodatek do tytułu według 2.1.5 dotyczący podserii.

Znaki umowne: odstęp, dwukropek, odstęp (:) przed każdym dodatkiem do tytułu podserii.

Podstawowe źródła danych: cała książka (zob. 1.5).

Zakres obowiązywania: w opisach trzeciego stopnia szczegółowości.

2.6.8.2. Zasady podawania. Przy przejmowaniu dodatku do tytułu podserii należy stosować przepisy dotyczące dodatku do tytułu serii podane w 2.6.3.2.

(Doskonalenie Służby Pracowniczej. Gospodarka Kadrami : kurs III stopnia)

2.6.9. Oznaczenie odpowiedzialności dotyczące podserii

2.6.9.1. Postanowienia wstępne

Określenie: oznaczenie odpowiedzialności według 2.1.7.1. dotyczące podserii, ale nie całości serii.

Znaki umowne:

odstęp, kreska ukośna, odstęp (/) przed pierwszym oznaczeniem odpowiedzialności następującym po jakimkolwiek tytule, np. po tytule podserii, równoległym tytule podserii, dodatku do tytułu podserii,

odstęp, średnik, odstęp (;) przed każdym następnym oznaczeniem odpowiedzialności,

przecinek, odstęp (,) między kolejnymi nazwami ciał zbiorowych i/lub osób wymienionych w jednym oznaczeniu odpowiedzialności z wyjątkiem przypadków, gdy nazwy te są ze sobą powiązane składniowo.

Podstawowe źródła danych: cała książka (zob. 1.5).

Zakres obowiązywania: w opisach trzeciego stopnia szczegółowości.

2.6.9.2. Zasady podawania. Przy przejmowaniu oznaczenia odpowiedzialności dotyczącego podserii należy stosować przepisy odnoszące się do oznaczenia odpowiedzialności dotyczącego serii podane w 2.6.4.2.

(Postępy Techniki Jądrowej / Instytut Badań Jądrowych ; 458.
Ochrona przed Promieniowaniem / Zakład Ochrony przed Promieniowaniem ; nr 53)

2.6.10. Międzynarodowy znormalizowany numer wydawnictwa ciągłego — ISSN podserii

2.6.10.1. Postanowienia wstępne

Określenie: oznaczenie według 2.6.5.1 odnoszące się do podserii, ale nie do całości serii.

Znaki umowne przecinek, odstęp (,) przed ISSN podserii.

Podstawowe źródła danych: cała książka (zob. 1.5).

Zakres obowiązywania: w opisach drugiego i trzeciego stopnia szczegółowości.

2.6.10.2. Zasady podawania. Przy przejmowaniu ISSN podserii należy stosować przepisy dotyczące ISSN serii podane w 2.6.5.2.

(Studia i Materiały Oceanologiczne, ISSN 0208-421X ; nr 20.
Oceanotechnika, ISSN 0208-8290 ; nr 2)

2.6.11. Numeracja w obrębie podserii

2.6.11.1. Postanowienia wstępne

Określenie: numer książki w ramach podserii, ewentualnie ze skrótem towarzyszącego mu określenia.

Znaki umowne: odstęp, średnik, odstęp (;) przed numeracją w obrębie podserii.

Podstawowe źródła danych: cała książka (zob. 1.5).

Zakres obowiązywania: w opisach drugiego i trzeciego stopnia szczegółowości.

2.6.11.2. Zasady podawania. Przy przejmowaniu numeracji w obrębie podserii należy stosować przepisy dotyczące numeracji w obrębie serii podane w 2.6.6.2.

(Acta Universitatis Wratislaviensis ; nr 362. *Studia Geograficzne* ; 30)

(Prace Naukowe Instytutu Konstrukcji i Eksploatacji Maszyn Politechniki Wrocławskiej ; 38. *Monografie*, ISSN 0324-962X ; 9)

2.6.12. Książka należąca do więcej niż jednej serii

Jeżeli książka wchodzi w skład dwóch lub więcej serii, zespoły elementów dotyczących poszczególnych serii należy ujmować w odrębne nawiasy okrągłe i podawać w kolejności, w jakiej występują w książce.

(Biblioteczka Olimpijska) (I Ty Zostaniesz Olimpijczykiem)

(Skrypty Uczelniane / Uniwersytet Jagielloński ; nr 45) (Biblioteka Pomocy Dydaktycznych do Nauczania Obcokrajowców Języka i Kultury Polskiej)

(Notas de mathematica ; 77) (North-Holland mathematics studies ; 49)

2.7. STREFA UWAG

2.7.1. Postanowienia ogólne dotyczące strefy uwag

2.7.1.1. Zawartość strefy. W strefie uwag należy podawać:

a) dane należące w zasadzie do innych stref opisu, jeżeli przepisy nie pozwalają na włączenie danych do tych stref lub dopuszczają przeniesienie danych do strefy uwag,

b) dodatkowe informacje uzupełniające lub wyjaśniające elementy wymienione w innych strefach opisu.

Dobór uwag należy uzależniać od potrzeb. Ponieważ nie jest możliwe wyliczenie wszystkich uwag, jakie mogą okazać się potrzebne, przykładowo podano w punktach 2.7.2—2.7.9 rodzaje uwag występujące najczęściej; gwiazdką oznaczono uwagi, które zaleca się podawać w opisach drugiego stopnia szczegółowości.

2.7.1.2. Znaki umowne

Pierwszą uwagę należy zaczynać od nowego wiersza z wcięciem; dopuszcza się pisanie jej w ciągłości wiersza z poprzedzającą kropką, odstępem, kreską poziomą, odstępem (. —).

Każdą następną uwagę należy poprzedzać kropką, odstępem, kreską poziomą, odstępem (. —); dopuszcza się zaczynanie poszczególnych następnych uwag (uznanych za zasługujące na wyróżnienie, np. uwagi dotyczące zawartości książki) od nowego wiersza z wcięciem.

Właściwą treść uwagi zaleca się oddzielać od wyrażenia ją wprowadzających dwukropkiem, odstępem (:).

Cytaty przejęte z opisywanej książki zaleca się ujmować w cudzysłów („ ”).

Znaki umowne w przypadkach podawania danych bibliograficznych dokumentów cytowanych zob. 2.7.1.4.

2.7.1.3. Podstawowe źródła danych. W tej strefie opisu dane mogą pochodzić zarówno z opisywanej książki, jak i spoza niej, a więc należy traktować je jednakowo, tzn. nie stosując nawiasów kwadratowych dla wyróżnienia danych zależnie od ich pochodzenia (nawiasów takich można używać jedynie dla uzupełnień w materiałach cytowanych).

2.7.1.4. Forma uwag. W tej strefie opisu należy w zasadzie używać języka polskiego. Wyjątek stanowią:

a) informacje przejmowane z opisywanej książki, które można podawać w języku i/lub alfabecie, w jakim w niej występują,

b) dane bibliograficzne dokumentów cytowanych.

Sformułowania pochodzące od katalogującego powinny być jasne i zwięzłe. Wyrazy typowe należy podawać w skrótach według PN-70/N-01158. Wyrażenia wprowadzające uwagi zaleca się podawać w formie ujednoliconej, np.: „Na s. tyt.:”, „Na okł.:”, „U góry s. tyt.:”.

Dane bibliograficzne dokumentów cytowanych zaleca się podawać zgodnie z zasadami opisu przyjętymi dla danego rodzaju dokumentów, (np. dla książek zgodnie z niniejszymi przepisami) przede wszystkim:

a) przestrzegać zasad dotyczących języka i/lub alfabetu, w jakim powinny być podane elementy opisu,

b) zachowywać określoną tymi zasadami kolejność elementów opisu; można więc stosować kolejność: tytuł / nazwa autora lub kolejność: nazwa autora, tytuł,

c) stosować nawiasy kwadratowe dla wyróżnienia danych zależnie od ich pochodzenia,

d) stosować znaki umowne odpowiadające poszczególnym elementom opisu; kolejne strefy opisu należy jednak oddzielać tylko kropką, odstępem (.).

2.7.1.5. Kolejność uwag. Uwagi należy podawać w zasadzie w kolejności stref opisu i elementów, których dotyczą. Od tej kolejności można odstąpić na początek wysuwając uwagi uznane za szczególnie ważne.

2.7.2. Uwagi dotyczące strefy tytułu i oznaczenia odpowiedzialności

Można podawać uzupełnienia i wyjaśnienia danych zawartych w pierwszej strefie opisu, np.

a) dotyczące tytułu właściwego:

• — wyjaśnienie tytułu właściwego, jeżeli jest on niezrozumiały lub niejednoznaczny,

Dotyczy nauczania języków
w pierwszej

strefie opisu: Lingwistyczne podstawy programowania języka / Aleksander Szulc

Relacja z polskiej wyprawy alpinistycznej w Hindukusz
w pierwszej

strefie opisu: Śniegi pokutujące / Andrzej Wilczkowski

— pochodzące od katalogującego tłumaczenie na język polski tytułu właściwego w języku obcym, zwłaszcza mało znanym,

Tł. tyt.: Problematyka hasła korporatywnego
w pierwszej

strefie opisu: Problematika korporativního záhlaví / Jar-mila Názová

* — odmiany tytułu właściwego występujące poza stroną tytułową,

Tyt. okł.: Instalacje piorunochronne

w pierwszej

strefie opisu: Urządzenia piorunochronne w rolnictwie

* — informacje o pochodzeniu tytułu właściwego, jeżeli nie przejęto go ze strony tytułowej;

Opis wg okł.

Tyt. nagł.

Tyt. sfingowany

b) dotyczące tytułów równoległych: tytuły równoległe nie uwzględnione w pierwszej strefie opisu lub tylko informacje o ich występowaniu w książce;

Tyt. równol. na s. red.: International organizations : a systematic outline of the international law problems

Tyt. również w jęz. ang. i ros.

c) dotyczące dodatków do tytułu:

— dodatek do tytułu występujący poza stroną tytułową,

Podtyt. na okł.:

— nadtytuł nie uwzględniony w pierwszej strefie opisu,

U góry s. tyt. nadtyt.: ... médecins ... médecins ...

w pierwszej

strefie opisu: Zbiór tekstów francuskich dla studentów Akademii Medycznej

— inne napisy (motto, dedykacja, informacja o nagrodzie literackiej, o zasiłku finansowym dla książki itp.);

Prace wyróżnione w konkursie literackim Świata Młodych „Złota ostroga” w l. 1975—1978

„Wydano w roku jubileuszowym 60-lecia wyższego szkolnictwa technicznego w Poznaniu, 25[-lecia] Politechniki Poznańskiej”

w pierwszej

strefie opisu: Złożoność obliczeniowa algorytmów i problemów szeregowania zadań / Jacek Błażewicz

wyjaśnienie: tekst uwagi przejęto ze strony tytułowej, na której podany jest bezpośrednio po tytule

d) dotyczące oznaczeń odpowiedzialności:

* — ustalona przez katalogującego nazwa autora książki wydanej anonimowo, ewentualnie ze wskazaniem źródła, na podstawie którego nazwę tę ustalono,

Aut.: Stanisław Adamski (wg: Bibliografia zwartych druków konspiracyjnych [...] 1939—1945 / Władysław Chojnacki. Warszawa, 1970)

— oznaczenie odpowiedzialności nie przejęte z książki do pierwszej strefy opisu,

Cz. 2 rozdz. 3 oprac. J. Liniecki, rozdz. 4 oprac. J. Grzesik

w pierwszej

strefie opisu: Zasady higieny pracy w przemyśle / Brunon Nowakowski

U góry s. tyt. instytucja sprawcza: Koszalińskie Towarzystwo Społeczno-Kulturalne w Koszalinie

w pierwszej

strefie opisu: Dzieje ziemi drawskiej : praca zbiorowa / pod red. Tadeusza Gasztolda

* — sprostowania i wyjaśnienia dotyczące oznaczeń odpowiedzialności,

Praca Morrisa Rosenberga mylnie przypisana A. de Winterowi

w pierwszej

strefie opisu: Zmienne kontrolne (faktory testujące) w badaniach socjologicznych / Adrian de Winter

— nazwy (formy nazw) osób i ciał zbiorowych odmienne od nazw (form nazw) podanych w pierwszej strefie opisu (nazwisko autora, jeżeli w oznaczeniu odpowiedzialności występuje pseudonim, oryginalna forma nazwy w pierwszym przypadku itp.),

Nazwa aut.: Jan Lesman

w pierwszej

strefie opisu: Bajki samograjki / Jan Brzechwa

Nazwa tł.: Boris Vladimirovič Zachoder

w pierwszej

strefie opisu: Reksja i Pucek: рассказы / Jan Grabovskij ; per. B. Zachodera

— informacje o pochodzeniu oznaczenia odpowiedzialności, jeżeli nie przejęto go ze strony tytułowej.

Nazwa aut. pod tekstem

w pierwszej

strefie opisu: Pałac w Kozłowie : przewodnik / [Anna Michalska]

2.7.3. Uwagi dotyczące strefy wydania

Można podawać uzupełnienia i wyjaśnienia danych zawartych w drugiej strefie opisu oraz informacje o związkach bibliograficznych książki, np.

- a) odmiany elementów strefy wydania występujące w książce;

W metryce książki mylnie: Wyd. 1

b) tytuł oryginału (nawet jeżeli jest taki sam, jak tytuł opisywanego przekładu) oraz w miarę potrzeby inne dane oryginału; jeżeli wiadomo, że tłumaczenia dokonano nie bezpośrednio z oryginału, należy podać tytuł podstawy przekładu, a następnie tytuł oryginału;

Tł. z: Fizyka dialektryków

Tł. z: Martin Eden

wyjaśnienie: tytuł przekładu jest taki sam, jak tytuł oryginału

Tł. z: Allons reveiller le soleil. Oryg. port.: Vamos aquecer o sol

Wybór z: The golden apples. 1947

- * c) dane dotyczące pierwowzoru, podstawy adaptacji, przeróbki itp.;

Na podstawie: Production yearbook 1970 vol. 24

Dotyczy książki: The limits to growth : Club of Rome's project on the predicament of mankind. New York, 1973

Anonimowa przeróbka fragmentu powieści H. Sienkiewicza „Pan Wołodyjowski”

- * d) dane dotyczące podstawy reprodukcji, przedruku, odbitki, nadbitki itp.;

Przedr. fotooffsetowy, oryg.: Kraków : Akademia Umiejętności, 1914

Nadb. z: Przegląd Biblioteczny 1975 z. 1

„Tekst i przypisy wg Dzieł A. Mickiewicza, t. 2, Czytelnik, 1955”

Wybór artykułów i reportaży z „Nowin Rzeszowskich” i „Nowin” z l. 1950—1979

- e) dane dotyczące innych wydań danej pracy;

Wyd. poprzednie: Budowa aparatów pomiarowych

Wyd. 1—11 oprac. Tadeusz Sinko

Pierwsze dwa wydania opublikowane jako druki konspiracyjne: Warszawa 1943 i 1944

„Stanowi zm. i popr. wyd. t. 3 podręcznika pt. Mechanika budowli”

Wersja wł.: Niccolo' Copernico e la sua epoca

- * f) dane dotyczące części poprzednich, dalszych ciągów, uzupełnień itp.

Stanowi kontynuację powieści: Złote korony księcia Dardanów
 Stanowi uzupełnienie skryptu: Kinematyka i dynamika dla
 automatyków / B. Skalmierski

2.7.4. Uwagi dotyczące strefy adresu wydawniczego

Można podawać uzupełnienia i wyjaśnienia adresu wydawniczego zawartego w czwartej strefie opisu, np.

a) odmiany elementów adresu wydawniczego występujące w książce lub tylko informacje o tych odmianach;

Pierwotny adres wydawniczy zaklejony

Na okł. r. wyd.: 1935

Rok imprimatur: 1900

Poszczególne prace z własnymi k. tyt. z datami wyd.: 1921
 i 1922

b) informacje o pochodzeniu elementów adresu wydawniczego, jeżeli nie przejęto ich z podstawowych dla tej strefy źródeł danych.

Adres wydaw. wg: Przewodnik Bibliograficzny 1944—1947

2.7.5. Uwagi dotyczące strefy opisu fizycznego

Można podawać uzupełnienia i wyjaśnienia opisu fizycznego zawartego w piątej strefie opisu, np.

a) dotyczące objętości (osobliwości liczbowania stron, uszkodzenia opisywanego egzemplarza itp.);

Verso kart nie zadrukowane

Karty zadrukowane dwustronnie

Przeciwnie strony oznaczone tym samym numerem

Liczbowanie stron w przeciwnych kierunkach

Numeracja stron także: 45—76

4 k. tabl. złoż. w kieszonce

Objaśnienia tablic na poprzedzających je kartach ochronnych

Pomyłki w liczbowaniu stron

Przeciwnie strony w obrębie s. 21—44 oznaczone tym samym numerem

Egzemplarz uszkodzony: brak s. 121—136

Egzemplarz uszkodzony: brak końca po s. 121

Coroczna aktualizacja ok. 30 k.

b) dotyczące oznaczenia ilustracji (ich umiejscowienie, pochodzenie itp.);

Mapy na wyklejkach

Fotografie głównie ze zbiorów Państwowego Instytutu Sztuki

c) dotyczące formatu;

Składki o wymiarach od 21 do 27 cm

d) dotyczące dokumentu towarzyszącego:

— umiejscowienie dokumentu towarzyszącego,

Przezrocza w kieszonce

— opis dokumentu towarzyszącego nie uwzględnionego w strefie opisu fizycznego,

Suplement do skryptu Wybrane zagadnienia [...]. 1969. 14 s. ; 22 cm

— odesłanie do opisu dokumentu towarzyszącego potraktowanego jako odrębna książka;

Dod. zob.: Jastrzębski Wojciech, Suplement do skryptu Wybrane zagadnienia [...]. Warszawa, 1969

e) inne uwagi dotyczące opisu fizycznego.

Na czerpanym papierze

2.7.6. Uwagi dotyczące strefy serii

Można podawać uzupełnienia i wyjaśnienia danych zawartych w szóstej strefie opisu, np.

* a) informacje o przynależności książki do wydawnictwa obejmującego książki połączone jednakową szatą graficzną, wspólnym znakiem graficznym lub tp., lecz nie mające wspólnego tytułu;

Tzw. seria „Nike”

b) tytuły serii odmienne od tytułu podanego w strefie serii.

Na okł. tyt. serii: Prace Naukowo-Badawcze

2.7.7. Uwagi dotyczące strefy ISBN i sposobu uzyskania książki

Można podawać występujące w książce odmiany elementów tej strefy lub tylko informacje o tych odmianach.

Na okł. błędny ISBN

2.7.8. Uwagi dotyczące języka i zawartości książki

Można podawać informacje o języku tekstu książki, jeżeli opis nie wskazuje tego jednoznacznie; informacje o zawartości książki można podawać w celu prezentacji materiałów, o których nie informują inne części pozycji katalogowej lub zwrócenia uwagi na materiały uznane za szczególnie ważne, np.

* a) dane dotyczące prac współwydanych nie uwzględnionych w pierwszej strefie opisu, zwłaszcza:

— prac współwydanych pod wspólnym tytułem, jeżeli tytuły poszczególnych prac są podane na stronie tytułowej; należy przy tym zachowywać kolejność występowania tytułów na tej stronie,

Zawiera: Niebezpieczne ścieżki ; Człowiek stamtąd ; Droga z Monachium

Zawiera: The „Commentariolus” of Copernicus ; The „Letter against Werner”. The „Narratio prima” of Rheticus

Zawiera: Studium rozwoju pojęć, metod i ich zastosowań / Kazimierz Dziewoński, wyd. 2 rozsz. i uzup. Metody pośrednie ideatyfikacji i pomiaru / Marek Jerczyński

— następnych prac współwydanych, jeżeli strona tytułowa zawiera tylko dane dotyczące pierwszej pracy; należy przy tym zachowywać kolejność występowania prac w książce;

Współwyd.: Katalog wydawnictw Towarzystwa Naukowego Warszawskiego 1907—1932. Cz. 1

b) uwagi o materiałach uzupełniających tekst główny (bibliografii załącznikowej, streszczeniach, indeksach, tabelach itp.);

Bibliogr. s. 255—257. Rez. Sum. Zsfg.

Głównie tabele

Indeksy: autorski s. 139—152, przedmiotowy s. 153—189

c) inne uwagi o języku i zawartości uznane za istotne dla biblioteki.

Równoległe tekst pol. i przekład fr.

Wstęp i spis treści także ang. i ros.

Zawiera również wybór pism Stanisława Brzozowskiego

Zawiera również Notę biograficzną dotyczącą Kartezjusza

2.7.9. Inne uwagi nie związane z pozostałymi strefami opisu

Można podawać:

a) uwagi dotyczące opisywanego egzemplarza książki (jego pochodzenie, cenne autografy, sygnatury książek współoprawnych w klocku itp.; uwagi odnoszące się do opisu fizycznego zob. 2.7.5);

Z księgozbioru Towarzystwa Naukowego Warszawskiego

Egz. z dedykacją autora dla Biblioteki Narodowej

Współopr. z sygn.: 26111—26117

b) uwagi dotyczące ograniczonego rozpowszechniania książki.

Do użytku służ.

Do użytku wew.

Do użytku wew.-org.

2.8. STREFA ISBN I SPOSOBU UZYSKANIA KSIĄŻKI

2.8.1. Postanowienia ogólne dotyczące strefy ISBN i sposobu uzyskania książki

2.8.1.1. Zawartość strefy

Międzynarodowy znormalizowany numer książki — ISBN
sposób uzyskania książki i/lub cena — może się powtarzać
Jeżeli książka ma więcej niż jeden ISBN, strefa się powtarza.

2.8.1.2. Znaki umowne

Pierwszą strefę ISBN i sposobu uzyskania książki należy zaczynać od nowego wiersza z wcięciem; dopuszcza się pisanie jej w ciągłości wiersza poprzedzając kropką, odstępem, kreską poziomą, odstępem (. —).

Każdą następną strefę ISBN i sposobu uzyskania książki należy poprzedzać kropką, odstępem, kreską poziomą, odstępem (. —).

Sposób uzyskania książki i/lub cenę należy poprzedzać odstępem, dwukropkiem, odstępem (:).

Uzupełnienia dotyczące ISBN lub sposobu uzyskania książki i/lub ceny należy ujmować w nawiasy okrągłe () z odstępami przed pierwszym i po drugim nawiasie.

Wzory

ISBN : cena

ISBN (uzupełnienia) : cena (uzupełnienia)

ISBN (uzupełnienia) : cena. — ISBN (uzupełnienia) : cena

Sposób uzyskania książki

Cena

2.8.1.3. Podstawowe źródła danych. Dane do tej strefy opisu należy przejmować przede wszystkim z opisywanej książki, następnie spoza niej (zob. 1.5). W tej strefie opisu nie stosuje się nawiasów kwadratowych dla wyróżnienia danych zależnie od ich pochodzenia.

2.8.1.4. Język i alfabet. Elementy tej strefy należy podawać w języku polskim z wyjątkiem:

a) akronimu ISBN,

b) symboli walut,

c) nazw wydawców podawanych jako uzupełnienia ISBN; nazwy te należy podawać w języku, w jakim występują w książce.

2.8.1.5. Kolejność elementów opisu. Elementy opisu należy wymieniać w zasadzie w kolejności według 2.8.1.1. Jeżeli poszczególne elementy powtarzają się, należy postępować według 2.8.2.4 i 2.8.3.2.

2.8.2. Międzynarodowy znormalizowany numer książki — ISBN

2.8.2.1. Postanowienia wstępne

Określenie: nadane przez wydawcę oznaczenie cyfrowe zbudowane według ustalonych zasad międzynarodowych, identyfikujące w sposób jednoznaczny i niezmienny jedno wydanie książki lub wariant jednego wydania różniący się postacią zewnętrzną (formatem, papierem, oprawą).

Znaki umowne:

brak znaku przed pierwszym ISBN, jeżeli strefa zaczyna się od nowego wiersza z wcięciem,

kropka, odstęp, kreska pozioma, odstęp (. —) przed pierwszym ISBN, jeżeli strefa jest pisana w ciągłości wiersza, oraz przed każdym następnym ISBN,

nawiasy okrągłe z odstępami przed pierwszym i po drugim nawiasie () obejmujące uzupełnienia ISBN.

Podstawowe źródła danych: jakiegokolwiek.

Zakres obowiązywania: w opisach drugiego i trzeciego stopnia szczegółowości.

2.8.2.2. Zasady podawania. Międzynarodowy znormalizowany numer książki należy poprzedzać akronimem ISBN. Należy stosować kreski poziome między poszczególnymi częściami numeru, nawet jeżeli w książce części te są oddzielone tylko odstępami.

ISBN 83-10-07596-0

ISBN 83-221-0068-X

Jeżeli wiadomo, że w książce występuje błędny ISBN, należy w opisie przytoczyć najpierw ISBN błędny a następnie podać prawidłowy. Numery należy objaśnić dodanymi odpowiednio w nawiasach okrągłych wyrazem „błędny” oraz skrótem „popr.” (= poprawiony).

ISBN 83-209-199-5 (błędny) ISBN 83-209-0199-5 (popr.)

ISBN 83-11-06588-9 (błędny) ISBN 83-11-06588-8 (popr.) :
zł 45

2.8.2.3. Rodzaj oprawy. Można podawać, zwłaszcza w opisach trzeciego stopnia szczegółowości, określenie rodzaju oprawy wydawniczej. Określenie takie należy podawać w skrócie według PN-70/N-01158 oraz ujmować w nawiasy okrągłe traktując jako uzupełnienie ISBN.

ISBN 83-215-9138-8 (kart.)

Jeżeli brak ISBN, określenie rodzaju oprawy może stanowić pierwszy element strefy.

(Pólsk.)

Jeżeli książka została wydana w różnych oprawach, ale ma tylko jeden ISBN, należy określenie rodzaju oprawy potraktować jako uzupełnienie ceny.

ISBN 83-08-00445-8 : zł 65, zł 300 (w opr. bibliofilskiej)

2.8.2.4. Więcej niż jeden ISBN. Jeżeli książka ma dwa lub więcej ISBN, należy podać je wszystkie; mogą one być zróżnicowane w związku np. z odmianami formy zewnętrznej książki w obrębie jednego wydania (mogą się różnić papierem, formatem, oprawą), różnymi wydawcami lub siedzibami wydawcy w różnych krajach. Po poszczególnych ISBN należy podawać odpowiadające im rodzaje oprawy i inne uzupełnienia (np. nazwę wydawcy, nazwę kraju) oraz sposób uzyskania książki i/lub cenę. Poszczególne ISBN wraz z odpowiadającymi im innymi elementami należy ujmować w odrębnych strefach.

ISBN 83-10-07845-5 : zł 50. — ISBN 83-10-07846-3 (pł.) :
zł 60

ISBN 0-85157-282-0 (Bingley). — ISBN 0-208-01684-8 (Linnet Books)

ISBN 3-598-20375-6 (RFN). — ISBN 0-89664-114-7 (St. Zjedn.). — ISBN 2-86294-027-5 (Francja)

2.8.3. Sposób uzyskania książki i/lub cena

2.8.3.1. Postanowienia wstępne

Określenie: wyraz, wyrażenie i/lub liczba wskazujące cenę książki lub określające możliwości jej nabycia.

Znaki umowne:

odstęp, dwukropek, odstęp (:) przed sposobem uzyskania książki i/lub ceną,

nawiasy okrągłe z odstępami przed pierwszym i po drugim nawiasie (()) obejmujące uzupełnienia dotyczące sposobu uzyskania książki i/lub ceny.

Podstawowe źródła danych: jakiegokolwiek.

Zakres obowiązywania: w opisach trzeciego stopnia szczególności.

2.8.3.2. Zasady podawania. Cenę książki należy podawać cyframi arabskimi z odpowiednim symbolem waluty. Można dodawać wyjaśnienia dotyczące ceny ujmując je w nawiasy okrągłe. Jeżeli brak ISBN, cena może stanowić pierwszy element strefy.

ISBN 83-222-0079-X : zł 120

ISBN 83-219-0065-8 : zł 200, zł 250 (opr.)

Zł 38

Jeżeli książka nie jest dostępna w handlu księgarskim, zaleca się wskazać możliwości jej uzyskania.

Bezpl. (u wydawcy)

3. OPIS KSIĄŻKI WIELOTOMOWEJ

3.1. POSTANOWIENIA OGÓLNE DOTYCZĄCE OPISU KSIĄŻKI WIELOTOMOWEJ

3.1.1. Wybór metody opisu

W katalogu bibliotecznym należy w zasadzie opisywać książki wielotomowe metodą opisu na dwóch (lub więcej) poziomach.

Dopuszcza się stosowanie metody opisu na jednym poziomie, jeżeli spełnione są łącznie dwa warunki:

a) nie przewiduje się dopisywania dalszych tomów, np. kataloguje się od razu całość książki wielotomowej,

b) poszczególne tomy książki nie mają zbyt wielu cech indywidualnych (zwłaszcza wykazywanych w pierwszej i czwartej strefie opisu) lub wystarczy sporządzenie opisu pierwszego stopnia szczegółowości.

3.1.2. Elementy opisu książki wielotomowej

3.1.2.1. Tytuł właściwy. Jako tytuł właściwy książki wielotomowej należy traktować tytuł wspólny dla wszystkich jej tomów.

Jeżeli wiadomo, że zespół książek stanowi pewną całość (np. połączoną wspólnym tematem, ciągłością akcji, numeracją), ale brak ich wspólnego tytułu, takiego zespołu nie należy traktować jako książki wielotomowej. W tych przypadkach należy poszczególne książki opisywać odrębnie, zaznaczając ich związki bibliograficzne w strefie uwag.

Materiały metodyczne z wychowania technicznego : [praca zespołowa / pod red. Romana Polnego]

Cz. 1 : Elektronika / Wojciech Jędrzejczyk [i in.]

Cz. 2 : Maszynoznawstwo / Stanisław Czapigo, Mieczysław Gelemo, Roman Polny

Listy do pani Z. : wspomnienia z teraźniejszości / Kazimierz Brandys

[T. 1] : 1957—58

[T. 2] : 1959—60

[T. 3] : 1961,

ale: Księga Tatr wtóra / Jalu Kurek
w strefie uwag: Stanowi kontynuację „Księgi Tatr”

Liryka romantyczna : wybór tekstów cz. 1

w strefie uwag: Cz. 2 pt.: Epika romantyczna : wybór tekstów

3.1.2.2. Oznaczenie tomu. Obowiązkowym elementem opisu tomu jest oznaczenie tomu zawierające jego numer, ewentualnie poprzedzony skrótem towarzyszącego numerowi określenia.

Podstawowymi źródłami danych dla oznaczenia tomu są: główna strona tytułowa lub jej substytut, inne preliminaria, okładka oraz metryka książki (zob. 1.5).

Numer tomu należy podawać cyframi arabskimi niezależnie od sposobu wyrażenia numeru w książce (cyframi rzymskimi, słownie, gwiazdkami lub tp.). Od tej zasady należy odstąpić, jeżeli konieczne jest zachowanie specyficznej formy numeracji użytej w książce (np. kombinacji cyfr rzymskich i arabskich lub cyfr i liter); taką formę numeru należy przejmować do opisu bez zmian. Towarzyszące numerowi określenie należy skracać według PN-70/N-01158.

T. 1

na stronie tytułowej: Tom pierwszy

Cz. 2

na stronie tytułowej: Część II

Vol. A-1

Fasc. 4

Jeżeli w książce brak oznaczenia tomów, należy takie oznaczenia (tylko numery lub wraz ze skrótem „t.” lub „wol.”) nadać przyjmując za podstawę numeracji chronologię wydawniczą tomów, względy logiczne itp. Oznaczenia tomów należy wtedy ujmować w nawiasy kwadratowe. Oznaczeń można nie nadawać, jeżeli indywidualne tytuły tomów zapewniają jasność opisu, np. „Część ogólna” i „Część szczegółowa”, „Tekst” i „Komentarz”.

[T. 1]. — 1975

[T. 2]. — 1978

wyjaśnienie: tomy ponumerowano według chronologii wydawniczej

[1] : Diariusz lat 1966—1970

[2] : Diariusz lat 1971—1975

[3] : Diariusz lat 1976—1980

wyjaśnienie: tomy ponumerowano według chronologii piśmienniczej

[1] : Ogólne zasady prawidłowych rozwiązań konstrukcyjnych z punktu widzenia BHP [bezpieczeństwa i higieny pracy] / Zbigniew Balcer

[2] : Wybrane wymagania BHP w projektowaniu maszyn i urządzeń / Zbigniew Balcer

[3] : Rola prawa pracy w zapobieganiu wypadkom przy pracy / Tomasz Bartmański

[4] : Geneza wypadku przy pracy oraz metody i techniki ujawniania i likwidacji zagrożeń wypadkowych / Aleksander Szymon Grabara

wyjaśnienie: tomy ponumerowano według nazwisk autorów uszeregowanych alfabetycznie

Oznaczenie tomu powinno stanowić w zasadzie pierwszy element opisu tomu. Tytuł tomu należy oddzielać od oznaczenia tomu odstępem, dwukropkiem, odstępem (). Jeżeli po oznaczeniu tomu następuje inny niż tytuł element opisu, należy ten element poprzedzać odpowiadającym mu znakiem umownym zgodnie z ustaleniami rozdziału 2.

Cz. 2 : Wykończanie / Wiktor, Lasek, Tadeusz Persz

Vol. 2 / Teresa Bacz [i in.]

[T. 3]. — Wyd. 3

Fasc. 4. — 1956

Jeżeli oznaczenia kolejnych tomów powinny wystąpić w opisie bezpośrednio koło siebie, należy podawać:

a) w przypadkach ciągłej numeracji tomów — numery pierwszego i ostatniego tomu opisywanego oddzielone kreską poziomą (—),

T. 1—11

b) w przypadkach luk w numeracji tomów — numery opisywanych tomów oddzielone przecinkiem, odstępem (,).

T. 1, 3, 5—7

3.1.2.3. Liczba tomów. Podając liczbę tomów należy używać cyfr arabskich niezależnie od sposobu numerowania tomów stosowanego w książce. Określenie towarzyszące w książce numerowi tomu należy podawać po liczbie stosując skrót według PN-70/N-01158. Jeżeli takiego określenia brak w książce, należy stosować skrót „t.” lub „wol.” nie ujmując go w nawiasy kwadratowe. W opisie książki opublikowanej w innej postaci niż kodeks należy używać odpowiedniego określenia formy książki (zob. 2.5.2.2.).

. — 3 t.

. . — 2 teki

. — 4 skoroszyty

Jeżeli występują różnice między liczbą jednostek fizycznych a numeracją tomów, należy to zaznaczyć w strefie opisu fizycznego.

. — 3 t. w 4 wol.

Jeżeli liczba tomów wymaga innego wyjaśnienia (np. nie wszystkie planowane tomy ukazały się), można podać odpowiednią informację w strefie uwag.

w strefie uwag: Więcej tomów nie opublikowano

3.1.2.4. Inne elementy opisu. Pozostałe elementy opisu należy podawać przestrzegając przepisów zawartych w rozdziale 2, jeżeli dalsze punkty nie przewidują odstępstw od tych zasad.

3.2. OPIS KSIĄŻKI WIELOTOMOWEJ NA DWÓCH (LUB WIĘCEJ) POZIOMACH

3.2.1. Podstawa opisu

Podstawę opisu powinna stanowić książka wielotomowa w całości.

Podstawę opisu na pierwszym poziomie powinien w zasadzie stanowić tom pierwszy. Jeżeli ten tom jeszcze się nie ukazał, należy za podstawę opisu przyjąć tom najwcześniej wydany. Po skompletowaniu całości książki można opis na tym poziomie uzupełnić.

Kolejne tomy należy dopisywać na drugim poziomie w miarę ich wpływu do biblioteki.

Pozostałe przepisy dotyczące źródeł danych zob. 1.5.

Jeżeli poszczególne elementy uwzględnione na pierwszym poziomie opisu ulegają zmianie w toku wydawania książki, należy poinformować o zmianie

a) na pierwszym poziomie — w strefie uwag, jeżeli kataloguje się książkę wielotomową skompletowaną w całości,

b) na drugim poziomie — w opisie tomu, w którym nastąpiła zmiana, jeżeli kataloguje się książkę wielotomową w trakcie jej kompletowania; informację o zmianie należy wówczas umieszczać zgodnie z dalszymi przepisami w strefie właściwej dla danego elementu lub w strefie uwag.

3.2.2. Budowa opisu na dwóch poziomach

3.2.2.1. Zasady doboru i układu elementów na obu poziomach. Na pierwszym poziomie należy podawać elementy wspólne dla wszystkich tomów w układzie graficznym według 1.4.1.

Na drugim poziomie należy podawać elementy indywidualne poszczególnych tomów. Opis każdego tomu należy zaczynać od nowego wiersza z wcięciem. Ponadto w opisie tomu można zaczynać od nowego wiersza z wcięciem strefy: serii, uwag oraz ISBN i sposobu uzyskania książki.

W opisach pierwszego stopnia szczegółowości wszystkie elementy opisu (występujące na pierwszym i drugim poziomie) można pisać w ciągłości wiersza.

W zakresie doboru i kolejności elementów na obu poziomach należy przestrzegać zasad zawartych w rozdziale 2. Ponadto należy uwzględniać dalsze przepisy dotyczące rozmieszczenia elementów w poszczególnych strefach na obu poziomach podane w 3.2.2.2-3.2.2.3.

Wzory

Opis pierwszego stopnia szczegółowości

Tytuł właściwy / pierwsze oznaczenie odpowiedzialności. —

Oznaczenie wydania. — Miejsce wydania, data wydania.

Oznaczenie tomu

Oznaczenie następnego tomu

lub: Tytuł właściwy / pierwsze oznaczenie odpowiedzialności. —
Oznaczenie wydania. — Miejsce wydania, data wydania. — Oznaczenia tomów

Opis drugiego stopnia szczegółowości

Tytuł właściwy : dodatek do tytułu / pierwsze oznaczenie odpowiedzialności ; każde następne oznaczenie odpowiedzialności. —
Oznaczenie wydania / pierwsze oznaczenie odpowiedzialności dotyczące wydania.

Miejsce wydania : nazwa wydawcy, data wydania. — Określenie formy książki i/lub objętość : oznaczenie ilustracji ; format + oznaczenie dokumentu towarzyszącego.

(Tytuł serii, ISSN serii ; numeracja w obrębie serii. Oznaczenie i/lub tytuł podserii, ISSN podserii ; numeracja w obrębie podserii).

Uwagi.
ISBN

Oznaczenie tomu : tytuł tomu : dodatek do tytułu tomu / pierwsze oznaczenie odpowiedzialności dotyczące tomu ; każde następne oznaczenie odpowiedzialności dotyczące tomu. — Oznaczenie wydania / pierwsze oznaczenie odpowiedzialności dotyczące wydania. — Miejsce wydania : nazwa wydawcy, data wydania. — Określenie formy książki i/lub objętość : oznaczenie ilustracji ; format + oznaczenie dokumentu towarzyszącego.

(Tytuł serii, ISSN serii ; numeracja w obrębie serii. Oznaczenie i/lub tytuł podserii, ISSN podserii ; numeracja w obrębie podserii).

Uwagi.
ISBN

Oznaczenie następnego tomu : ...

3.2.2.2. Pierwszy poziom opisu

a) **Strefa tytułu i oznaczenia odpowiedzialności.** Na pierwszym poziomie należy umieszczać tytuł właściwy oraz inne elementy tej strefy (zob. 2.1) wspólne dla wszystkich tomów książki.

Vox Latina : podręcznik do nauki języka łacińskiego dla kl. 1 liceum ogólnokształcącego / Wiktor Steffen, Jan Horowski. —

Cz. 1 : Teksty. —

Cz. 2 : Słownik, gramatyka, ćwiczenia, komentarz. —

Zastosowanie analizy systemowej w modelowaniu rozwoju regionalnego = Systems analysis applications in modelling of regional development : Jabłonna, 11—16 września 1978 / Polska Akademia Nauk. Instytut Badań Systemowych.

1. —

2 / [scientific editorship Roman Kulikowski, Jan Wojciech Owsński]. —

Jeżeli któryś z elementów dotyczących całości książki wielotomowej (np. tytuł właściwy lub dodatek do tytułu) zmienił się w toku wydawania książki, na pierwszy poziom należy przejąć dane z tomu stanowiącego podstawę opisu (zob. 3.2.1). Informacje o zmianach danych wymienionych na pierwszym poziomie należy umieszczać w strefie uwag na pierwszym lub drugim poziomie (zob. 3.2.2.2f i 3.2.2.3f); zmienione oznaczenie odpowiedzialności można także umieszczać w strefie tytułu i oznaczenia odpowiedzialności na drugim poziomie w opisie tomu, w którym nastąpiła zmiana (zob. 3.2.2.3a).

b) **Strefa wydania.** Na pierwszym poziomie należy umieszczać właściwe dla tej strefy elementy (zob. 2.2), jeżeli oznaczenie wydania jest wspólne dla wszystkich tomów książki.

Wiersze zebrane / Julian Tuwim ; oprac. Alina Kowalczykowa. — [Wyd. 2].

c) Strefa adresu wydawniczego. Na pierwszym poziomie w tej strefie opisu należy umieszczać:

— nazwę miejsca wydania oraz nazwę wydawcy występującego w tomie stanowiącym podstawę opisu na tym poziomie (zob. 3.2.1),

— datę wydania wspólną dla wszystkich tomów książki lub daty wydania tomu najwcześniej i najpóźniej wydanego, oddzielone kreską poziomą (—), jeżeli kataloguje się książkę wielotomową skompletowaną w całości,

1935—1937

— datę wydania tomu najwcześniej wydanego z następującą po niej kreską poziomą (—), jeżeli kataloguje się książkę wielotomową w trakcie jej kompletowania; datę końcową można dopisać po otrzymaniu wszystkich tomów książki,

1935—

— dane dotyczące druku, jeżeli są wspólne dla wszystkich tomów książki skompletowanej w całości.

Warszawa ; Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1979—1981 (Łódź : Zakł. Graf. Wydaw. Nauk.)

d) Strefa opisu fizycznego. Na pierwszym poziomie w tej strefie opisu należy umieszczać:

— liczbę tomów podaną według 3.1.2.3, jeżeli kataloguje się książkę wielotomową skompletowaną w całości,

— oznaczenie ilustracji wspólne dla wszystkich tomów, np. jeżeli występowanie ilustracji niezależnie od ich rodzaju oznacza się skrótem „il.”,

— format wspólny dla wszystkich tomów,

— oznaczenie dokumentu towarzyszącego stanowiącego dodatek do wszystkich tomów książki.

. — 3 t. : il. ; 21 cm + płyta

e) Strefa serii. Na pierwszym poziomie należy umieszczać właściwe dla tej strefy elementy (zob. 2.6), jeżeli tytuł serii i numeracja w obrębie serii są wspólne dla wszystkich tomów książki.

Wrocław : Akademia Ekonomiczna, 1981. — 2 cz. ; 29 cm.

(Skrypty Akademii Ekonomicznej Oskara Langego we Wrocławiu)

Jeżeli poszczególne tomy książki mają różne numery w obrębie tej samej serii i kataloguje się książkę wielotomową skompletowaną w całości, można także umieszczać elementy strefy serii na pierwszym poziomie stosując rozwiązanie podane w 3.3.2e.

f) Strefa uwag. Na pierwszym poziomie w tej strefie opisu należy umieszczać uwagi (zob. 2.7) dotyczące wszystkich tomów książki łącznie, w tym także informacje o zmianach danych występujących w innych strefach na tym poziomie, jeżeli kataloguje się książkę wielotomową skompletowaną w całości.

Starożytności warszawskie : dzieło zbiorowo-zeszytowe / wydawane przez Aleksandra Wejnerta.

Od t. 3 tyt.: Starożytności Warszawy. Od t. 4 podtyt.: dzieło zbiorowe

Słownik nazw miejscowych okręgu mazurskiego / Gustaw Leyding-Mielecki.

W cz. 2 nazwa aut.: Gustaw Leyding

Historia filozofii / Władysław Tatarkiewicz.

[Warszawa?] : „Czytelnik” ; [Wrocław] : Zakł. Nar. im. Ossolińskich, 1946—1950. —

Od t. 2 bez drugiego wydawcy.

g) Strefa ISBN i sposobu uzyskania książki. Na pierwszym poziomie należy umieszczać ISBN całości książki i inne właściwe dla tej strefy elementy (zob. 2.8) dotyczące łącznie wszystkich tomów książki.

Warszawa : Państw. Wydaw. Nauk., 1981. — 4 wol. ; 21 cm.

ISBN 83-01-00685-4 : zł 200

3.2.2.3. Drugi poziom opisu

a) Strefa tytułu i oznaczenia odpowiedzialności. Na drugim poziomie należy umieszczać właściwe dla tej strefy elementy (zob. 2.1) dotyczące poszczególnych tomów, ale nie całości książki wielotomowej, poprzedzone oznaczeniem tomu podanym według 3.1.2.2.

W ślady Kolumba / Melchior Wańkowicz.

[T. 1] : Atlantyk-Pacyfik. —

[T. 2] : Królik i oceany. —

[T. 3] : W pepku Ameryki. —

Ekonomika i organizacja przedsiębiorstw.

Cz. 1 / Adam Kołacki, Jadwiga Ulanowska. —

Cz. 2 / Marian Pietraszewski. —

Technologia wyprawy skór.

Cz. 1 : Garbowanie / Tadeusz Persz. —

Cz. 2 : Wykończanie /-Wiktor Lasek, Tadeusz Persz. —

Kurs fizyki.

T. 1 Mechanika ; Podstawy fizyki cząsteczkowej i termodynamiki / B. Jaworski [i in. ; z ros. tł. Maria Krügerowa, rozdz. 15 i 16 tł. Stanisław Ignatowicz]. —

T. 2 : Elektryczność i magnetyzm / B. Jaworski, A. Dietlaw, L. Miłkowska ; [z ros. przeł. Andrzej Suski]. —

Jeżeli tomy nie mają w tej strefie elementów indywidualnych, należy podać tylko oznaczenia tomów według 3.1.2.2.

Młode lwy : [powieść] / Irwin Shaw ; przeł. Tadeusz Jan Dehnel.

T. 1. —

T. 2. —

Jeżeli któryś z elementów dotyczących całości książki wielotomowej umieszczonych na pierwszym poziomie opisu (np. tytuł właściwy lub dodatek do tytułu) zmienił się w toku wydawania książki, informację o zmianie należy umieścić w strefie uwag na pierwszym lub drugim poziomie opisu (zob. 3.2.2.2f i 3.2.2.3f). Wyjątkowo w przypadku zmiany oznaczenia odpowiedzialności można nowe oznaczenie umieścić w pierwszej strefie opisu tomu, w którym nastąpiła zmiana, zamiast podawania informacji w strefie uwag.

Słownik nazw miejscowych okręgu mazurskiego / Gustaw Leyding-Mielecki.

Cz. 1. —

Cz. 2 : Nazwy fizjograficzne (zlokalizowane) / Gustaw Leyding ; Poznańskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk. Wydział Filologiczno-Filozoficzny. Komisja Filologiczna. —

b) **Strefa wydania.** Na drugim poziomie należy umieszczać właściwe dla tej strefy elementy (zob. 2.2), jeżeli oznaczenia wydania dotyczące poszczególnych tomów książki różnią się od oznaczenia wspólnego dla całości książki podanego na pierwszym poziomie opisu lub jeżeli takiego wspólnego oznaczenia brak.

Wiosna admirała : trylogia historyczna o Krzysztofie Arciszewskim / Michał Rusinek.

1 : Wiosna admirała. — [Wyd. 11]. —

2 : Muszkieter z Itamariki. — [Wyd. 8]. —

3 : Królestwo pychy. — [Wyd. 7]. —

c) **Strefa adresu wydawniczego.** Na drugim poziomie w tej strefie opisu należy umieszczać:

— nazwę miejsca wydania lub nazwę wydawcy, jeżeli zmieniły się w danym tomie i kataloguje się książkę wielotomową w trakcie jej kompletowania,

Bibliografia podręczna gramatyki historycznej i historii języka polskiego / Instytut Języka Polskiego Polskiej Akademii Nauk. Zakład Historii Języka Polskiego.

Kraków : IJP PAN, 1979—

Cz. 1 : Gramatyka / oprac. Zofia Bukowcowa i Marian Kucała. — 1979. —

Cz. 2 : Słownictwo ; Kontakty językowe / oprac. Zofia Bukowcowa i Marian Kucała. — Wrocław : Zakł. Nar. im. Ossolińskich, 1981. —

— daty wydania poszczególnych tomów, jeżeli są one wydawane w różnych latach,

Dzieła / Michał Kalecki ; Polska Akademia Nauk.

Warszawa : Pol. Wydaw. Ekonomiczne, 1979—

T. 1 : Kapitalizm : koniunktura i zatrudnienie. — 1979. —

T. 2 : Kapitalizm i dynamika gospodarcza. — 1980. —

— dane dotyczące druku, jeżeli są różne dla poszczególnych tomów lub jeżeli kataloguje się książkę w trakcie jej kompletowania.

Budowle morskie / Stanisław Hückel.

Warszawa : Wydaw. Komunikacyjne, 1952—1955. — 3 t. ; 25 cm.

T. 1 : Część ogólna ; Falochrony ; Nabrzeża i pomosty. — 1952 (Poznań : Zakł. Graf. im. M. Kasprzaka). —

T. 2 : Hydrotechniczne urządzenia stoczniowe ; Budowle specjalne ; Wykonawstwo robót morskich. — 1953 (Gdańsk : Gdańskie Zakł. Graf.). —

T. 3 : Wybrane zagadnienia projektowania i wykonawstwa ; Przykłady obliczeń ; Tablice. — 1955 (Bydgoszcz : Druk. Państw. Zakł. Wydaw. Szkol.). —

d) Strefa opisu fizycznego. Na drugim poziomie w tej strefie opisu należy umieszczać:

— objętość poszczególnych tomów,

— oznaczenia ilustracji występujących w poszczególnych tomach,

— format, jeżeli poszczególne tomy mają różny format lub jeżeli format danego tomu różni się od formatu podanego na pierwszym poziomie,

— oznaczenia dokumentów towarzyszących stanowiących dodatki do poszczególnych tomów.

Warszawa : „Czytelnik”, 1971. — 2 t. ; 21 cm.

T. 1. — 383 s., [1] k. tabl. : il.

T. 2. — 547 s.

e) Strefa serii. Na drugim poziomie należy umieszczać właściwe dla tej strefy elementy (zob. 2.6), jeżeli poszczególne tomy książki należą do różnych serii lub tylko mają indywidualną numerację w obrębie tej samej serii (zob. też 3.2.2.2).

Olsztyn : Inst. Mazurski, 1947—1959. — 2 cz. ; 21 cm.

Cz. 1. — 1947. — 215 s.

(Prace Instytutu Mazurskiego w Olsztynie ; nr 1):

Cz. 2 : Nazwy fizjograficzne (zlokalizowane). — Poznań :

Państw. Wydaw. Nauk., 1959. — 550 s.

wyjaśnienie: w cz. 2 brak nazwy serii

Warszawa : Wydaw. Geologiczne, 1979—. — 24 cm

Cz. 1. — 1979. — 128 s., [13] k. tabl. : il.

(Studia Geologica Polonica ; vol. 61)

Cz. 2. — 1980. — 70 s., [5] k. tabl. : il.

(Studia Geologica Polonica ; vol. 67)

f) Strefa uwag. Na drugim poziomie w tej strefie opisu należy umieszczać uwagi (zob. 2.7) dotyczące poszczególnych tomów, ale nie całości książki wielotomowej; w tym także informacje o zmianach danych umieszczonych na pierwszym poziomie, jeżeli kataloguje się książkę wielotomową w trakcie jej kompletowania.

W poszukiwaniu straconego czasu / Marcel Proust. —

[Wyd. 4].

Warszawa : Państw. Inst. Wydaw., 1979. — 3 wol. ; 19 cm.

(Biblioteka Klasyków).

Tł. z: *A la recherche du temps perdu*

1 : W stronę Swanna ; W cieniu zakwitających dziewcząt / przeł. Tadeusz Żeleński (Boy). — 888 s.

Tł. z: Du côté de chez Swann ; A l'ombre des jeunes filles en fleurs

Starożytności warszawskie : dzieło zbiorowo-zeszytowe / wydawane przez Aleksandra Wejnerta.

T. 3. —

Zmiana tyt. na: Starożytności Warszawy

T. 4. —

Zmiana podtyt. na: dzieło zbiorowe

g) Strefa ISBN i sposobu uzyskania książki. Na drugim poziomie należy umieszczać ISBN i inne właściwe dla tej strefy elementy (zob. 2.8), dotyczące poszczególnych tomów, ale nie całości książki wielotomowej.

Kurs fizyki.

Warszawa : Państw. Wydaw. Nauk., 1981—. — 21 cm.

ISBN 83-01-01263-3

T. 1 : Mechanika : podstawy fizyki ...

ISBN 83-01-01264-1 : zł 42

T. 2 : Elektryczność i magnetyzm ...

ISBN 83-01-01265-X : zł 48

3.2.3. Budowa opisu na więcej niż dwóch poziomach

Jeżeli numeracja tomów książki wielotomowej jest dwustopniowa lub ma więcej stopni, należy sporządzić opis na odpowiedniej liczbie poziomów. Na pierwszym poziomie należy umieszczać elementy wspólne dla całości książki wielotomowej, na najniższym poziomie — elementy indywidualne poszczególnych tomów. Na pośrednich poziomach należy umieszczać elementy wspólne dla odpowiedniego zespołu tomów.

Budownictwo ogólne / Wacław Żenczykowski. — Wyd. 7 zm. i uzupeł.

Warszawa : „Arkady”, 1964—. — 25 cm.

Dla inżynierów i techników budowlanych oraz studentów wyższych szkół technicznych.

ISBN 83-213-2960-8

T. 1 : Materiały i wyroby budowlane / pod kier. W[incentego] Michniewicza ; oprac. Zbigniew Dziarnowski [i in.]. — 1964. — 859 s. : il.

T. 2 : Elementy i konstrukcje budowlane / pod kier. W[incentego] Michniewicza ; poszczególne rozdz. oprac. Zbigniew Ablewicz [i in.]. — Wyd. 5 drukowane. — 1981—.

Cz. 1. — 1981. — 573 s. : il., wykr.

ISBN 83-213-3056-8

Dzieła / Adam Mickiewicz. — Wyd. narodowe / [teksty wyd. oprac. staraniem kom. red. pod przewodn. Leona Płoszewskiego].

[Warszawa] : „Czytelnik”, 1948—1955. — 16 t. : 21 cm.

Na mocy uchwały Krajowej Rady Narodowej. Na zlec. Ministerstwa Kultury i Sztuki.

T. 5—7 : Pisma prozą. — 1950. — 3 cz.

Cz. 1 : Pisma filomatyczne, estetyczno-krytyczne, opowiadania / [z objaśn. Zofii Ciechanowskiej]. — 456 s., [1] k. tabl.

Cz. 2 : Księgi Narodu i Pielgrzymstwa Polskiego ; Pisma polityczne z lat 1832—1835 / [w oprac. Leona Płoszewskiego]. — 259 s., [1] k. tabl.

Cz. 3 : Pisma historyczne ; Wykłady lozańskie / [w oprac. Jerzego Kowalskiego i Leona Płoszewskiego]. — 308 s., [1] k. tabl.

3.3. OPIS KSIĄŻKI WIELOTOMOWEJ NA JEDNYM POZIOMIE

3.3.1. Podstawa opisu

Podstawę opisu powinna stanowić książka wielotomowa w całości.

W przypadkach, gdy przedmiotem opisu jest zespół wybranych tomów (a nie całość książki), podstawę opisu powinny stanowić łącznie wszystkie tomy opisywane. Nie należy czerpać żadnych danych z tomów nie uwzględnianych w opisie.

Pozostałe przepisy dotyczące źródeł danych zob. 1.5.

Jeżeli poszczególne elementy dotyczące całości książki wielotomowej (np. tytuł właściwy lub miejsce wydania) uległy zmianie w toku wydawania książki, do odpowiednich stref należy przejąć dane z tomu, którego oznaczenie wymienia się na pierwszym miejscu (zob. 3.1.2.2) a informacje o zmianie podać w strefie uwag. Wyjątek stanowi data wydania, którą należy podawać według tomu najwcześniej i najpóźniej wydanego (zob. 3.3.2c).

3.3.2. Budowa opisu

W zakresie doboru i kolejności elementów należy przestrzegać przepisów zawartych w rozdziale 2. Wyjątek pod względem kolejności elementów stanowi strefa pierwsza, która powinna zawierać właściwe dla tej strefy elementy wspólne dla wszystkich tomów opisywanych, a następnie elementy indywidualne tych tomów.

Ponadto należy uwzględniać dalsze przepisy dotyczące rozmieszczenia elementów w poszczególnych strefach opisu.

Wzory

Opis pierwszego stopnia szczegółowości

Tytuł właściwy / pierwsze oznaczenie odpowiedzialności. Oznaczenia tomów. — Oznaczenie wydania. — Miejsce wydania, data wydania

Opis drugiego stopnia szczegółowości

Tytuł właściwy : dodatek do tytułu / pierwsze oznaczenie odpowiedzialności ; każde następne oznaczenie odpowiedzialności. Oznaczenie tomu : tytuł tomu : dodatek do tytułu tomu / pierwsze oznaczenie odpowiedzialności dotyczące tomu ; każde następne oznaczenie odpowiedzialności dotyczące tomu. Oznaczenie następnego tomu : — Oznaczenie wydania / pierwsze oznaczenie odpowiedzialności dotyczące wydania.

Miejsce wydania : nazwa wydawcy, data wydania. — Określenie formy książki i/lub objętość : oznaczenie ilustracji ; format + oznaczenie dokumentu towarzyszącego.

(Tytuł serii, ISSN serii ; numeracja w obrębie serii. Oznaczenie i/lub tytuł podserii, ISSN podserii : numeracja w obrębie podserii).

Uwagi.
ISBN.

a) Strefa tytułu i oznaczenia odpowiedzialności. Elementy właściwe dla tej strefy opisu (zob. 2.1) należy podawać w kolejności:

- elementy wspólne dla wszystkich tomów książki,
- elementy dotyczące poszczególnych tomów książki poprzedzone kropką, odstępem (.) oraz oznaczeniem tomu; jeżeli tomy nie mają w tej strefie elementów indywidualnych, należy podać tylko oznaczenia tomów według 3.1.2.2.

W tej strefie opisu należy również umieszczać elementy właściwe dla strefy wydania (zob. 2.2), jeżeli poszczególne tomy mają zróżnicowane oznaczenia wydania. Oznaczenie wydania danego tomu należy wówczas podawać bezpośrednio po elementach właściwych dla pierwszej strefy opisu i poprzedzać przecinkiem, odstępem (,).

W ślady Kolumba / Melchior Wańkowicz. [T. 1] : Atlantyk-Pacyfik. [T. 2] : Królik i oceany. [T. 3] : W pępku Ameryki.

Ekonomia i organizacja przedsiębiorstw. Cz. 1 / Adam Kołacki, Jadwiga Ulanowska. Cz. 2 / Marcin Pietraszewski.

Technologia wyprawy skór. Cz. 1 : Garbowanie / Tadeusz Persz. Cz. 2 : Wykończanie / Wiktor Lasek, Tadeusz Persz.

Kurs fizyki. T. 1 : Mechanika ; Podstawy fizyki cząsteczkowej i termodynamiki / B. Jaworski [i in. ; z ros. tł. Maria Krügerowa, rozd. 15 i 16 tł. Stanisław Ignatowicz]. T. 2 : Elektryczność i magnetyzm / B. Jaworski, A. Dietław, L. Miłkowska ; [z ros. przeł. Andrzej Suski].

Młode lwy : [powieść] / Irwin Shaw ; przeł. Tadeusz Jan Dehnel. T. 1—2.

Starożytności warszawskie : dzieło zbiorowo-zeszytowe / wydawane przez Aleksandra Wejnerta. T. 1—6.

w strefie uwag: Od t. 3 tyt.: Starożytności Warszawy. Od t. 4 podtyt.: dzieło zbiorowe

Wiosna admirała : trylogia historyczna o Krzysztofie Arciszewskim / Michał Rusinek. 1 : Wiosna admirała, [wyd. 11] 2 : Muszkieter z Itamariki, [wyd. 8]. 3 : Królestwo pychy, [wyd. 7].

b) Strefa wydania. W strefie wydania należy umieszczać właściwe dla tej strefy elementy (zob. 2.2), jeżeli oznaczenie wydania jest wspólne dla wszystkich tomów książki. Jeżeli poszczególne tomy mają zróżnicowane oznaczenia wydania, elementy właściwe dla strefy wydania należy przenieść do strefy tytułu i oznaczenia odpowiedzialności (zob. a).

Wiersze zebrane / Julian Tuwim ; oprac. Alina Kowalczykowska. T. 1—2. — [Wyd. 2].

c) Strefa adresu wydawniczego. Jeżeli poszczególne tomy książki zostały wydane w różnych latach, należy podać daty wydania najwcześniej i najpóźniej wydanego tomu z zespołu tomów opisywanych; daty te należy oddzielać kreską poziomą (—).

, 1967—1969

d) Strefa opisu fizycznego. Elementy właściwe dla tej strefy opisu (zob. 2.5) należy podawać w kolejności:

— liczba tomów podana według 3.1.2.3,

— dane dotyczące objętości poszczególnych tomów ujęte łącznie w nawiasy okrągłe z odstępami przed pierwszym i po drugim nawiasie (); objętość kolejnych tomów należy oddzielać odstępem, średnikiem, odstępem (;); jeżeli tomy mają ciągłą numerację stronic (kart, łamów), można podać tylko sumaryczną liczbę stronic (kart, łamów),

. — 2 t. (421 ; 381 s.)

— 2 wol. (840 s.)

lub: . — 2 wol. (390 s. ; s. 391—840)

. — 3 cz. (410 s., 10 k. tabl. ; 500 s., 6 k. tabl. ; 460 s., 5 k. tabl.)

— oznaczenie ilustracji wspólne dla wszystkich tomów; jeżeli oznaczenia ilustracji są zróżnicowane dla poszczególnych tomów, należy je podać w obrębie nawiasów bezpośrednio po objętości odpowiedniego tomu,

. — 3 cz. (497 ; 550 ; 416 s.) : il.

. — 2 t. (383 s., [1] k. tabl. : il. ; 547 s.)

— format; jeżeli poszczególne tomy różnią się formatem, należy uwzględnić tylko format największy,

; 25 cm

a nie: ; 23 cm, 25 cm

— oznaczenie dokumentu towarzyszącego.

e) Strefa serii. Jeżeli poszczególne tomy mają ciągłą numerację w obrębie serii (podserii), należy podać pierwszy i ostatni numer w serii (podserii) oddzielone kreską poziomą (—). Jeżeli numeracja tomów w obrębie serii (podserii) nie jest ciągła, należy podać kolejne numery w serii (podserii) oddzielając je przecinkiem, odstępem (,).

(Mała Encyklopedia Sztuki ; 63—64)

(Studia Geologica Polonica ; vol. 61, 67)

f) Strefa ISBN i sposobu uzyskania książki. Jeżeli książka wielotomowa jako całość ma ISBN a ponadto poszczególne tomy mają indywidualne ISBN, należy podać najpierw te indywidualne ISBN w kolejności numerów tomów a następnie ISBN wspólny całości książki.

Kolejne ISBN należy podawać w odrębnych strefach oraz dodawać jako uzupełnienia w nawiasach okrągłych z odstępami przed pierwszym i po drugim nawiasie () odpowiednio oznaczenie danego tomu lub wyraz „całość”.

ISBN 83-01-01264-1 (t. 1) : zł 42. — ISBN 83-01-01265-X (t. 2)
: zł 48. — ISBN 83-01-01263-3 (całość)

3.4. OPIS JEDNEGO TOMU KSIĄŻKI WIELOTOMOWEJ

3.4.1. Opis na jednym poziomie

Opis jednego z tomów książki wielotomowej należy sporządzać wybranym z poniższych dwóch sposobów:

a) należy podawać indywidualne elementy opisywanego tomu we wszystkich strefach zgodnie z przepisami zawartymi w rozdziale 2. Elementy strefy tytułu i oznaczenia odpowiedzialności wspólne dla wszystkich tomów oraz oznaczenie opisywanego tomu należy podawać w strefie serii; jeżeli książka wchodzi ponadto w skład serii, dane dotyczące tej serii należy podawać w odrębnych nawiasach na drugim miejscu. Tym sposobem można opisać tylko tom mający tytuł niezależny od tytułu całości książki wielotomowej;

Wzory

Opis pierwszego stopnia szczegółowości

Tytuł tomu / pierwsze oznaczenie odpowiedzialności dotyczące tomu. — Oznaczenie wydania. — Miejsce wydania, data wydania.

(Tytuł właściwy / pierwsze oznaczenie odpowiedzialności ; oznaczenie tomu)

Opis drugiego stopnia szczegółowości

Tytuł tomu : dodatek do tytułu tomu / pierwsze oznaczenie odpowiedzialności dotyczące tomu ; każde następne oznaczenie odpowiedzialności dotyczące tomu. — Oznaczenie wydania / pierwsze oznaczenie odpowiedzialności dotyczące wydania.

Miejsce wydania : nazwa wydawcy, data wydania. — Określenie formy książki i/lub objętość : oznaczenie ilustracji ; format + oznaczenie dokumentu towarzyszącego.

(Tytuł właściwy : dodatek do tytułu / pierwsze oznaczenie odpowiedzialności ; każde następne oznaczenie odpowiedzialności ; oznaczenie tomu) (Tytuł serii, ISSN serii ; numeracja w obrębie serii. Oznaczenie i/lub tytuł podserii, ISSN podserii ; numeracja w obrębie podserii).

Uwagi.

ISBN

Marysienka Sobieska / Tadeusz Żeleński (Boy) ; [oprac. Henryk Markiewicz ; wstępem i przypisami opatrzył Władysław Czapliński].

Warszawa : Państw. Inst. Wydaw., 1956. — 495 s. ; 20 cm
(Pisma / Tadeusz Żeleński (Boy). Seria 1 ; t. 7)

W stronę Swanna ; W cieniu zakwitających dziewcząt / Marcel Proust ; przeł. Tadeusz Żeleński (Boy). — [Wyd. 4].

Warszawa : Państw. Inst. Wydaw., 1979. — 888 s. ; 19 cm.

(W poszukiwaniu straconego czasu / Marcel Proust ; 1) (Biblioteka Kłasyków)

b) należy sporządzać opis zgodnie z przepisami podanymi w 3.3, tzn. podawać zgodnie z przepisami zawartymi w rozdziale 2 indywidualne elementy opisywanego tomu we wszystkich strefach z wyjątkiem strefy tytułu i oznaczenia odpowiedzialności, w której należy podać najpierw ele-

menty tej strefy wspólne dla wszystkich tomów, a następnie oznaczenie opisywanego tomu i właściwe dla tej strefy elementy indywidualne tomu.

Słownik nazw miejscowych okręgu mazurskiego / Gustaw Leyding-Mielecki. Cz. 1.

Olsztyn : Inst. Mazurski, 1947. — 215 s. : 21 cm.

(Prace Instytutu Mazurskiego w Olsztynie : nr 1)

Słownik nazw miejscowych okręgu mazurskiego / Gustaw Leyding. Cz. 2 : Nazwy fizjograficzne (zlokalizowane).

Poznań : Państ. Wydaw. Nauk., 1959. — 550 s. ; 21 cm.

U góry s. tyt. instytucja sprawcza: Bzoznańskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk. Wydział Filologiczno-Filozoficzny. Komisja Filologiczna

3.4.2. Opis na dwóch poziomach

Należy sporządzać opis zgodnie z przepisami podanymi w 3.2, pomijając jednak na pierwszym poziomie opis fizyczny. Elementy indywidualne opisywanego tomu można podawać w ciągłości wiersza (zwłaszcza w opisach pierwszego stopnia szczegółowości) lub od nowego wiersza.

Wiersze zebrane / Julian Tuwim. — [Wyd. 2]. — Warszawa 1971. — T. 1

wyjaśnienie: opis pierwszego stopnia szczegółowości

Wiersze zebrane / Julian Tuwim ; oprac. Alina Kowalczykowa. — [Wyd. 2].

Warszawa : „Czytelnik”, 1971.

T. 1. — 383 s. ; 21 cm

wyjaśnienie: opis drugiego stopnia szczegółowości

SŁOWNIK TERMINOLOGICZNY

- adres wydawniczy** — zespół elementów dotyczących publikacji, druku i dystrybucji książki, przede wszystkim miejsce wydania, nazwa wydawcy oraz data wydania.
- autor** — osoba lub ciało zbiorowe będące głównym twórcą intelektualnej i/lub artystycznej zawartości książki.
- bibliografia załącznikowa** — wykaz dokumentów cytowanych i/lub wykorzystanych w pracy bądź tylko związanych z jej tematem.
- ciało zbiorowe** — organizacja lub grupa osób i/lub organizacji występująca pod własną nazwą jednoznacznie ją identyfikującą: instytucja, stowarzyszenie, konferencja itp.
- dana** — najmniejsza jednostka informacji bibliograficznej reprezentująca określona cechę dokumentu, mająca postać słowną (jedno- lub wielowyrazową), cyfrową lub literowo-cyfrową.
- data copyrightu** — podany w książce rok oznaczony skrótem „cop.” dotyczący faktu zastrzeżenia praw autorskich.
- data druku** — rok zakończenia druku książki.
- data dystrybucji** — rok rozpoczęcia rozpowszechniania książki.
- data wydania** — rok zakończenia procesu wydawniczo-produkcyjnego opisywanego wydania książki lub dodruku w jego obrębie.
- dodatek do tytułu** — wyraz lub wyrażenie uzupełniające tytuł, przede wszystkim podtytuł i nadtytuł.
- dodatkowe oznaczenie wydania** — 1) oznaczenie dodruku w obrębie danego wydania, 2) następne oznaczenie wydania podane po pierwszym jego oznaczeniu.
- dodruk** — dodatkowy nakład w obrębie danego wydania sporządzony z matryc lub z zachowanego składu; może zawierać drobne zmiany w stosunku do nakładu pierwotnego.
- dokument towarzyszący** — dokument wydany zwykle w tym samym czasie co opisywana książka i przeznaczony do użytkowania łącznie z nią.
- dystributor** — ciało zbiorowe lub osoba uprawniona do rozpowszechniania książki.
- element** — podstawowy składnik struktury opisu bibliograficznego zawierający jedną lub kilka danych.
- faksymile** — reprodukcja dokumentu wcześniej wydanego lub rękopiśmiennego.
- format** — oznaczenie wysokości książki, ewentualnie także jej szerokości.
- główna strona tytułowa** — strona karty tytułowej zawierająca najpełniejsze informacje o książce, przede wszystkim jej tytuł właściwy.
- harmonijka (leprello)** — książka w formie paska papieru złożonego w kształt harmonii; kolumny tekstu ustawione są przeważnie w równych odstępach koło siebie.
- hasło** — wyraz, grupa wyrazów lub symbol stanowiące podstawę zaszerzegowania pozycji katalogowej w określonym katalogu, zwykle wyróżnione w tej pozycji swym umieszczeniem lub formą graficzną.
- hasło główne** — hasło, pod którym książka musi być wykazana w katalogu alfabetycznym.
- ilustracja** — reprodukcja rysunku, wykresu, mapy, dzieła malarskiego itp. stanowiąca objaśnienie lub uzupełnienie tekstu książki bądź pełniący funkcje dekoracyjne (zob. też tablica).
- incipit** — pierwsze wyrazy tekstu.
- ISBN** — skrót angielskiego terminu „international standard book number” przyjęty jako międzynarodowy symbol międzynarodowego znormalizowanego numeru książki (zob. też międzynarodowy znormalizowany numer książki).

- ISSN** — skrót angielskiego terminu „international standard serial number” przyjęty jako międzynarodowy symbol międzynarodowego znormalizowanego numeru wydawnictwa ciągłego (zob. też międzynarodowy znormalizowany numer wydawnictwa ciągłego).
- Instytucja sprawcza** — instytucja podejmująca inicjatywę i/lub sprawująca nadzór merytoryczny nad wydaniem książki; może pełnić jednocześnie rolę wydawcy; nazwa jej jest najczęściej podawana u góry strony tytułowej książki.
- karta** — najmniejsza część składowa woluminu uzyskana poprzez jednorazowe lub kilkakrotne złożenie arkusza papieru; każda karta ma dwie strony: pierwszą recto i odwrotną verso.
- karta tytułowa** — karta zawierająca podstawowe informacje o książce, umieszczona zwykle na jej początku; książka może mieć więcej niż jedną kartę tytułową.
- catalog** — wykaz dokumentów znajdujących się w zbiorze bibliotecznym sporządzony według określonych zasad.
- catalog alfabetyczny** — catalog zawierający pozycje katalogowe ułożone alfabetycznie według haseł, którymi są: nazwy osobowe, nazwy ciał zbiorowych, tytuły.
- książka** — wydawnictwo zwarte zawierające tekst utrwalony graficznie, obejmujące jedną lub więcej jednostek fizycznych dowolnej objętości; może mieć formę kodeksu, skoroszytu, teki, luźnej karty, harmonijki lub zwoju.
- książka wielotomowa** — książka obejmująca dwie lub więcej jednostek fizycznych o wspólnym tytule, opublikowanych lub planowanych jako całość; poszczególne jednostki mogą mieć indywidualne tytuły, odrębne oznaczenia odpowiedzialności i inne cechy własne.
- książka współoprawna** — książka połączona mechanicznie wspólną oprawą z innymi książkami.
- mapa** — obraz, pełny lub fragmentaryczny, powierzchni lub wnętrza ziemi lub innego ciała niebieskiego, przedstawiony zwykle w skali i na płaszczyźnie.
- metryka książki** — zespół danych wydawniczych i techniczno-drukarskich dotyczących produkcji książki, umieszczony zwykle na stronie redakcyjnej lub na końcu książki.
- miejsce druku** — miasto, inna miejscowość lub kraj, w którym książkę wydrukowano.
- miejsce dystrybucji** — miasto lub inna miejscowość, z której książka jest (była) rozpowszechniana.
- miejsce wydania** — miasto lub inna miejscowość będąca siedzibą wydawcy.
- międzynarodowy znormalizowany numer książki (ISBN)** — nadane przez wydawcę oznaczenie cyfrowe zbudowane według ustalonych zasad międzynarodowych, identyfikujące w sposób jednoznaczny i niezmienny jedno wydanie książki lub wariant jednego wydania różniący się postacią zewnętrzną (formatem, papierem, oprawą); w książkach wielotomowych poszczególne tomy oprócz wspólnego oznaczenia mogą mieć oznaczenia indywidualne (zob. też ISBN).
- międzynarodowy znormalizowany numer wydawnictwa ciągłego (ISSN)** — nadane przez ośrodek ISDS (International Serials Data System — Międzynarodowego Systemu Informacji o Wydawnictwach Ciągłych) oznaczenie cyfrowe zbudowane według ustalonych zasad międzynarodowych, identyfikujące w sposób jednoznaczny i niezmienny wydawnictwo ciągłe o określonym tytule kluczowym (zob. też ISSN).
- nadbitka** — książka powstała poprzez dodrukowanie odrębnej pracy, rozdziału itp. z nie zmienionego składu drukarskiego sporządzonego dla większej całości.
- nadtytuł** — dodatek do tytułu występujący w książce ponad tytułem.
- nakład** — wszystkie egzemplarze w obrębie jednego wydania wyprodukowane w tym samym czasie lub w toku tego samego procesu drukarskiego.
- nazwa drukarni** — nazwa zakładu poligraficznego, w którym książkę wydrukowano.
- nazwa dystrybutora** — nazwa ciała zbiorowego lub osoby uprawnionej do rozpowszechniania książki.
- nazwa wydawcy** — nazwa lub wyrażenie identyfikujące ciało zbiorowe lub osobę organizującą proces wydawniczo-produkcyjny książki.
- numeracja w obrębie serii (podserii)** — numer książki w ramach serii (podserii), ewentualnie ze skrótem towarzyszącym mu określenia.
- objętość** — liczba jednostek fizycznie samoistnych i/lub liczba stron, kart lub łamów.
- odbitka** — książka powstała poprzez dodrukowanie odrębnej pracy, rozdziału itp. ze składu drukarskiego sporządzonego dla większej całości uzupełnionego osobnym

- liczbowaniem stron (obok zachowanego czasem liczbowania stron w ramach całości) oraz zwykle własną kartą tytułową.
- określenie formy książki** — nazwa fizycznej postaci książki: skoroszyt, teka, luźna karta, harmonijka, zwój itp.
- określenie typu dokumentu** — termin wskazujący ogólnie kategorię dokumentów, do której należy opisywany dokument: książka, mapa, film itp.
- opis bibliograficzny** — uporządkowany zespół danych o książce lub innym dokumencie służących do jego identyfikacji, z reguły przejmowanych z opisywanego dokumentu w niezmienionej postaci, oraz informacji uzupełniających i interpretujących te dane.
- opis fizyczny** — zespół elementów dotyczących fizycznych cech książki: określenie formy książki, objętość, oznaczenie ilustracji, format oraz oznaczenie dokumentu towarzyszącego.
- oznaczenie dokumentu towarzyszącego** — nazwa, ewentualnie także opis fizyczny dokumentu wydanego zwykle w tym samym czasie, co opisywana książka, i przeznaczonego do użytkowania łącznie z nią.
- oznaczenie ilustracji** — informacja, że książka ma ilustracje występujące w ciągu stron (kart), zajętych wyłącznie lub głównie przez tekst, i/lub opis ilustracji.
- oznaczenie odpowiedzialności** — nazwa(y) lub wyrażenie(a) określające osobę(y) i/lub ciało(a) zbiorowe (autora, współtwórcę, instytucję sprawczą) odpowiedzialne za intelektualną i/lub artystyczną zawartość książki i wskazujące jej (ich) funkcje w powstaniu książki; oznaczenie odpowiedzialności może dotyczyć również określonego wydania książki, tomu książki, indywidualnej pracy zawartej w książce, serii lub podserii.
- oznaczenie podserii** — określenie: sekcja, Reihe itp. i/lub numer podserii w ramach serii.
- oznaczenie tomu** — numer tomu, ewentualnie ze skrótem towarzyszącego określenia.
- oznaczenie wydania** — wyrażenie wskazujące przynależność książki do określonego wydania.
- plan** — 1) rodzaj mapy przedstawiającej określony teren z zaznaczeniem znajdujących się na nim obiektów, 2) szkic określonego obiektu.
- podseria** — seria publikowana w obrębie innej serii.
- podtytuł** — dodatek do tytułu występujący w książce po tytule.
- pozycja katalogowa** — zespół informacji dotyczących jednej książki obejmujący przede wszystkim opis bibliograficzny, hasło i sygnaturę książki.
- pozycja katalogowa główna** — pozycja katalogowa zawierająca hasło główne.
- preliminarium** — karta(y) tytułowa(e) lub substytut strony tytułowej oraz wszystkie karty ją poprzedzające.
- przedruk** — powtórny druk nie zmienionego tekstu pracy z nowego składu.
- recto** — pierwsza (nieparzysta) stronica karty.
- równoległa wersja danego elementu (równoległy dodatek do tytułu, równoległe oznaczenie odpowiedzialności, równoległe oznaczenie wydania itp.)** — dany element (dodatek do tytułu, oznaczenie odpowiedzialności, oznaczenie wydania itp.) wyrażony w innym języku i/lub alfabecie.
- rzut** — część nakładu dostarczona przez drukarnię do rozpowszechniania w przy padku, gdy cały nakład przekazywany jest do rozpowszechniania partiami w pewnych odstępach czasu.
- seria** — wydawnictwo ciągłe, ukazujące się przeważnie w nieokreślonych odstępach czasu i obejmujące na ogół wydawnictwa zwarte o indywidualnych tytułach połączone wspólną nazwą serii, numerowane lub nienumerowane w obrębie serii.
- składka** — złożony zadrukowany arkusz woluminu.
- skoroszyt (wydawnictwo luźnokartkowe)** — książka w postaci luźnych kart, włączonych najczęściej do teczki z urządzeniem do ich spinań, zastępowanych sporadycznie przez nowo wydane karty zawierające zaktualizowaną treść.
- sposób uzyskania książki i/lub cena** — wyraz, wyrażenie i/lub liczba wskazujące cenę książki lub określające możliwości jej nabycia.
- strefa** — grupa elementów opisu bibliograficznego powiązanych funkcjonalnie i/lub formalnie, stanowiąca wyodrębnioną część jego struktury.
- strona redakcyjna** — druga stronica karty tytułowej lub stronica znajdująca się na końcu książki, zawierająca o niej dodatkowe informacje.
- strona tytułowa** — stronica karty tytułowej zawierająca przede wszystkim tytuł książki oraz inne podstawowe informacje o niej; książka może mieć więcej niż jedną stronę tytułową.
- stronica** — każda z dwóch powierzchni (recto, verso) karty.

- substytut strony tytułowej** — stronica, część stronicy lub inna część książki zawierająca tytuł właściwy książki i w ten sposób zastępująca nieobecna główną stronę tytułową; okładka, nagłówek itp.
- tabela** — zestawienie danych liczbowych lub innych zazwyczaj ujęte w ramki i ułożone w rubryki.
- tablica** — stronica z ilustracją(ami) z tekstem objaśniającym lub bez niego, nie wliczona w ciąg stronic zajętych wyłącznie lub głównie przez tekst.
- teka** — książka w formie luźnych kart i/lub zeszytów umieszczonych w obwolucie.
- tytuł** — wyraz lub wyrażenie stanowiące nazwę własną książki, jej części lub zbioru książek (serii, podserii).
- tytuł oboczny** — druga część tytułu połączona z pierwszą partykułą „czyli” lub jej odpowiednikiem w języku polskim lub obcym.
- tytuł równoległy** — tytuł właściwy wyrażony w innym języku i/lub alfabecie.
- tytuł właściwy** — tytuł uznany za główny tytuł książki jednotomowej lub wielotomowej.
- verso** — odwrotna (parzysta) stronica karty.
- wolumin** — jednosłuka introligatorska utworzona poprzez oprawienie całości książki lub jej poszczególnych tomów.
- współtwórca** — osoba lub ciało zbiorowe współdziałające przy opracowaniu książki: tłumacz, redaktor, ilustrator itp.
- wydanie** — wszystkie egzemplarze książki wydane przez tego samego wydawcę i odbite z tego samego składu drukarskiego w jednorazowym lub kilkakrotnych nakładach (nakładzie pierwotnym i dodrukach).
- wydawca** — ciało zbiorowe lub osoba organizująca proces wydawniczo-produkcyjny książki.
- wydawnictwo ciągłe** — wydawnictwo o nie przewidzianym z góry zakończeniu, ukazujące się w określonych lub nieokreślonych odstępach czasu, częściami opatrzonymi wspólnym tytułem i zwykle oznaczonymi numerycznie lub chronologicznie (jak numery, zeszyty, tomy, roczniki). Do wydawnictw ciągłych należą m.in. czasopisma i serie.
- wydawnictwo zwarte** — wydawnictwo ukazujące się jako całość lub o przewidzianym z góry zakończeniu.
- wyklejka** — dwukartkowa składka przyklejona do wewnętrznej strony okładki oraz do pierwszego bądź ostatniego arkusza woluminu.
- wykres** — graficzne przedstawienie określonego zagadnienia.
- wznowienie (reedycja)** — każde następne wydanie danej pracy; może zawierać zmiany w stosunku do poprzedniego wydania.
- znak umowny** — znak oddzielający i/lub oznaczający strefy i elementy opisu bibliograficznego.

Indeks rzeczowy

- Adaptacja** 78
Adres wydawcy 47
— wydawniczy — określenie 100
zob. też Strefa adresu wydawniczego
Akronim 22, 50
Alfabet zob. Język i alfabet
Alfabety niełacińskie 7-8
Appellativum 32
Autor — określenie 100
zob. też Nazwa autora, Oznaczenie odpowiedzialności
- Bibliografia załącznikowa** 42, 81
określenie 100
Bibliograficzne cytaty 75
— związki 78-79, 85
Błędy drukarskie 9
Budowa opisu 1-4
jednego tomu 98-99
książki wielotomowej 88-98
- Cena książki** 82-84
określenie 102
Ciało zbiorowe — określenie 100
zob. też Instytucja sprawcza, Nazwa ciała zbiorowego, Oznaczenie odpowiedzialności
Ciąg stronic (kart, łamów) 59-63
Ciągłe wydawnictwo zob. Wydawnictwo ciągłe
Copyright zob. Data copyrightu
Cyfry
w liczbie tomów 87
w numerze tomu 86
w strefie adresu wydawniczego 53
— ISBN i sposobu uzyskania książki 84
— opisu fizycznego 59-60, 62, 64
— serii 71-72
— tytułu i oznaczenia odpowiedzialności 16
— wydania 39
- Cytaty bibliograficzne** zob. Bibliograficzne cytaty
Czwarta strefa opisu zob. Strefa adresu wydawniczego

- Dana — określenie 100
- Data copyrightu 54-55
 - określenie 100
- druku 2, 44, 55-57
 - określenie 56, 100
- dystrybucji 2, 44, 54-55, 57
 - określenie 100
 - zob. też Data wydania i/lub dystrybucji
- dzienna 53
- miesięczna 53
- — 2, 44-46, 53-57
 - dodruku 42, 54
 - książki wielotomowej 90, 92, 95, 97
- wydania — określenie 53, 100
- — i/lub dystrybucji 2, 44, 57
- wpływu egzemplarza obowiązkowego 55
- zamówienia książki 55
- Diakrytyczne znaki 9
- Dobór elementów 3-4
 - w opisie książki wielotomowej 88, 95
 - w strefie adresu wydawniczego 47-48, 51, 54
 - tytułu i oznaczenia odpowiedzialności 13-15, 18-24, 26-30, 34
 - uwag 74
- Dodatek do tytułu 1, 10-13, 17, 20-26, 32, 34, 40, 76
 - określenie 20, 100
- — podserii 3, 66-67, 72-73
 - określenie 72
- — pracy 35-36
- — serii 2, 66-69, 73
 - określenie 69
- Dodatkowe oznaczenie wydania 2, 37-38, 42-43
 - określenie 42, 100
- Dodrūk 42-43
 - określenie 100
 - zob. też Data wydania dodruku, Oznaczenie dodruku
- Dokument towarzyszący — określenie 100
 - zob. też Oznaczenie dokumentu towarzyszącego
- Druga strefa opisu zob. Strefa wydania
- Drugi poziom opisu książki wielotomowej 91-94
 - strefa adresu wydawniczego 92-93
 - ISBN i sposobu uzyskania książki 94
 - opisu fizycznego 93
 - serii 93
 - tytułu i oznaczenia odpowiedzialności 91
 - uwag 93-94
 - wydania 92
- stopień szczegółowości opisu 3-4
 - opis książki wielotomowej 88-89, 95-96, 98
 - strefa adresu wydawniczego 46, 49, 53, 55-57
 - ISBN i sposobu uzyskania książki 83
 - opisu fizycznego 58, 62-65
 - serii 68, 71-74
 - tytułu i oznaczenia odpowiedzialności 12, 18, 20

— uwag 75-78, 80-81

— wydania 39, 41

Drukarnia zob. Nazwa drukarni

Dystrybutor

określenie 100

określenie funkcji 7, 52

zob. też Nazwa dystrybutora

Element — określenie 100

Elementy obowiązkowe 3-4

— zalecane 3-4

Faksymile 62, 64

określenie 100

zob. też Wydanie faksymilowane

Forma graficzna opisu 4-5, 88-99

— gramatyczna elementów 8, 45

— książki zob. Określenie formy książki

Format — określenie 64, 100

Format 2, 57-58, 64-65, 80

książki wielotomowej 90, 93, 97

Fotografia 62, 64

Główna strona tytułowa 6

określenie 100

Grzbiet książki 6, 64

Harmonijka 58

określenie 100

Hasło — określenie 100

Hasło główne 28

określenie 100

Ilustracja 61-64

określenie 100

zob. też Oznaczenie ilustracji

Ilustrator 27

Incipit 15

określenie 100

Indeksy 81

Instytucja sprawcza — określenie 101

zob. też Nazwa instytucji sprawczej

Inwokacja 23

ISBN 81-84, 91, 97

określenie 82, 100

zob. też Międzynarodowy znormalizowany numer książki,

Strefa ISBN i sposobu uzyskania książki

ISSN — określenie 101

zob. też Międzynarodowy znormalizowany numer wydawnictwa
ciągłego

ISSN podserii 3, 66-68, 73-74

określenie 73

- serii 3, 66-68, 71
- określenie 71

Jednostka opisu 1**Język i alfabet opisu 7**

- w strefie adresu wydawniczego 45-49, 51-53

- ISBN i sposobu uzyskania książki 82

- opisu fizycznego 58

- serii 68

- tytułu i oznaczenia odpowiedzialności 11, 13-18, 22-24, 33-34

- uwag 75

- wydania 38, 40

Język książki 80-81**Karta — określenie 101**

- zob. też Ciąg stronic (kart, łamów)

Karta luźna 58, 62, 65**— przedtytułowa 6**

- zob. też Preliminaria

— tytułowa — określenie 101

- zob. też Preliminaria

— złożona 62**Katalog — określenie 101****Katalog alfabetyczny — określenie 101****Kłosek zob. Książka współprawną****Kodeks 58****Kolejność: autor, tytuł 75****— elementów opisu 3**

- w opisie książki wielotomowej 88, 95

- w strefie adresu wydawniczego 44-45

- ISBN i sposobu uzyskania książki 82

- opisu fizycznego 58

- serii 68

- tytułu i oznaczenia odpowiedzialności 11-12, 18, 21, 24-25, 28-29, 34-36

- uwag 75

- wydania 38-39

— : tytuł / autor 75**— źródeł danych 6****Kontynuacja 78-79****Kryptonim 32****Książka — określenie 101****Książka jednotomowa zob. Opis książki jednotomowej****— wielotomowa — określenie 101**

- zob. też Opis książki wielotomowej

— współprawną 1, 81

- określenie 101

Leporello zob. Harmonijka**Liczba tomów 87, 90, 97****Liczby w tytule właściwym 16****Łam zob. Ciąg stronic (kart, łamów)**

- Mapa 62, 64
 określenie 101
- Materiały uzupełniające tekst główny 42, 81
- Metryka książki 6
 określenie 101
- Miejsce druku 2, 44, 48, 55-57
 określenie 55, 101
- dystrybucji 2, 44, 48, 55
 określenie 101
 zob. też Miejsce wydania i/lub dystrybucji
- pracy autora lub współtwórcy 31
- wydania 2, 44-49, 51-56, 90, 92
 określenie 46, 101
- — i/lub dystrybucji 2, 44, 55-56
- Międzynarodowy znormalizowany numer książki — określenie 82, 101
 zob. też ISBN, Strefa ISBN i sposobu uzyskania książki
- — — wydawnictwa ciągłego — określenie 101
 zob. też ISSN, ISSN podserii, ISSN serii
- Motto 23, 76
- Nadbitka 61, 78
 określenie 101
- Nadtytuł 12, 21, 76
 określenie 101
- Nakład 42
 określenie 101
- Nawiasy kwadratowe 5, 7, 8-9
 w strefie adresu wydawniczego 45-49, 51-52, 54
 — ISBN i sposobu uzyskania książki 82
 — opisu fizycznego 58, 60, 62-63
 — serii 68
 — tytułu i oznaczenia odpowiedzialności 11, 15-18, 22-23, 25, 30, 32-33
 — uwag 75
 — wydania 38, 40-41
- Nazwa autora 27, 29, 33, 41, 75
 spoza książki 25, 77
- ciała zbiorowego 27, 29-31, 33
- drukarni 2, 44, 52, 55-57
 określenie 56, 101
- dystrybutora 2, 44, 48, 51-52, 54
 określenie 101
- instytucji sprawczej 21, 27, 33, 41, 70
- kraju (stanu, prowincji) 46, 49, 56
- miejsca druku zob. Miejsce druku
- — dystrybucji zob. Miejsce dystrybucji
- — wydania zob. Miejsce wydania
- osobowa — forma 30-33
- wydawcy 2, 17, 20, 23, 44-46, 48-53, 56, 82-83, 90, 92
 określenie 49, 101
- — i/lub dystrybutora 2, 44, 49, 56

- Numer tomu 86-87
zob. też Oznaczenie tomu
- Numeracja w obrębie podserii 3, 67-68, 74
określenie 74, 101
- — serii 3, 66-68, 71-72, 74, 90, 93, 97
określenie 71, 101
- Nuty 62, 64
- Objętość 2, 57, 59-63, 79, 93, 97
określenie 58, 101
- Obwoluta 6, 58
- Odbitka 78
określenie 101
- Okladka 6
- Określenie formy książki 2, 57-59, 87
określenie 58, 102
- — — i/lub objętość 2, 57-63
- rodzaju odpowiedzialności 32-33
- typu dokumentu 1, 5-8, 10-12, 18, 35
określenie 18, 102
- Opis bibliograficzny — określenie 102
- — jednego tomu książki wielotomowej 1, 98-99
- — książki jednotomowej 1, 10-84
- — — wielotomowej 1, 85-99
- — na dwóch poziomach 85
jednego tomu 99
książki wielotomowej 87-94
- — na jednym poziomie 85
jednego tomu 98-99
książki wielotomowej 95-97
- fizyczny — określenie 102
zob. też Strefa opisu fizycznego
- Oprawa 64-65, 83-84
- Oryginał i tłumaczenie 33, 40, 78-79
- Oznaczenie dodruku 42-43
zob. też Dodruk
- dokumentu towarzyszącego 2, 18, 57-58, 65-66, 80, 90, 93, 97
określenie 65, 102
zob. też Dokument towarzyszący
- i/lub tytuł podserii 3, 72
- ilustracji 2, 57-58, 63-64, 79-80, 90, 93, 97
określenie 63, 102
zob. też Ilustracja
- odpowiedzialności 1, 10-12, 17, 20, 23-34, 41-42, 77, 92
określenie 24, 102
zob. też Strefa tytułu i oznaczenia odpowiedzialności
- — dotyczące dodatkowego oznaczenia
wydania 2, 37-38, 43
określenie 43, 102
- — — podserii 3, 66-68, 73
określenie 73, 102
- — — pracy 35-36, 43
określenie 102

- — — serii 2, 27, 66-68, 70, 73
określenie 70, 102
 - — — wydania 2, 26, 37-38, 41-43
określenie 41, 102
 - podserii 3, 66-67, 72
określenie 72, 102
 - tomu 86-87, 91-92, 96, 98-99
określenie 102
 - wydania 2, 37-43, 89, 92, 96
określenie 39, 102
- Ósma strefa opisu zob. Strefa ISBN i sposobu uzyskania książki

- Pięta strefa opisu** zob. Strefa opisu fizycznego
- Pierwzór adaptacji (przeróbki)** 33, 40, 77-78
- Pierwsza strefa opisu** zob. Strefa tytułu i oznaczenia odpowiedzialności
- Pierwszy poziom opisu książki wielotomowej** 89-91
- strefa adresu wydawniczego 90
 - ISBN i sposobu uzyskania książki 91
 - opisu fizycznego 90
 - serii 90
 - tytułu i oznaczenia odpowiedzialności 89
 - uwag 90-91
 - wydania 89
- **stopień szczegółowości opisu** 3-4
- opis jednego tomu 98
 - książki wielotomowej 88, 95
- strefa adresu wydawniczego 46, 53, 55, 57
- tytułu i oznaczenia odpowiedzialności 12, 18
 - wydania 39
- Pisownia** 8, 13, 15-16, 20, 23, 31
- Plan** 62, 64
- określenie 102
- PN-68/N-01178** 50
- PN-70/N-01158** 8, 33, 39, 50, 58, 71-72, 75, 83, 86-87
- Podseria** — określenie 102
- zob. też Oznaczenie i/lub tytuł podserii
- Podstawa opisu książki wielotomowej** 87-88, 95
- Podstawowe źródła danych** 6-7
- dla strefy adresu wydawniczego 44-46, 49, 53, 56-57
 - ISBN i sposobu uzyskania książki 82-84
 - opisu fizycznego 58, 63-65
 - serii 68-74
 - tytułu i oznaczenia odpowiedzialności 11-12, 18, 20, 24-25, 34
 - uwag 75
 - wydania 38-39, 41-43
- Podtytuł** 21
- określenie 102
- Portret** 62, 64
- Posłowie** 42
- Pozycja katalogowa** — określenie 102
- — główna — określenie 102
- Prace współwydane** 10-11, 18, 34-38, 43, 80-81

- Preliminaria 6
 określenie 102
Przedmowa 27
Przedmówca 27
Przedruk 78
 określenie 102
Przeróbka 77-78
Przestankowanie 5-6, 15, 20, 23
Pseudonim 32, 77

Recto 59
 określenie 102
Redaktor naukowy 29
Reedycja zob. Wznowienie
Reprodukcja fotograficzna 45, 48, 51, 54, 78
Rok wydania zob. Data wydania
Równoległa wersja danego elementu
 określenie 102
Równoległe oznaczenie odpowiedzialności 1, 10-12, 26, 34
 określenie 34
— wersje elementów 2-3, 5, 7
 w strefie adresu wydawniczego 44-45
 — serii 66-68
 — tytułu i oznaczenia odpowiedzialności 1, 10-12, 24-26, 34
 — wydania 37, 39
Równoległy dodatek do tytułu 1, 10-12, 24-26, 34
 określenie 24
Rysunek 62, 64
Rzut — określenie 102

Seria 1
 określenie 102
 zob. też Strefa serii
Siódma strefa opisu zob. Strefa uwag
Składka 58
 określenie 102
Skoroszyt 58, 61
 określenie 102
Skróty
 rozwiązywanie 8-9, 16, 22
 stosowanie 8, 33, 39, 50, 58, 71-72, 75, 83, 86-87
Skróty umowne 7-8
Spis treści 27
Sposób uzyskania książki i/lub cena 81-84
 określenie 84, 102
Stopień naukowy przy nazwie osobowej 31
Stopnie szczegółowości opisu 3-4
Strefa — określenie 102
Strefa adresu wydawniczego 2, 4, 6-7, 44-57, 79, 90, 92, 97
— ISBN i sposobu uzyskania książki 3-4, 6-7, 81-84, 91, 94, 97
— opisu fizycznego 2, 6-7, 23, 57-66, 87, 90, 93, 97
— serii 2-4, 6-7, 27, 50, 66-74, 90, 93, 97-98
— specjalna 2, 43

- tytułu i oznaczenia odpowiedzialności 1, 4, 6-7, 10-37, 41-43, 50, 89, 91-92, 95-96, 98-99
- uwag 3-4, 6-7, 9, 74-81, 88-95
 - zob. też Uwagi
- wydania 2, 6-7, 37-43, 89, 92, 96
- Streszczenia 81
- Strona redakcyjna 6
 - określenie 102
- tytułowa 6
 - określenie 102
 - zob. też Główna strona tytułowa
- Stronica — określenie 102
 - zob. też Ciąg stronic
- Strony tytułowe na rozwarciu 6, 14
- — prac współwydanych 37
- Substytut strony tytułowej 6, 15
 - określenie 103
- Szerokość książki 65
- Szósta strefa opisu zob. Strefa serii
- Tabela 63, 81
 - określenie 103
- Tablica 60-63
 - określenie 103
- Teka 58-59
 - określenie 103
- Tłumacz 27
- Tłumaczenie tytułu właściwego 20, 76
- Tom książki wielotomowej 1
 - zob. też Opis bibliograficzny jednego tomu
- Transliteracja 7
- Trzeci stopień szczegółowości opisu 4
 - strefa adresu wydawniczego 46, 49, 53, 55-57
 - ISBN i sposobu uzyskania książki 83-84
 - opisu fizycznego 58, 62-65
 - serii 68-74
 - tytułu i oznaczenia odpowiedzialności 12, 15, 18, 20, 24, 34
 - wydania 39, 41-43
- Trzecia strefa opisu zob. Strefa specjalna
- Twórca obwoluty 27
 - okładki 27
- Tytuł — określenie 103
- Tytuł dokumentu towarzyszącego 58, 65-66
- naukowy przy nazwie osobowej 31
- oboczny 13, 16
 - określenie 103
- oryginału 20, 23, 78
- pierwowzoru 23
- podstawy przekładu 78
- podserii 66-67, 72
 - określenie 72
- pracy współwydanej 34-35, 43
- rodowy przy nazwie osobowej 31

- równoległy 1, 10-12, 14, 18-21, 24-25, 34-36, 76
określenie 18, 103
- serii 2, 12, 21, 66-69, 72, 90, 93
określenie 68
- sfingowany 15
- tomu 87
- właściwy 1, 7, 10-18, 21-22, 24-26, 34, 40, 68, 75-76, 85, 89
określenie 12, 103
- zawodowy przy nazwie osobowej 31

Układ graficzny opisu 4, 88, 99

Uszkodzenia egzemplarza książki 62-63

Uwagi

- do strefy adresu wydawniczego 45, 79
- ISBN i sposobu uzyskania książki 80
- opisu fizycznego 59-64, 78-80, 87
- serii 68-69, 80
- tytułu i oznaczenia odpowiedzialności 11, 13, 15, 17, 19-23, 25, 27,
34, 37, 75-77, 89, 92
- wydania 38, 78-79
- zob. też Strefa uwag

Uzupełnienia do elementów opisu

- w strefie adresu wydawniczego 46-47
- ISBN i sposobu uzyskania książki 82-83
- tytułu i oznaczenia odpowiedzialności 16, 22, 32, 36

Verso 59

określenie 103

Wersje równoległe zob. Równoległe wersje

Wielkie litery — stosowanie 8, 13, 15, 18, 20, 23

Wielokropek w tytułach 16, 20, 23

Wolumin — określenie 103

Współtwórca 27, 33, 41

określenie 103

Wstęp 6, 42

Wydanie — określenie 103

zob. też Strefa wydania

Wydanie faksymilowane 45, 48, 51, 54

Wydawca — określenie 103

zob. też Nazwa wydawcy

Wydawnictwo ciągłe 1, 67, 71

określenie 103

— luźnokartkowe zob. Skoroszyt

— zwarte — określenie 103

Wyklejka 64

określenie 103

Wykres 62, 64

określenie 103

Wyrazy typowe 8, 75

zob. też PN-70/N-01158

Wysokość książki 64-65

Wznowienie 40

określenie 103

Wzory opisu

- jednego tomu książki wielotomowej 98
- książki jednotomowej 3-4
- wielotomowej 88-89, 95-96

Wzory stref

- adresu wydawniczego 44-45
- ISBN i sposobu uzyskania książki 82
- opisu fizycznego 58
- serii 67-68
- tytułu i oznaczenia odpowiedzialności 11-12, 35
- wydania 38-39

Zakres obowiązywania elementów

- w strefie adresu wydawniczego 46, 49, 53, 55-57
- ISBN i sposobu uzyskania książki 83-84
- opisu fizycznego 58, 63-65
- tytułu i oznaczenia odpowiedzialności 12, 18, 20, 24-25, 34
- uwag 74
- wydania 39, 41-43

Zawartość książki 80-81**— opisu 1-4****— stref**

- adresu wydawniczego 2, 44
- ISBN i sposobu uzyskania książki 3, 81-82
- opisu fizycznego 2, 57
- serii 2-3, 66-67
- tytułu i oznaczenia odpowiedzialności 1, 10
- uwag 3, 74
- wydania 2, 37

Znak umowny — określenie 103**Znaki diakrytyczne zob. Diakrytyczne znaki****— przestankowe zob. Przestankowanie****— umowne 4-5, 87**

- w strefie adresu wydawniczego 44-46, 49, 53, 55-57
- ISBN i sposobu uzyskania książki 82, 84
- opisu fizycznego 57-58, 63-65
- serii 67-74
- tytułu i oznaczenia odpowiedzialności 10-12, 18, 20, 24-25, 29-30, 34-35, 43
- uwag 74-75
- wydania 37-39, 41-43

Zwarte wydawnictwo zob. Wydawnictwo zwarte**Zwój 58****Związki bibliograficzne zob. Bibliograficzne związki****Źródła danych 6-7**

- zob. też Podstawowe źródła danych

CSG. Warszawa 1988 r. Wydanie II. Rzut II. Nakład 11 900 + 100 egz. Ark.
wyd. 11,8. Ark druk. 6,875 Zam. 637/86. P-36. Cena zł 970.—

ISBN 83-00-00590-0